

**SIVIILIIEN KUOLEMAT KERTO VAT ENEMMÄN
KUIN TUHAT ALLEKIRJOITETTUA SOPIMUSTA
PLURALISTISTEN JA SOLIDARISTISTEN TAVOITTEIDEN RISTI-
RIIT AISUUS ETELÄ-SUDANIN SIVIILIIEN SUOJELUSSA**

Edith Vakkilainen
Maisterintutkielma
Politiikan opintosuunta
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Edith Vakkilainen	
Työn nimi SIVIILIIEN KUOLEMAT KERTOIVAT ENEMMÄN KUIN TUHAT ALLEKIRJOITETTUA SOPIMUSTA Pluralististen ja solidarististen tavoitteiden ristiriitaisuus Etelä-Sudanin siviilien suojelussa	
Oppiaine Politiikan opintosuunta	Työn laji Pro gradu -tutkielma
Aika Kevät 2021	Sivumäärä 73
Ohjaaja Pekka Korhonen	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee YK:n toteuttamaa siviilien suojelua Etelä-Sudanissa. Tutkielmassa analysoidaan englantilaisen koulukunnan teoreettisen ajattelun avulla mahdollisia solidarististen ja pluralististen tavoitteiden aiheuttamia ristiriitoja, jotka ilmenivät siviilien suojelussa. Tutkimusaineistona toimivat YK:n turvallisuusneuvoston kokoustallenteet vuosilta 2018 ja 2019, joissa käsitellään Etelä-Sudanin tilaa kolmen kuukauden välein. Aineistosta on nostettu esille lainauksia eri valtioiden edustajien puheenvuoroista, jotka osoittavat siviilien suojeluun kytkeytyviä ristiriitoja.</p> <p>YK:n operaatio UNMISS on toiminut Etelä-Sudanissa vuodesta 2011 lähtien. Etelä-Sudanin konfliktin juurisyyt ovat poliittisissa jännitteissä, joihin heimojen väliset kiistat kytkeytyvät läheisesti. Operaation mandaatti vaihdettiin vuonna 2014 siviilien suojeluun, kun maan yhteiskunnallinen tilanne eskaloitui. Etelä-Sudanin hallitus ei kuitenkaan tukenut YK:n toteuttamaa siviilien suojelua odotetulla tavalla. Sisällissodan selvittämiseksi konfliktin osapuolet allekirjoittivat rauhansopimuksen syksyllä 2018. Sopimuksen tuomaa yhteiskunnallista muutosta tarkkaillaan tutkimuksen analyysin edetessä.</p> <p>Etelä-Sudan kytkeytyy paikallis ympäristöön, joka osaltaan ohjaa valtion intressejä ja toimintaa suhteessa kansainväliseen yhteisöön. Suurvaltojen asemoituminen solidarismien ja pluralismien välille määrittelee turvallisuusneuvoston kautta kansainvälisen yhteisön toimintaa. Kiina ja Venäjä tulkitsevat valtiolliset intressit ensisijaisiksi suhteessa kansalaisten oikeuksiin. Nämä maat vastustavat siviilien suojelun välillisiä keinoja, kuten pakotteita ja aseidenvientikieltoja. Kansainvälisen yhteisön vaikutusvaltaan vaikuttaa puuttuva yhtenäinen käsitys peruskäsitteistä, lähtökohdista ja siitä, miten humanitaarisiin haasteisiin vastataan.</p> <p>Tutkimustuloksena voidaan todeta kansainvälisessä yhteisössä olevan ideologisia ristiriitoja. Suurin ristiriita tutkimuksen perusteella siviilien suojelun toteuttamisessa on se, nähdäänkö kansainvälisen yhteisön toiminnan perustuvan valtioiden intresseihin vai yksilöiden oikeuksien takaamiseen. Toimijoiden keskuudessa ei ole jaettua käsitystä suvereniteetin luonteesta eikä siitä, milloin ja miten suvereniteettiin pitäisi vaikuttaa. Ideologisia ristiriitoja merkittävämpi haaste Etelä-Sudanin siviilien suojelussa on kuitenkin Inglehartin teorian nojalla sosiaalis-taloudellisen kehityksen puute.</p>	
Asiasanat: siviilien suojelu, Yhdistyneet kansakunnat, Etelä-Sudan, englantilainen koulukunta	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

KUVIOT

Kuvio 1. Etelä-Sudanin kartta	9
Kuvio 2. Suvereenien valtioiden yhteistyö pluralistisesta näkökulmasta	39
Kuvio 3. Yhteiskunnallisen muutosprosessin vaihtoehtoiset kehityssuunnat ...	45
Kuvio 4. Pluralismin ja solidarismien ero kansainvälisen yhteisön sisällä	50
Kuvio 5. Universaaliuden monimuotoisuus	53
Kuvio 6. Suvereniteettiin vaikuttaminen.....	60

TAULUKOT

Taulukko 1. Kootut johtopäätökset	65
---	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TAUSTATIETOA	3
	2.1 Tutkimusaineisto	3
	2.2 Etelä-Sudan	5
	2.3 Siviilien suojele	10
	2.4 YK Etelä-Sudanissa	12
	2.5 Sotilaallisten interventioiden historia Afrikassa	13
3	TEOREETTINEN TULKINTAVÄLINEISTÖ	17
	3.1 Englantilainen koulukunta	17
	3.2 Kansainvälinen yhteisö	19
	3.3 Suvereniteetti	20
	3.3.1 Legitimiteetti	23
4	ANALYYSI	24
	4.1 Syyskuu 2018	24
	4.1.1 Ristiriitojen Abyei	24
	4.2 Maaliskuu 2019	32
	4.2.1 Kiina rauhanrakentajana	33
	4.2.2 Pakotteet siviilien suojelele välillisenä keinona	39
	4.3 Kesäkuu 2019	45
	4.3.1 Siviilien humanitaarinen tilanne Etelä-Sudanissa	45
	4.4 Syyskuu 2019	51
	4.4.1 Sopimukset kansainvälisessä yhteisössä	51
	4.5 Joulukuu 2019	54
	4.5.1 Valtion sisäiset jännitteet	54
	4.5.2 Institutionaaliset periaatteet	56
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	61
6	LÄHTEET	67
	6.1 Tutkimusaineisto	67
	6.2 Tutkimuskirjallisuus	68
	6.3 Medialähteet	72

LYHENTEET

ARCSS- Agreement on the Resolution of the Conflict in South Sudan. Vuonna 2015 allekirjoitettu sisällissodan rauhansopimus, joka raukesi vuonna 2016.

IGAD- The Intergovernmental Authority on Development. Kahdeksan Afrikan valtion muodostama kauppaliitto.

JBVMM- Joint Border Verification and Monitoring Mechanism. YK:n johtama rajatarkkailu- ja valvontaohjelma.

NLA- National Legislative Assembly. Etelä-Sudanin parlamentti.

NSF- National Salvation Front. Militanttiryhmä, joka taistelee Etelä-Sudanin hallintoa vastaan sisällissodassa.

PoC- Protection of Civilians. YK:n käyttämä termi siviilien suojelulle.

R-ARCSS- Revitalised Agreement on the Resolution of the Conflict in South Sudan. Toinen versio ARCSS-sopimuksesta, joka allekirjoitettiin syyskuussa 2018.

R2P- Responsibility to Protect. Suojeluvastuun periaate.

SPLM/ A- Sudan People's Liberation Movement/ Army. SPLA on sotilasjoukko, jonka poliittinen puolue on SPLM. Liike oli merkittävä toimija Etelä-Sudanin itsenäistymisprosessissa.

SPLM-IO- South Sudan People's Liberation Movement-in-Opposition. SPLM:n hajoamisen myötä syntynyt oppositioryhmittymä, jota johtaa varapresidentti Riek Machar.

SSPDF- South Sudan Peoples Defence Force, entinen SPLA. Nykyinen Etelä-Sudanin hallituksen armeija, jonka ylipäällikkönä toimii presidentti Salva Kiir.

UNISFA - United Nations Interim Security Force Abyei. YK:n missio Abyein alueella, joka on käynnistetty vuonna 2011.

UNMISS- United Nations Mission in South Sudan. YK:n mission Etelä-Sudanissa, joka on käynnistetty vuonna 2011.

YK- Yhdistyneet kansakunnat

1 JOHDANTO

Sisällissodat ovat yksi suurimmista haasteista kansainvälistyneessä nykymaailmassa (Howard 2007, 1). Valtioiden välisten konfliktien määrän laskiessa sisällissodat, joissa osapuolina ovat kansallinen hallitus ja sitä vastaan kapinoivat ryhmittymät, ovat tulleet huomattavasti yleisimmiksi sodan muodoiksi (Puoskari 2011). Von Einsiedel (2017) raportoi sisällissotien kolminkertaistuneen viimeisen vuosikymmenen aikana. Vuonna 2010 lähes 600 000 siviiliä 27:ssä Afrikan valtiossa oli kuollut joukkomurhassa kahden edeltävän vuosikymmenen aikana (Williams 2010). 2000-luvulla konfliktien luonteen muuttuessa siviilien asemaan on kiinnitetty uudella tavalla huomiota.

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvostossa on keskusteltu siviilien suojelun yhteydessä siitä, onko siviileistä tullut sotien ensisijaisia uhreja ja nimenomaisia kohteita (Kinsella 2011, 2–4). Vuonna 2010 YK:n senhetkinen pääsihteeri Ban Ki-Moon totesi, että siviilien suojelu aseistetuissa konflikteissa on merkittävä osa YK:n päätehtävää (United Nations 2009). Siviilien suojelusta on tullut ratkaisevaa yksittäisten operaatioiden uskottavuuden ja menestyksen kannalta, mutta myös koko YK:n vakuuttavuuden kannalta (Williams 2010).

Etelä-Sudanin lähes 10 vuotta kestänyt sisällissota yhdistää nämä kaksi kansainvälisen yhteisön ajankohtaista haastetta ja kuvaa konkreettisesti kansainvälisen yhteisön tämänhetkistä tilaa. Tässä tutkimuksessa selvitetään pluralististen ja solidarististen näkökulmien ristiriitaisuuksia YK:n toteuttamassa siviilien suojelussa Etelä-Sudanin konfliktissa. Tutkimuskysymykseni on: miten pluralististen ja solidarististen intressien ristiriitaisuus näkyy YK:n siviilien suojelussa Etelä-Sudanissa? Tutkimuksessa etsitään vastausta siihen, miten valtiollisten toimijoiden toisistaan eriävät tavoitteet vaikuttavat Etelä-Sudanissa YK:n siviilien suojelun mandaatin toteuttamiseen. Ristiriitoja analysoimalla perehdytään niiden taustalla oleviin kansainvälisten suhteiden ja kansainvälisen yhteisön ilmiöihin. Ilmiöt kuvaavat Etelä-Sudanin paikkaa kansainvälisessä yhteisössä ja yleisellä tasolla yksittäisen valtion asemaa laajemmassa yhteisössä. Tutkimus toi esille kansainvälisen yhteisön mahdollisuuksia ja haasteita siviiliväestön suojelussa ja niiden syvempiä kytköksiä kansainvälisen yhteisön instituutioihin. Tutkimus haastoi alan tutkimuskenttää pureutumalla suvereniteetin

luonteeseen tavallista laajemmasta näkökulmasta. Kansainvälisen yhteisön usein itsestään selvinä pidettyjä asetelmia kyseenalaistettiin läpi tutkimuksen.

Tutkimuksen alussa esitellään tutkimuksen teoreettinen tulkintavälineistö. Analyysi toteutetaan englantilaisen koulukunnan teoreettista käsitteistöä hyväksikäyttäen. Se mahdollistaa kansainvälisen yhteisön suhteiden ja instituutioiden rakenteellisen tarkastelun. Etelä-Sudanin historiasta ja konfliktin kehityskulusta kerrataan käännekohtia, jotka ovat tutkimuksen hahmottamisen kannalta relevantteja. YK:n siviilien suojelun mandaatti ja siihen liittyvä tutkimuskenttä avataan lukijalle. Myös YK:n Etelä-Sudanin mission pääpiirteet tuodaan esille. Kokonaisvaltaisen kuvan vahvistamiseksi länsimaiden toteuttamien interventioiden historiaa Afrikan valtioihin käydään läpi. Viimeisenä ennen analyysiosiota esitellään tutkimuksessa käytetty tutkimusaineisto ja sen tunnusmerkistö.

Analyysiosiossa syvennyttään solidarismia ja pluralismia ristiriitoihin, joita nousee esille YK:n turvallisuusneuvoston kokouksissa, koskien Etelä-Sudanin kriisinhallintamissiota vuosina 2018 ja 2019. Aineistosta nostetaan analyysin kohteeksi seitsemän teemaa, jotka heijastavat solidarismia ja pluralismia ristiriitoja. Ristiriitojen analyysissä pyritään myös laajentamaan tutkimuskentän käsitystä suvereniteetin luonteesta. Samalla analyysissä etsitään syitä Etelä-Sudanin siviilien suojelun tehottomuudelle. Analyysissä Etelä-Sudanin tilannetta käsitellään kronologisesti tapahtumien avulla. Johtopäätöksissä kootaan yhteen analyysistä saadut tutkimustulokset ja niitä rinnastetaan tutkimukselle asetettuihin tavoitteisiin. Esille nousseet ristiriidat kerrataan ja jokaisesta ristiriidasta johdetaan laajempi johtopäätös. Viimeisenä tarkastellaan tutkimuksen onnistumista ja uusia esille nousseita tutkimuskysymyksiä.

Etelä-Sudanin konflikti on yksi 2000-luvun globaaleista haasteista kriisinhallinnan kentällä. Sen sijaan siviilien suojelun mandaatti on suhteellisen tuore ilmiö, joka on herättänyt paljon antoisaa debattia kansainvälisellä tutkimuskentällä. Aiheen ajankohtainen ja moniulotteinen luonne herätti kiinnostukseni. Olen perehtynyt siviilien suojeluun aikaisemmissa muodoltaan suppeammassa tutkielmissa sekä YK:n ja NATO:n siviilien suojelun pilottikurssilla.

Tutkimuksessa etsitään vastausta kysymykseen, miten pluralististen ja solidarististen intressien ristiriitaisuus näkyy Etelä-Sudanissa YK:n siviilien suojelussa? Analyysin jatkokysymyksiä ovat:

1. Miten valtioiden erilaiset käsitykset suvereniteetista näkyvät siviilien suojelussa?
2. Mistä siviilien suojelun tehottomuus Etelä-Sudanissa johtuu?

2 TAUSTATIETOA

2.1 Tutkimusaineisto

Tutkimuksen aineistona käytetään YK:n turvallisuusneuvoston neuvottelutallenteita Etelä-Sudanin konfliktista vuosilta 2018 ja 2019. Neuvottelutallenteissa kerrataan Etelä-Sudanin mission ja konfliktin tilannetta, turvallisuusneuvoston sen hetkisten jäsenten kesken. Tallenteista on nostettu tutkimuskysymyksen kannalta relevantteja lainauksia tarkemman analyysin kohteeksi. Valtiollisten edustajien lisäksi neuvotteluihin osallistuvat operaation johtaja ja YK:n turvallisuusneuvoston puheenjohtaja, jotka eivät edusta yksittäistä valtiota. Turvallisuusneuvoston jäsenmailla on kullakin yksi edustaja kokouksessa. Edustajat pitävät oman puheenvuoronsa vuorotellen, puheenjohtajan ja operaation johtajan pitämän yleisen tilannekuvan läpikäymisen jälkeen. Jokaisella valtion edustajalla on käytössään yksi puheenvuoro. Puheenvuoroissaan edustajat voivat viitata toisten valtioiden puheisiin, mutta varsinaista keskustelua edustajien välillä ei käydä.

Lainauksia valittaessa painoarvoa on annettu puheenvuoron sisällölle ja valtiolle, jota puhuja edustaa. Valtion asema kansainvälisessä yhteisössä ja sen suhde Etelä-Sudaniin on myös vaikuttanut lainausten valintoihin. Analyysissä on pyritty kattamaan mahdollisimman laajasti kansainvälisen yhteisön eri tasoja, minkä takia lainaukset suurvaltojen ja paikallisen toimijan puheenvuoroista valittiin analyysin kohteeksi. Tutkimusaineistona sitaatit antavat mahdollisuuden välittää lukijalle valtioiden edustajien lausunnot täsmälleen siinä muodossa, missä ne on alun perin sanottu. Sitaattien alkuperäinen muoto on myös analyysin kannalta antoisaa, koska se jättää tulkinnanvaraa. Lopulta lainausten valinta perustui puheenvuorojen sisältöön ja niissä esille nouseviin valtioille tyypilliseen tai vaihtoehtoisesti yllättävään tai mielenkiintoiseen näkökulmaan. Jokaisen lainauksen perästä löytyy puhujan nimi, valtio/asema, jota

hän edustaa ja neuvottelun ajankohta. Tutkimuksessa käytetyissä lainauksissa on puheenvuoroja niin kansallisilta edustajilta kuin YK:n turvallisuusneuvoston puheenjohtajalta ja operaation johtajalta. Tutkimus käsittelee YK:ta kansainvälisen yhteisön instituutiona, minkä takia myös turvallisuusneuvoston puheenjohtajan ja operaation johtajan lausunnot on nostettu analyysin kohteeksi. Puheenjohtajan ja operaation johtajan lausunnot kuvaavat yleisesti tilannetta YK:n näkökulmasta. Osa puheenvuoroista on alun perin esitetty ranskaksi tai espanjaksi, mutta käännetty neuvottelutalenteeseen.

Tutkimuksessa käytetyt neuvottelutallenteet ovat vuosilta 2018 ja 2019, jotta tilannekuva olisi mahdollisimman tuore. Neuvottelutallenteet kattavat kokousta edeltävän 90 päivän ajanjakson, eli kokouksia on pidetty noin kolmen kuukauden välein. Osassa neuvotteluista käsitellään hyvin laajasti tapahtumia koko ajanjaksolta, kun taas osassa keskitytään yhteen ajankohtaiseen teemaan. Neuvottelun alussa ennalta valittu edustaja pitää alustuksen käsiteltävän ajanjakson tapahtumista. Alustuksen jälkeen neuvottelun puheenjohtaja antaa puheenvuoroja valtioiden edustajille, jotka esittävät valtiolliset kantansa tilanteesta. Vuoden 2018 turvallisuusneuvoston tapaamiset pohjustivat konfliktin tilannetta ja nostivat esille elementtejä, joihin YK:n tulee kiinnittää huomiota kestävän rauhan rakentamiseksi Etelä-Sudanissa. Vuonna 2019 pidetyt tapaamiset kuvastavat enemmän rauhanprosessin etenemistä ja siinä kohdatuja muuttujia.

Turvallisuusneuvosto on yksi YK:n päätöselimistä. Samalla se on kansainvälisen kentän korkein päätöselin ja sen päätökset sitovat kaikkia YK:n jäsenmaita. YK:n vuoden 1956 peruskirjan kappaleen 5 artiklassa 24 todetaan, että turvallisuusneuvosto on ensisijaisessa vastuussa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä. Peruskirjan 7. kappaleen artikla 39 asetti YK:n turvallisuusneuvoston vastuuseen siitä, milloin tilanne vaatisi toimia yhteisen turvallisuuden puolesta ja millaisia toimia tulisi käyttää. (MacQueen 2014) Näissä tehtävissä turvallisuusneuvosto edustaa kaikkia jäsenvaltioita. Saman vuoden peruskirjan 5. kappaleen artiklassa 23 määritellään turvallisuusneuvoston kokoonpano. Turvallisuusneuvosto muodostuu yhdestätoista YK:n jäsenmaasta, joista viisi on pysyviä edustajia. Loput kuusi ovat vaihtuvia jäseniä. Vaihtuvien jäsenten valinnassa kiinnitetään huomiota tasapuoliseen maantieteelliseen jakaumaan sekä valtioiden rooliin kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden näkökulmasta. (Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja 1/1956) Nykyisessä maailmanjärjestyksessä YK on merkittävä toimija siviilien turvan takaajana. Hultmanin (2013) mukaan siviilien roolilla konfliktissa on merkittävä vaikutus siihen, miten turvallisuusneuvosto päättää tilanteen osalta menetellä. Turvallisuusneuvoston sijaan myös YK:n yleiskokous olisi ollut mahdollinen lähde tutkimusaineistolle. Yleiskokouksessa mukana ovat kaikki YK:n jäsenmaat, eli edustus olisi ollut turvallisuusneuvostoa laajempi. Turvallisuusneuvosto on kuitenkin rauhan ja turvallisuuden osalta korkein

kansainvälisen yhteisön toimielin, minkä takia sen asema tutkimuksessa on perusteltu. (Hultman 2013)

2.2 Etelä-Sudan

Etelä-Sudan on vuonna 2011 Sudanista itsenäistynyt valtio. Osana Sudania valtio oli käynyt läpi jo kaksi sisällissotaa vuosina 1963–1972 ja 1983–2005. Itsenäistymisen taustalla oli pitkään jatkunut konflikti arabi- ja muslimienemmistöjen asuttaman pohjoisen sekä suurelta osalta kristinuskoa ja perinteisiä Afrikan uskontoja harjoittavan etelän kanssa. Etelä-Sudanin väestöstä kristittyjen eri ryhmittymiä on noin 60 %. Väestö jakautuu kolmeen merkittävään etniseen ryhmään: dinka, nuer ja muut, joka sisältää myös pienen arabiväestön. Etelän itsenäistymistä edelsivät sisällissodan täyttämät vuosikymmenet, mistä Sudanin väestö kärsi. (Rolandsen 2019)

Vuonna 2005 voimaan astui Comprehensive Peace Agreement -sopimus Sudanin sisällissodan taltuttamiseksi. Sopimus julisti etelän puoliautonomiseksi ja toimi perustana Etelä-Sudanin väliaikaiselle perustuslailla. Perustuslailla pyritään rakentamaan valtiolle suvereniteettia, turvaamaan valtion fyysiset rajat ja määrittelemään rajojen sisällä oleva kokonaisuus. (Seidel 2016, 4–7) Vuoden 2011 väliaikainen perustuslaki määritteli Etelä-Sudanin tasavallaksi, jonka toimeenpanovalta kuului presidentille ja varapresidentille. Valtiolla oli oma hallinto, jossa oli yksikamarinen lainsäädäntöelin, tuomioistuin ja hallitusta johtava presidentti. Sudanissa eteläisen osan itsenäistymisestä päätettiin kansanäänestyksellä, jossa 98,8 % äänistä puolsivat itsenäistymistä. (Gruss & Diehl 2010, 69–70) Itsenäistymisen jälkeen Etelä-Sudanin valtion presidentiksi valittiin suoraan eteläisen alueen virassa oleva presidentti Salva Kiir ja varapresidentiksi Riek Machar. Itsenäistymisen myötä ei järjestetty uusia vaaleja. (Rolandsen 2019) Salva Kiir kuuluu dinka-heimoon, eli Etelä-Sudanin toiseen hallitsevista heimoista. Kiir oli yksi merkittävistä johtajista eteläisen osan itsenäistymispyrkimyksissä. Salva Kiir ja Riek Machar ovat olleet Etelä-Sudanin itsenäistymispyrkimyksistä lähtien poliittisen kentän kaksi päätoimijaa. Riek Machar on eteläsudanilainen poliitikko, joka toimii Etelä-Sudanin opposition johtajana. Läpi Etelä-Sudanin historian Machar on kilpaillut presidentti Kiirin valta-asemasta. Machar kuuluu toiseen Etelä-Sudanin pääheimoista, eli nuer-heimoon. (Strategic Comments 2017)

Etelä-Sudanin tullessa virallisesti itsenäiseksi valtioiksi alueen rajojen merkitys muuttui. Valtion rajat eivät ole ainoastaan tietyn hallinnon käyttämän toimivallan rajoja, vaan ne erottavat toisistaan sosiaalisia käytäntöjä, arkisia sääntöjä ja normeja. Osaltaan rajat ovat sosiaalisia ja luovat yhteisön identiteetin. Rajojen sisällä valtio toimijana on erottanut itsensä muista sosiaalisista yhteisöistä ja niiden intresseistä. Sosiaaliset yhteisöt ovat erilaisia kokoonpanoja, kuten perheitä, heimoja tai työyhteisöjä.

Valtiolle on useita määritelmiä, mutta suhteellisen pysyviä piirteitä valtioille ovat maantieteelliset rajat, ulkoinen ja sisäinen suvereniteetti sekä hallinnolliset instituutiot. (Seidel 2016, 4–7) Bodinin määritelmän mukaan valtiosta tulee löytyä kolme seuraavaa elementtiä: kotitaloudet tai perheet, suvereniteetti ja kaikille yhteiset asiat (Lindfors 2013). Valtioon liitetään usein voimankäytön monopoli, mutta kaikki tutkijat eivät pidä ominaisuutta ehdottomana. (Seidel 2016, 4–7) Autonominen valtio kykenee toimimaan muiden yhteisöjen yläpuolella ja luomaan valtion rajoista ensisijaisen toiminta-alueen myös muille yhteisöille. Autonominen valtio on johdonmukainen ja suhteellisen yhtenäinen toimija, joka on irrallaan muista sosiaalisista yhteisöistä ja usein niiden yläpuolella. Toimijana valtio ajaa ensisijaisesti omaa etuaan ja pyrkii vaikuttamaan muiden toimintaan. (Schlichte 2016, 4–5) Valtio on toimija, joka on oikeutettu käyttämään voimaa ja tätä kautta hallitsee tiettyä maantieteellistä aluetta. Käytännössä valtion johto on organisoitu tämän tavoitteen toteuttamiseen. Valtion muodostuessa se pyrkii ottamaan käyttöönsä yksittäiset toimijat, jotka aikaisemmin toimivat valtion toimialueella. (Connolly 1984, 37)

Etelä-Sudanin lainsäädännöllinen valta perustuu kaksikamariseen järjestelmään, jonka toinen osa on kansallinen lainsäädäntökokous National Legislative Assembly (NLA) ja toinen valtioneuvos (Council of States). NLA:n jäsenistä suurin osa siirtyi suoraan Sudanin hallinnosta Etelä-Sudanin kansalliseen lainsäädäntökokoukseen. Sisällissodat ovat vaikuttaneet muun muassa Etelä-Sudanin yhteiskunnalliseen rakenteeseen, omavaraisuuteen ja talouteen. Alle kolme vuotta itsenäistymisen jälkeen maassa syttyi ensimmäinen sisällissota, josta on jatkunut kansallisen yhtenäisyyden puutteen aiheuttama väkivallan kierre.

Etelä-Sudanin merkittävät poliittiset ja sotilaalliset toimijat ovat peräisin jo eteläisen osan itsenäistymisprosessista. Sotilaallinen ryhmittymä Sudan People's Liberation Army (SPLA) ja tämän poliittinen puolue Sudan People's Liberation Movement (SPLM) dominoivat Etelä-Sudanin poliittista kenttää. SPLM ajoi jo yhtenäisen Sudanin aikana eteläisen osan itsenäistymistä. Alun perin SPLA muodostui useista joukoista, joilla oli erilaisia etnisiä taustoja. Liike perustui vahvasti paikalliseen johtajuuteen sotilaallisen hierarkian sijaan. Vuonna 2013 SPLM hajosi kahdeksi eri ryhmittymäksi, joista toista alkoi johtamaan presidentti Salva Kiir ja toista sen hetkinen varapresidentti Riek Machar. Näin syntyi Macharin johtama SPLM:n oppositioryhmittymä SPLM-IO. Kiirin johtama SPLM-joukko nimettiin myöhemmin South Sudan Peoples Defence Force (SSPDF), joka on hallituksen nykyinen virallinen armeija. Etnisten jännitteiden myötä myös sotilasjoukkojen etninen jakautuneisuus vahvistui. (Strategic Comments 2017)

Kesällä 2013 presidentti Salva Kiir kokosi uuden hallituksen ja irtisanoi sen hetkisen varapresidentin Riek Macharin sekä muita valtion johtohenkilöitä. Hallituksen hajottamisen taustalla oli presidentti Salva Kiirin väite, että Riek Machar suunnittelisi

vallankaappausta. Vallankaappaussytöksien jännitteistä seurannut konflikti syttyi joulukuussa 2013 ja Machar lähti maanpakoon pääkaupunki Jubasta. Presidentti Kiirin joukot alkoivat surmata nuer-heimoon kuuluvia, koska heidät yhdistettiin heimoidentiteetin kautta Machariin. Muualla maassa nuer-heimolaiset alkoivat kapinoidaan ja he ottivat Macharin johtajakseen. Presidentti Kiiriä syytettiin muutoksista, joiden väitettiin ajavan hänen tavoitettaan itsevaltiaaksi. (Strategic Comments 2017; Day, Hunt, Yin & Kumalo 2019, 39) Kansa ja sotilasjoukot jakautuivat tukemaan poliittisia johtajia pitkälti etnisin perustein. Molemmipuoliset iskut jatkuivat ja sotilasjoukkoja valjastettiin mukaan molempien poliittisten johtajien puolelle.

The Intergovernmental Authority on Development (IGAD) on kahdeksan Afrikan valtion muodostama kauppaliitto. Paikallisyhteisönä IGAD:n tavoitteita ovat Afrikan mantereiden konfliktien ennaltaehkäisy, hallinta ja ratkaiseminen. IGAD toimii konfliktinratkaisun saralla Afrikan unionin alaisuudessa ja yhteisön toiminta perustuu tavoitteeseen laajemmasta yhteistyöstä paikallistoimijoiden kanssa. (Healy 2011) IGAD yritti ottaa Etelä-Sudanissa sovittelijan roolin, jotta sopimus rauhasta olisi saatu tehtyä. Molemmat osapuolet kuitenkin rikkoivat jatkuvasti lupaustaan väkivaltaisuuksien lopettamisesta. Kansainvälisen yhteisön asettamien pakotteiden seurauksena osapuolet solmivat sopimuksen rauhasta elokuussa 2015. Sopimus astui voimaan vasta vuoden 2016 huhtikuussa, jolloin Etelä-Sudanissa luotiin väliaikaishallitus kansalliselle yhtenäisyydelle (Transitional Government of National Unity). Entinen varapresidentti Machar nimitettiin uuteen hallitukseen jälleen varapresidentiksi ja ministeriö nimettiin uudelleen. Sopimus velvoitti kapinallisryhmittymiä liittymään osaksi dominoivaa SPLA-ryhmittymää. Väliaikaishallituksella oli 30 kuukautta aikaa järjestää vaalit. Sopimuksen ehdot sisälsivät myös vaatimuksen uuden perustuslain ja tuomioistuimen perustamisesta. (Strategic Comments 2017) Sopimuksen voimaan asettamisen jälkeen satunnaiset yhteenotot jatkuivat ja väkivaltaisuuudet alkoivat levitä myös alueille, jotka olivat aikaisemmin olleet rauhallisia. (Blanchard 2018, 449; Day ym. 2019, 39–40)

Heinäkuussa 2016 sopimus raukesi, kun osapuolten välille syttyi taistelu pääkaupunki Jubassa. Taistelun seurauksena varapresidentti Machar ja muita opposition jäseniä lähti jälleen maanpakoon, myös satoja siviilejä kuoli. Samalla presidentti Kiir pyrki ylläpitämään vaikutelmaa yhtenäisestä hallituksesta. Kiir nimitti Macharin paikalle varapresidentiksi Macharin entisen liittolaisen Taban Dengin. Deng kuuluu Macharin tavoin nuer-heimoon ja oli aikaisemmin toiminut ministerin virassa. Tästä huolimatta suurin osa kapinalliskenraaleista ja heidän joukoistansa pysyi uskollisena Macharille. Konfliktin etnisestä luonteesta huolimatta myös useita nuer-heimolaisia jäi Kiirille uskollisen hallituksen sotilasjoukkoihin vielä Macharin erottamisen jälkeen. Dinka-heimolaisia oli myös osana Kiirin valtaa vastustavia kapinallisjoukkoja. Konfliktissa osallisena oli myös joukkoja, jotka ensin

taistelivat hallinnon puolella, mutta myöhemmin vaihtoivat kapinallisten leiriin. (Strategic Comments 2017)

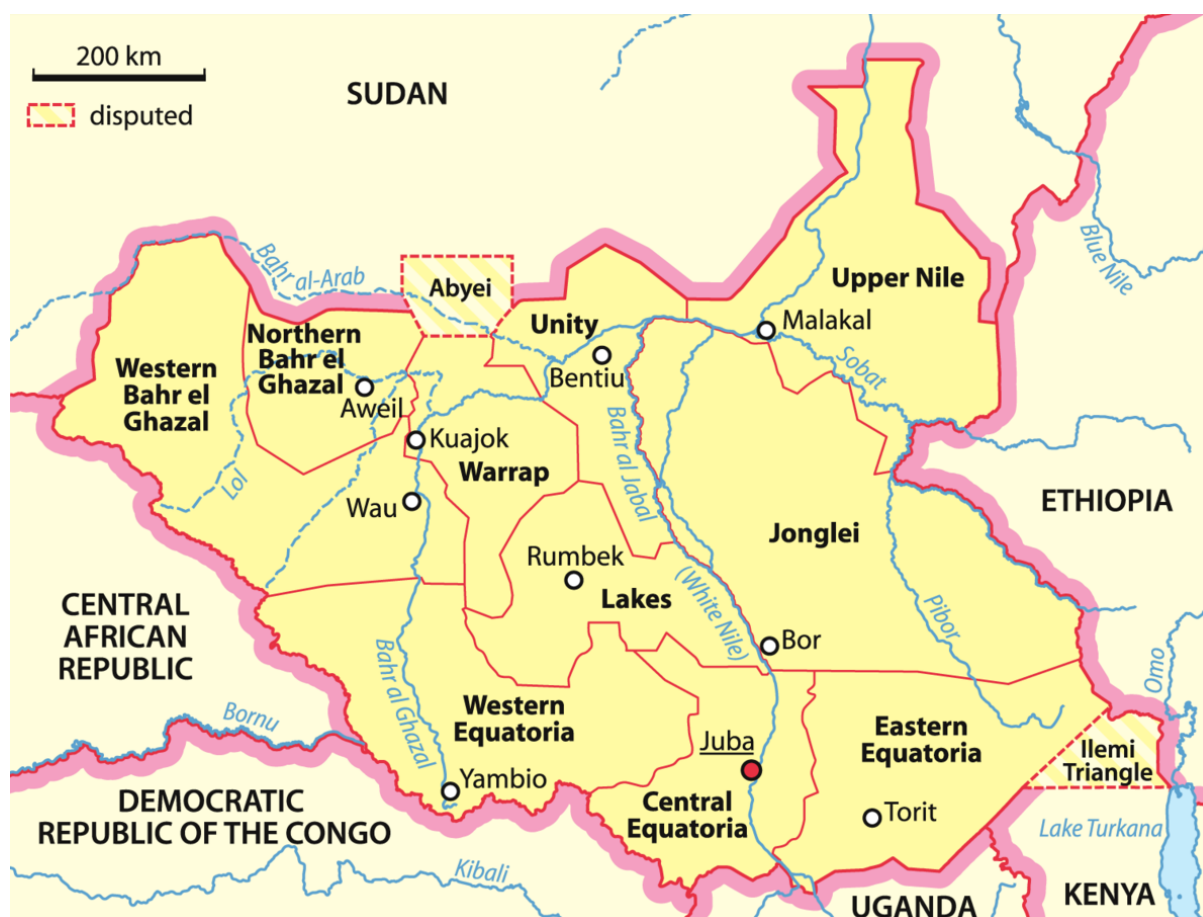
Machar jatkoi maanpaosta suurimman Etelä-Sudanin aseistetun oppositioryhmän johtamista. Presidentti Kiirin johtamaa hallintoa vastaan nostettiin kapina, joka levisi laajasti ja uusia ryhmittymiä nousi vastarintaan molemmilta puolilta. Vuonna 2017 IGAD aloitti prosessin vuoden 2015 rauhansopimuksen elvyttämiseksi. Vuoden 2017 lopussa lähes kaikki Etelä-Sudanin merkittävät kaupungit olivat hallituksen tukemien South Sudan Peoples Defence Forces (SSPDF) -joukkojen hallinnassa. (Blanchard 2018, 449; Day ym. 2019, 39–40) Etelä-Sudanissa heimoidentiteetti toimii perustana valtionhallinnon vallan jaossa. Yhteiskunnan eri tasoilla valtion instituutiot identifioidaan etnisiin ryhmittymiin ja niitä käytetään hyväksi poliittisten intressien ajamiseen. (Day ym. 2019, 39) Vuoden 2018 puolivälissä Sudan otti neuvotteluissa sovittelijan roolin, jossa Uganda toimi tukijana. Huomattavan painostuksen seurauksena syyskuussa 2018 Kiir, Machar ja muita konfliktin osapuolia allekirjoittivat sopimuksen. Osa opposition johtajista pidättäytyivät sopimuksen allekirjoittamisesta perustellen päätöstään sillä, ettei sopimus pureutunut konfliktin juurisyihin. (Blanchard 2018, 447–450)

Vallanpitäjien etniset ja henkilökohtaiset tavoitteet ovat koko Etelä-Sudanin itsenäisyyden ajan haastaneet pysyvän rauhan rakentamista. Vuodesta 2013 Etelä-Sudanin sisällissodissa on kuollut arviolta 400 000 ihmistä, kokonaisväestön ollessa noin 10 miljoonaa. Etelä-Sudanin luku- ja kirjoitustaito oli vuonna 2009 arviolta 27 %. Arviolta neljä miljoonaa eteläsudanilaista on joutunut jättämään kotinsa joko maansisäisinä pakolaisina tai hakien turvapaikkaa naapurimaista. (Blanchard 2018, 447–448) Vuonna 2011 SPLA värväsi 240 000 sotilasta sekä 90 000 miliisin jäsentä ja poliisia (Brosig 2020). Luvut suhteessa valtion kokonaisväestöön kertovat konfliktin kokonaisvaltaisuudesta. (Brüne 2017)

Vuonna 2013 alkaneessa sisällissodassa siviilien uhkana ovat olleet erilaiset hallituksen ohjaamat aseistetut ryhmät, kapinalliset ja yksityiset aseelliset ryhmittymät (Africa Research Bulletin 2014). Aseistautuneiden ryhmien tuen takana on kansallisten toimijoiden lisäksi kansainvälisiä tukijoukkoja. Siviilien kärsimyksen osuus konfliktissa on ollut koko ajan merkittävä. Sisällissodan alusta asti hallituksen ja opposition joukot sekä yksittäiset aseelliset ryhmittymät ovat haastaneet kansainvälisiä toimijoita maassa. Humanitaarisen avun antajia vastaan on hyökätty ja avun toimittamista on vaikeutettu. Myös YK:n edustajien vapaata liikkuvuutta on rajoitettu. (Day ym. 2019, 34)

Valtiossa, jossa on heikot yhteiskunnalliset rakenteet, paikallistason väkivaltaisuuDET ovat usein valtion viranomaisten ulottumattomissa. Etelä-Sudanissa karjavarauDET ovat yksi paikallistason murhien yleisimmistä syistä. Useiden vaikutusvaltaisten yhteisöjen välille on juurtunut koston kierre, joka motivoi väkivaltaisuuksiin myös

paikallistasolla. Yhteisöjen väliset konfliktit ovat aiheuttaneet merkittävän osan siviilien kärsimyksestä ennen sisällissotaa, sen aikana ja sen jälkeen. Paikallistason ja poliittisten jännitteiden linkit ovat vahvoja läpi yhteiskunnan. Esimerkiksi osa karjan laidunmaasta on poliittisen johdon omistuksessa ja tätä kautta maanviljelijöiden konfliktit kytkeytyvät siihen, mitä valtion hallinnon ylemmissä kerroksissa tapahtuu. (Day ym. 2019, 38–39)

Kuvio 1. Etelä-Sudanin kartta

Kuvan toteuttaja NordNordWest, kuvan alkuperäinen otsikko *Map of the states of South Sudan*. Kuvan käyttö on oikeutettu Attribution-ShareAlike 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) -lisenssillä. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.en> Kuvan lähde: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:South_Sudan_states.png

Yläpuolella oleva Etelä-Sudanin kartta auttaa hahmottamaan itsenäistymisen jälkeistä tilannetta maassa. Konfliktin osapuolet ovat vahvasti kytköksissä maanteitteellisiin alueisiin, ja maan rakenteen tuntemus mahdollistaa kokonaisuuden hahmottamisen. Etelä-Sudan jakautuu hallitusta ja oppositiota tukevien joukkojen välille. Jongleinin osavaltion pääkaupunki Bor, Ylä-Niilin pääkaupunki Malaka ja Unityn osavaltion pääkaupunki Bentiu ovat hallituksen kontrolloimia alueita. Pienemmät

kaupungit, jotka eivät näy kartassa, kuten Joglein osavaltiossa aivan itärajalla sijaitseva Akobo ja osavaltion pohjoisosaan sijoittuva Fangak ovat oppositiota tukevien joukkojen hallinnassa. Osavaltioiden sisällä on konfliktin eri osapuolten hallinnassa olevia kaupunkeja. Tämä tekee maasta hyvin pirstaloituneen ja näkyy paikallistason levottomuuksina. (Day ym. 2019, 13–14) Etelä-Sudanin sisäisten rajojen ja eri alueiden hallinnan määrittelemättömyys haastaa levottomuuksien kontrolloimista. Etelä-Sudanin kartassa näkyy myös alueita, joiden hallinnasta ei ole tehty virallista päätöstä: Abyei ja Ilemmin kolmio. Nämä alueet sitovat konfliktiin myös Etelä-Sudanin rajanaapureita.

2.3 Siviilien suojelu

Siviilien suojelu (Protection of Civilians, PoC) on yksi YK:n kriisinhallintamissioiden mandaateista, joka perustuu kansainväliseen oikeuteen. Siviilien suojelun toteuttaminen jaetaan kolmeen peruspilariin: suojelu vuoropuhelun ja sitoutumisen kautta, fyysisen suojelun tarjoaminen sekä turvallisen ympäristön rakentaminen. Tällä hetkellä YK:n missioilla toimivista poliisi- ja sotilashenkilöstöstä yli 98 % toimii siviilien suojelun mandaatin alaisuudessa, osana laajempaa kokonaisvaltaista missiota. (de Coning & Peter 2019)

Tilastoihin perustuen YK:n turvallisuuskäsityksen laajentumisen myötä YK on alkanut puuttumaan suurimmalla todennäköisyydellä konflikteihin, joissa taistelevien osapuolten väkivaltaisuuDET kohdistuvat siviileihin (Bellamy 2009; Hultman 2013, 1). YK:n turvallisuusneuvoston tavoite on toimia, mikäli inhimillinen tai kansainvälinen turvallisuus vaarantuu. Turvallisuusneuvoston toiminta perustuu tavoitteeseen inhimillisen turvallisuuden takaamisesta, mikä on kytköksissä myös kansainväliseen turvallisuuteen (Hultman 2013, 62). Kriisinhallintaoperaatiossa paikallisvaltiolla on vastuu omien kansalaistensa suojelemisesta. Mikäli valtio ei täytä vastuutaan, on YK:n jatkettava oman agendansa täyttämistä siviilien suojelun saralla. (de Coning ym. 2019, 134)

Siviilien suojelun tutkimuskenttä on sellaisenaan verrattain nuori. Siviilien suojelun mandaatti otettiin ensimmäisen kerran käyttöön vuonna 1999 Sierra Leonen missiolla. Siviilien suojelun kehityksen myötä aiheen tutkimus on edennyt jatkuvasti ja suoria viitteitä tutkimukseen on löydettävissä jo ennen mandaatin käyttöönottoa. Mandaatti perustuu Geneven sopimuksen kansainvälisiin ihmisoikeuksiin vuodelta 1949 ja sen lisäpöytäkirjoihin (1977). Näiden sopimusten tutkimus liittyy näin ollen myös aiheeseen (Breakey 2012, 8). Siviilien suojelun tutkimus toimii jatkona tutkimusperinteelle ihmisoikeuksista ja siviilien roolista sodassa. Siviilien suojeluun liittyy

myös siviilien aseman osalta aiemmin huomiota herättäneet tapahtumat ennen mandaatin käyttöönottoa, kuten operaatiot Somaliassa ja Ruandassa.

Tutkimuskentällä on tavanomaista, että esille nostetaan liitännäisiä käsitteitä, kuten suojeluvastuun periaate (Responsibility to Protect (R2P)) ja humanitaarinen interventio. Yleisesti siviilien suojelun kentän tutkimuksessa halutaan lisätä tietoisuutta termien sisällöistä ja vakiinnuttaa termejä tutkimuksien avulla. Käsitteen määrittäminen on joissain tapauksissa jopa tutkimuksen päätavoite, jonka puolesta esitetään argumentteja. (Breakey 2012, 1-3) Suurpiirteisesti siviilien suojelun tutkimuskenttä jakautuu tutkimuksiin, jotka näkevät siviilien suojelun välttämättömyytenä kansainväliselle rauhalle ja niihin, jotka näkevät toiminnan arvon, mutta eivät suoraviivaisesti positiivisena. Länsimaissa suhtautuminen siviilien suojeluun normina on hyväksyvä, eikä sen olemassaoloa ja toimintaperiaatteita kyseenalaisteta yhtä vahvasti kuin esimerkiksi suojeluvastuun periaatteen (Breakey 2012, 2). Tutkimuskentällä näkyy, kuinka kansainvälisen yhteisön suhtautuminen ihmisoikeuskysymyksiin ja käsitykseen moraalista vastuusta on jakautunut. Kysymys siitä, onko meidän tehtävänämmä huolehtia muiden valtioiden siviileistä, esiintyy länsimaisissa tutkimuksissa vain harvoin.

Länsimaisessa tutkimuksessa vallitsevasta yksimielisestä moraalikäsitteestä huolimatta tutkimuskentällä lähdetään usein liikkeelle perusarvojen tai -periaatteiden kyseenalaistamisesta. YK määrittelee itsensä kriisinhallinnassa puolueettomaksi toimijaksi, mikä tarkoittaa, että konfliktin osapuoliin suhtaudutaan lähtökohtaisesti tasapuolisesti. Puolueettomuuden kyseenalaistaminen luo tutkimukselle uudenlaisen lähtötilanteen. Esimerkiksi Bellamy ja Hunt (2015) tuovat esille, ettei YK ole kaikkien toimijoiden silmissä puolueeton toimija. He nostavat esille uuden ristiriitakysymyksen tutkimuskentälle, josta he lähtevät rakentamaan omaa tutkimustaan (Bellamy ym. 2015, 1282). Kyseenalaistaminen tutkimuskentällä liittyy usein asioihin, joita tutkijan näkökulmasta katsotaan liian yksipuolisesti tai pidetään itsestään selvinä. Lähtöasetelmana ristiriidan etsiminen tai korostaminen on tutkimuskentälle tyypillistä, joten myös tämä tutkimus sidotaan tutkimuskenttään ristiriitaa hyödyksi käyttäen. Kansainvälisen yhteisön ja Etelä-Sudanin hallituksen ristiriita siviilien suojelussa on tullut esille alan tutkimuksissa. Esimerkiksi Stamnes (2015) analysoi Etelä-Sudanin toimijoiden ja kansainvälisen yhteisön instituutioiden eri näkemyksiä siviilien suojelusta jo mission alkuvaiheessa. Day ym. (2019) pohtii tutkimuksessaan, onko kriisinhallintamission toteuttaminen paikallishallinnon suostumuksella mahdollista, jos hallituksen asevoimat ovat osoittaneet kykyä ja tahtotilaa hyökätä valtion siviilejä vastaan. Schlichten (2016, 33) mukaan kansainväliset toimijat löytävät aina jotain korjattavaa toisten valtioiden toiminnasta. Aina löytyy suunnitelma, jonka kautta kansainvälisen yhteisön instituution tulisi puuttua paikallistason toimintaan. Käsitteet kehityksestä,

demokratiasta, ihmisoikeuksista ja rauhasta ovat muodostuneet väyliksi institutionalisoidulle puuttumiselle valtioiden sisäisiin asioihin.

2.4 YK Etelä-Sudanissa

Vuonna 2011 Etelä-Sudanin tilanne määriteltiin YK:n toimesta vaaralliseksi kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden kannalta. Samana vuonna hyväksyttiin päätöslauselma 1996 (2011) (Stannes 2015, 1). Päätöslauselman perusteella Etelä-Sudaniin laadittiin missio rauhan ja turvallisuuden vahvistamiseksi sekä valtion kehityksen edistämiseksi. Mission mandaattina oli tukea hallituksen vaikutusvallan laajenemista koko Etelä-Sudanin alueelle ja tarjota tukea valtionrakenteille paikallistasolla. Ensimmäisten vuosien ajan UNMISSin toiminta painottui tuen antamiseen valtion rakennusprosessissa. Mission riskiarviossa suurimmaksi uhaksi määriteltiin Sudanin ja Etelä-Sudanin välille syttyvä uusi konflikti. Mission aloitusajankohtana maksimikapasiteetiksi määriteltiin 7000 sotilashenkilöä ja 900 poliisia. (Day ym. 2019, 47–48)

Joulukuussa 2013 poliittisten jännitteiden takia syttyneet taistelut vaikuttivat YK:n mission kehitykseen ja siviilien suojeluun. Joulukuun taisteluita seuranneiden tapahtumien takia Etelä-Sudanin missiota on usein käytetty tyypiesimerkkinä YK:n siviilien suojelun epäonnistumiselle. Taisteluiden syttyessä tuhannet siviilit ja asevoimista karanneet sotilaat pakenivat etsimään turvaa ja ihmiset tunkeutuivat UNMISSin tukikohtiin suojelun toivossa. Pääkaupunki Jubassa käynnistyneet taistelut levisivät Ylä-Niilin, Unityn, Keski-Ekvatorian ja Jonglein alueille. Väkivaltaisuuksien leviäminen näkyi YK:n tukikohdissa turvaa etsivien määrän lisääntymisenä. Tapahtumat heikensivät Etelä-Sudanin hallituksen ja UNMISSin välejä. YK:ta syytettiin puolueellisuudesta ja Etelä-Sudanin hallituksen virkamiehet osoittivat vastustavansa missiota. Missiota vastaan järjestettiin mielenosoituksia, YK:n työntekijöiden toimintaa ja liikumista hankaloitettiin. Näiden tapahtumien seurauksena YK avasi kuusi tukikohtaa suojaamaan etsiville siviileille tavoitteenaan estää siviilien laajamittainen surmaaminen. Tukikohdissa pyrittiin täyttämään siviilien välttämättömät tarpeet. (Day ym. 2019, 32–40)

Vuonna 2014 missiolle asetettiin uusi painopiste päätöslauselmassa 2155 (2014). Levinneiden väkivaltaisuuksien takia turvallisuusneuvosto vahvisti mission kapasiteettia ja määritteli mission prioriteetin uudelleen. Mission uudet painopisteet olivat siviilien suojelu, ihmisoikeuksien toteutumisen tarkkailu, humanitaarisen avun toimittamisen tukeminen ja väkivaltaisuuksien lopettavan sopimuksen edistäminen. Vuonna 2015 noin 166 000 siviiliä oli siirtynyt YK:n tukikohtiin etsimään turvaa. Mission sotilashenkilöstön määrä nostettiin 12 500:aan ja poliisien määrä 1 323:een. Henkilöstömäärän lisäämisen rinnalla mission toimijoille annettiin oikeus käyttää kaikkia

tarvittavia keinoja siviilien suojeleluun, mikä käytännössä tarkoittaa voimakeinojen sallimista. Tukikohdat, joihin siviilejä otettiin turvaan, olivat tarkoitettu viimeiseksi vaihtoehdoksi ja väliaikaissuojaksi välittömän fyysisen uhan alla oleville. Loppuvuonna 2013 alkaneet tapahtumat vaikuttivat koko mission dynamiikkaan, eikä siviilien suojeleminen ollut mission käynnistysvaiheessa sen ensisijainen tavoite. Toimintaympäristön muutos kuitenkin edellytti muutosta myös mission rakenteessa. Vuonna 2015 jännitteet jatkuivat edelleen ja tämän seurauksena myös siviilien saapuminen tuki-kohtiin. (Stamnes 2015, 1-3) Tukikohdat tarjosivat lopulta suojan 200 000 eteläsudani-laiselle. Arvioiden mukaan mission päätös avata tukikohdat paikallisille siviileille pelasti kymmeniätuhansia ihmisiä. (Day ym. 2019, 12)

Vuosien 2018 ja 2019 aikana, joihin tutkimuksen aineisto sijoittuu, UNMISS-ope-raation tavoitteena oli edistää Etelä-Sudanin rauhanprosessia. Prosessi alkoi sitoutta-missopimuksella, joka sisälsi muun muassa sopimuksen tulitauosta. Sopimuksen run-kona toimi vuoden 2015 rauhansopimus, joka ei kuitenkaan vielä vuonna 2015 ollut toiminut pohjana kestäväälle rauhalle. Sopimuksen allekirjoittamisesta alkoi hallituk-sen siirtymäaikaa edeltävä ajanjakso. Kyseisenä aikana konfliktin toimijoiden tuli pi-täytyä alustavan sopimuksen ehdoissa ja toteuttaa sovitut toimenpiteet siirtymäajan hallintoon siirtymistä varten. Prosessin eri vaiheille oli asetettu alustava aikataulu, jo-hon sopimuksen osapuolet saivat tehdä muutoksia yksimielisillä päätöksillä. Siirty-mäajan hallinnon odotetaan olevan voimassa useampia vuosia, jonka jälkeen pidetään vaalit ja tätä kautta perustetaan legaalinen valtion hallinto. Mission alaisuudessa toimi vuonna 2019 17 000 sotilasta, 2000 poliisia ja 2000 siviiliä (Day ym. 2019, 11). Sotilas-joukkojen ja poliisien suurin valtiollinen tarjoaja oli Ruanda. (UNMISS 2017; United Nations Peacekeeping 2020)

2.5 Sotilaallisten interventioiden historia Afrikassa

Aikaisemmat rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatiot sekä sotilaalliset interventiot Afrikan maissa vaikuttavat siihen, miten kansainvälisen yhteisön toimijat menettelevät Etelä-Sudanissa. Afrikan valtioihin kohdistetulla vaikuttamisella on pitkät juuret. YK on toteuttanut kriisinhallintaoperaatioita Afrikan maissa 1900-luvun puolivälistä lähtien. Alusta asti YK:n päämääränä oli taata globaali kollektiivinen turvallisuus ja operaatioiden tavoite oli rakentaa rauhaa menestyksekkäämmin kuin YK:ta edeltänyt Kansainliitto. (MacQueen 2014) Kriisinhallinnan tavoin sotilaalliset interventiot Afri-kassa liittyivät vahvasti kylmän sodan aikaan ja kaksinapaiseen suurvaltakilpailuun. Kylmän sodan jälkeen kriisinhallinnan luonne ja operaatioiden taustalla oleva oikeu-tus muuttui, kun kollektiivisesta turvallisuudesta tuli ajankohtaista. Kylmän sodan jälkeen länsi ja itä jakoivat yhteisen huolen turvallisuuden ylläpitämisestä. Vuonna

1991 Yhdysvaltojen presidentti George Bush mainitsi kansakunnan tilaa koskevassa puheessaan, kuinka uutta maailmanjärjestystä ollaan rakentamassa; sellaista, jossa valtiot toimivat yhdessä jaettujen päämäärien, kuten rauhan, turvallisuuden ja vapauden eteen. Kylmän sodan päätyttyä suurvaltojen oli myös löydettävä uusia keinoja ylläpitää kontrollia kylmän sodan aikaisiin liittolaisiinsa. Yhtenäisyyden aatteista huolimatta kriisinhallinta näyttäytyi ennen pitkää turvallisuusneuvoston jäsenten keinona ajaa omia kansallisia intressejään. (O'Neill & Rees 2005, 158–159) Olennaisia esimerkkejä Afrikkaan tehdyistä interventioista ovat Somalian, Ruandan ja Darfurin kriisit.

Sotilaalliset interventiot sisältävät huomattavasti kriisinhallintaoperaatioita enemmän poliittisia jännitteitä. Sotilaallinen interventio tarkoittaa tilannetta, jossa sotilasjoukot menevät kohdevaltioon ilman kohdevaltion johdon tai muun valtiollisesti merkittävän toimijan hyväksyntää. Sotilaallisten interventioiden rinnalla Afrika on ollut YK:n kriisinhallintaoperaatioiden keskiössä. Kriisinhallintaoperaatioissa isäntämaavaltion hyväksyntä on aina operaation edellytys. Kriisinhallintaoperaatiot ovat olleet sotilaallisten interventioiden rinnalla tehokas erityisesti länsimaalainen vaikutuskeino Afrikassa, minkä jatkumoa Etelä-Sudanin missio on. (Ramuhala 2011, 33–52) Adebajo (2011) kuvaa kriisinhallintaa suurvaltojen valtapelinä, jossa pelin kulku ja valta-asetat määrittelevät kriisinhallintaoperaation lopputuloksen. Varhaisimmat esimerkit kriisinhallinnan kautta pelatusta valtapelistä ovat Suezin kriisi ja ensimmäinen Lähi-Idän tarkkailumissio vuodelta 1948. Länsimaiden ja YK:n tekemien operaatioiden ja interventioiden kautta vaikuttaminen Afrikkaan on ollut laaja-alaista.

Kylmän sodan jälkeinen maailmanpoliittinen tilanne loi kriisinhallinnasta uudenlaisen politiikan työkalun. YK:n uskottiin olevan sopivan neutraali toimija osallistumaan paikallisiin konflikteihin. YK:n toteuttamista operaatioista tuli suurvaltojen näkökulmasta hyväksyttävä läsnäolon muoto. Useissa tapauksissa monenkeskinen operaatio oli toivottavampi keino puuttua konfliktiin kuin yhden valtion itsenäinen operaatio. Operaatioiden uskottiin hillitsevän paikallisia konflikteja laajenemasta muille alueille. Toisena mainittuna motiivina oli, että YK voisi suojella hauraiden maiden valtiollista suvereniteettia. Nämä motiivit palvelivat suurvaltojen agenda ja vahvistivat kansainvälisen yhteisön sen hetkistä rakennetta entisestään. (MacQueen 2014) Bellamy (2005a, 76) kirjoittaa, kuinka kansainvälisen yhteisön jäsenet hyväksyvät sen, miten yhteisön järjestystä ylläpidetään, siitä huolimatta, että laillista tasa-arvoa toteuttava systeemi tarjoaa erioikeuksia suurvalloille. YK:n turvallisuusneuvosto kantaa vastuuta kansainvälisestä rauhasta ja turvallisuudesta. Suurvallat ovat turvallisuusneuvoston pysyviä jäseniä ja tätä kautta ne ovat hallitsevassa asemassa.

Vuosien 1988–1998 aikana Afrikan valtioissa käynnistettiin 18 kriisinhallintaoperaatiota. Afrikan konfliktit ottivat merkittävän osan uudesta kylmän sodan jälkeisestä maailmanjärjestyksestä. (MacQueen 2014, 17) Vuodesta 1948 vuoteen 2011 40

prosenttia YK:n rauhanturva- ja tarkkailumissioista kohdistui Afrikan valtioihin. Kesäkuussa 2011 kuusi neljästätoista YK:n kriisinhallintamissiosta oli Afrikan mantereella. Vuosien 2008–2009 aikaan YK:n kriisinhallintamissioiden budjetti oli noussut 7,1 miljardiin dollariin, josta 5,1 miljardia dollaria käytettiin Afrikassa sijaitseviin missioihin (Adebajo 2011, 2–15).

Afrikan valtioiden luonnetta koskeva haaste on tullut esille kaikissa Afrikassa toteutetuissa operaatioissa sekä interventioissa. Afrikan maiden rajat syntyivät dekolonisaation myötä, jolloin uusien itsenäisten valtioiden rajat mukailivat siirtomaiden aikana kartoille vedettyjä hallinnollisia rajoja. Kansallisvaltioiden järjestelmän uskottiin edistävän Afrikan maiden paikallispolitiikkaa sekä kansainvälisiä suhteita. Itsenäinen valtio nähtiin erottamattomana tehokkaasta valtion hallinnosta. (MacQueen 2014, 17–18) Ulkopuolisen vaikuttamisen kannalta on ollut haastavaa, ettei alueiden hallinta ole yksioikoisesti selvillä. Esimerkiksi hyväksyntä kriisinhallintaoperaation vastaanottamisesta on ollut epäselvää, kun tietyn alueen hallinnosta ei aina vastaa selkeästi vain yksi toimija.

Vuonna 1992 Somalian sisällissota oli kehittynyt laajamittaiseksi kriisiksi, mutta konfliktin osapuolet eivät suostuneet vastaanottamaan maahan YK:n joukkoja. Lopulta YK teki maahan sotilaallisen intervention useita vuosia kestäneen sisällissodan lopettamiseksi. Tavoitteena ei ollut puuttua maan poliittiseen kriisiin ja lopulta interventio perusteltiin nimenomaan humanitaarisilla tarkoituksella, eikä poliittisella kriisillä. Humanitaarinen operaatio muuttui yhtäkkiä YK:n läsnäoloa vastustavan somalijohtaja Mohamed Farrah Aididin ajohdiksi. Yhdysvallat lähetti joukkoja YK:n tueksi Somaliaan. Ajojahti eskaloitui Mogadishun taisteluna vuonna 1993. YK:n ja Aididin joukkojen yhteenotossa menehtyi huomattava määrä somaleja ja molempien puolien sotilaita. Yhdysvallat vetäytyi Somaliasta mainehaitoista kärsineenä ja paikallisten painostamana. Interventio pelasti arviolta 100 000 ihmisen hengen, mutta myös tappiot olivat merkittäviä. 156 rauhanturvaajaa ja useita tuhansia somalisiviileitä menehtyi operaatiossa. YK:n interventio Somaliaan jäi historiaan varoittavana esimerkkinä intervention epäonnistumisesta. Samalla se nosti kansainväliseen keskusteluun valtion koskemattomuuden. Jälkeenpäin Somaliassa kohdatut haasteet on yhdistetty muun muassa hallinnon puuttumiseen maassa, mikä johti siihen, ettei YK:lla ollut virallista paikallista neuvottelukumppania. (von Hippel 2000, 56–62)

Vuonna 1994 Ruandan kansanmurhan aikaan intervention tekemistä viivästettiin, jottei Somalian epäonnistuminen toistuisi. Yhdysvalloissa Clintonin hallinto vältti viimeiseen asti uuden intervention tekemistä Afrikkaan Somalian tapahtumien ollessa vielä tuoreessa muistissa. Yhdysvallat kielsi pitkään sen, mitä Ruandassa tapahtui, jotta oikeudelliset tai moraaliset velvoitteet eivät pakottaisi toimimaan. Lopulta YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi Ranskan toteuttamaan interventiota. Ranskan intervention tekemisen taustalla olivat kansalliset intressit, jotka näkyivät

intervention toteutuksessa. Ennen kuin Ranskan toteuttamasta interventiosta päätettiin, Ranskan kannanotoissa tilanteesta oli korostettu paikallisten humanitaarista tilannetta. Kuitenkaan Ranskan kansalaisia pelastamaan tulleet sotilaat eivät saaneet Ranskan hallinnolta tukea tai valtuuksia kansanmurhan pysäyttämiseen. Samaan aikaan Ranska tuki YK:n aikaisempaa suunnitelmaa vetää loputkin rauhanturvajoukot pois Ruandasta. Turvallisuusneuvostossa oli annettu Ranskalle tehtäväksi tarjota Afrikan rauhanturvaajille taloudellista ja logistista tukea, mutta Ranska kuitenkin epäonnistui tehtävässä. Ennen kaikkea frankofoninen Afrikka on Ranskan strategisten intressien kohde. Vuodesta 1962 lähtien Ranska oli tehnyt 18 sotilaallista interventiota frankofonisten hallintojen tukemiseksi. Ruandassa Ranskan tavoitteena oli varmistaa, ettei frankofonistista hallitusta kaadeta ja tätä kautta Ranskan vaikutusvalta Afrikassa pienene. Ruandan operaatiossa painoi myös vastuu suojella rauhanturvaajia ja YK:n mainetta. Rauhanturvaajien laaja-alaisen menehtymisen pelättiin tarkoittavan tulevaisuudessa haasteita saada YK:n jäsenmailta joukkoja operaatioihin. Jo tässä vaiheessa kriisinhallinnan historiaa YK:n puolelta oli nähtävissä varovaisemmaksi muuttunut asenne. (Ramuhala 2011, 38–43)

Vuonna 2003 Sudanin länsiosassa sijaitseva Darfur nousi kansainvälisen yhteisön huomioon. Konfliktin taustalla oli etnisten jännitteiden kiristyminen ja näistä seuranneet massiiviset väkivaltaisuuudet. Darfurin kriisi tapahtui 10 vuotta Ruandan jälkeen ja tämä koettiin testinä, miten kansainvälinen yhteisö on kehittynyt vastaamaan humanitaariseen hätään. Intervention tekemisen sisältämä riski ja Sudanin eteläisen osan sisällissodan nouseminen korkeammaksi prioriteetiksi jätti Darfurin tilanteen taka-alalle. Lopulta Afrikan unioni toteutti Darfurin intervention. Myöhemmin on kohdattu tilanteita, joissa interventio olisi ollut perusteltu samanlaisilla olosuhteilla kuin aikaisemmissa interventioissa, esimerkiksi Tšadissa. Luonnollisesti Afrikan valtioihin on vaikutettu myös positiivisesti interventioiden avulla, esimerkkinä Britannian toteuttama interventio Sierra Leoneen. (Ramuhala 2011, 33–52) Epäonnistumiset ovat kuitenkin olleet merkittäviä ja ne vaikuttivat YK:n toimintaan Etelä-Sudanissa tutkimuksen ajankohtana.

Epäonnistuneilla interventioilla on ollut seurauksensa, jotka näkyvät nykyisessä lähestymistavassa Afrikan mantereella sijaitseviin konflikteihin. Erityisesti epäonnistuminen Somaliassa on vaikuttanut YK:n nykyisiin toimiin. Afrikan valtioihin vaikuttaminen on aina ollut kytköksissä suurvaltapolitiikkaan ja sen tilaan. Myös tällä hetkellä kriisinhallinta ja interventiot liittyvät laajempaan maailmanpoliittiseen kenttään ja sen dynamiikkaan. Jokainen toimija ajaa agendaa, joka sijoittuu globaalin kontekstin lisäksi kansalliseen kontekstiin.

3 TEOREETTINEN TULKINTAVÄLINEISTÖ

3.1 Englantilainen koulukunta

Tutkimusaineistosta valittuja lainauksia analysoidaan teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tutkimus sijoittuu englantilaisen koulukunnan teoreettiseen alueeseen. Englantilainen koulukunta sisältää kaksi toisistaan eroavaa näkemystä kansainvälisen yhteisön toiminnasta sekä tavoitteista. Näkemykset ovat jaettu pluralismin ja solidarismiin käsitteitä hyväksikäyttäen. Buzan (2014) avaa asetelmaa suoraviivaisesti kuvailemalla asetelmaa debatiksi, jossa ihmisten oikeudet asettuvat valtioiden oikeuksia vastaan. Pluralistisen näkemyksen mukaan valtiot toimivat anarkkisessa tilassa, samalla kuitenkin toteuttaen yhteistyötä. Pluralismin keskeisimmät tavoitteet ovat valtiollisen suvereniteetin suojeleminen ja kansainvälisen järjestyksen ylläpitäminen. Suvereniteetin lisäksi tässä tutkimuksessa analysoidaan valtion muita intressejä, joiden voidaan nähdä kategorisoituvan pluralistisiin tavoitteisiin. Pluralismi korostaa valtioita toimijoina, jolloin suvereniteetin vaaliminen ja valtiolliset intressit ovat ensisijaisia. Yksinkertaisuudessaan solidarismilla viitataan yksilöön ja yksilön arvojen korostamiseen. Solidarismissa yksilö ja yksilöön liittyvät arvot nähdään ensisijaisina. (Buzan 2014, 83)

Pluralismin ja solidarismin eroa voidaan avata myös niiden suhteella normeihin. Solidarismin ja pluralismin normatiivinen ristiriita liittyy kansainväliseen oikeuteen. Kiista konkretisoituu näkemykseen siitä, pohjautuuko kansainvälinen yhteisö kansainväliseen oikeuteen. Kansainväliseen oikeuteen taas liitetään kysymys siitä, perustuuko se positiiviseen oikeuteen vai luonnonoikeuteen. Tämän ristiriidan kautta teoriaan liittyy läheisesti keskustelu ihmisoikeuksista ja lännen vastuusta suhteessa kehitysmaihin. (Buzan 2004, 44–45) Pluralismissa kansainvälisen yhteisön nähdään jakavan vähän yhteisiä normeja, sääntöjä ja käytäntöjä, eli legitiimejä tapoja muodostaa

ja hallita valtiota on lukuisia. Solidarismissa tilanne on päinvastainen ja kansainvälisessä yhteisössä jaettujen normien, velvoittavien sääntöjen ja yhteisten käytäntöjen määrä nähdään korkeana. Teoriaan liittyvät myös käsitteet kansainvälisestä yhteisöstä ja maailmanyhteisöstä. Kansainvälinen yhteisö korostaa valtioita ja niiden intressejä, kun taas maailmanyhteisössä korostetaan yksilöiden intressejä. Teoria perustuu kansainvälisen yhteisön ja maailmanyhteisön väliseen tasapainoiluun ja sen tulkitsemiseen. Teorialla etsitään tasapainoa yksilöiden ja valtioiden välttämättömiin tarpeisiin ja näiden välisiin ristiriitaisuuksiin. Käytännön tilanteissa ja myös teoriassa nämä kahden eri tason tarpeet synnyttävät usein ristiriitoja. (Stivachtis 2018)

Tutkimusasetelmassa Etelä-Sudanin hallinto edustaa pluralistista näkemystä, jossa valtion intressit ovat ensisijaisia. Solidarismiin liittyvät vahvasti käsitteet, kuten ihmisoikeudet ja yksilön turvallisuus. UNMISS-operaation tavoitteeksi määriteltiin siviilien suojelun, kansainvälisten ihmisoikeuksien ja lainkuuliaisuuden edistäminen. Näihin tavoitteisiin perustuen kansainvälisen yhteisön instituutio YK edustaa solidarismia ja toimii tutkimuksessa solidarismiin painottavana toimijana. (Murray 2016; UNMISS 2017)

Tutkimuksen teoreettisessa perustassa nojataan Buzanin tutkimukseen englantilaisesta koulukunnasta. Buzanin teoriaan pohjautuen debatissa kohtaa valtioiden ja yksilöiden välinen suhde, mikä hänen mukaansa useassa tapauksessa tarkoittaa ihmisoikeuksien ja valtion suvereniteetin ristiriitaa (Buzan 2014, 83). Etelä-Sudanissa YK:n toteuttama siviilien suojelu on kohdannut haasteita. Aikaisemman tutkimuksen pohjalta asetetaan oletus, että Etelä-Sudanin hallituksen ja YK:n ristiriidat ovat olleet yksi esteistä menestyksekkään siviilien suojelun toteutumiselle.

Englantilaiseen koulukuntaan liittyy käsitteitä kansainvälisen yhteisön eri tasoista. *World society* on englantilaisen koulukunnan käsite, joka tunnetaan suomeksi maailmanyhteisönä. Maailmanyhteisössä ytimessä ovat yksilöt, kolmannen sektorin organisaatiot ja globaali väestö yleisellä tasolla, eli se sulkee valtiotason ajattelun periferiaan. Maailmanyhteisö on ilmiönä vasta varhaisessa kehitysvaiheessa, mutta voidaan käsitteellä kuitenkin ymmärtää. Käsitteessä globaali identiteetti ja kansainväliset sopimukset nähdään yksilölähtöisinä ja se yhdistetään usein liberalismiin. Käsitteen ei kuitenkaan ole tarkoitus vain keskittyä yksilöön vaan tuoda esille kansainvälisen järjestelmän ei-valtiollista puolta. (Buzan 2004, 7)

Toinen käsite *international system*, joka yleensä käännetään suomeksi käsitteellä valtiojärjestelmä, liittyy valtioiden väliseen valtapolitiikkaan. Tässä käsitteessä kansainvälisten suhteiden tarkastelun keskiössä ovat kansainvälisen anarkian rakenteet ja prosessit. Valtioiden välinen säännöllinen kanssakäynti luo järjestelmän, jossa valtioiden keskinäinen kilpailullinen toiminta vaikuttaa toisten valtioiden toimintaan, ei välttämättä sotaisasti, mutta kuitenkin jännitteisesti ja kilpailullisesti.

Kansainvälinen yhteisö, eli *international society* on englantilaisen koulukunnan käsite, jolla viitataan valtioiden muodostamaan kansainväliseen yhteisöön. Kansainvälinen yhteisö muodostuu valtioista, jotka jakavat yhteisiä arvoja ja intressejä keskinäisissä suhteissaan. Kansainvälinen yhteisö eroaa käsitteellisesti valtiojärjestelmästä sen edustaman yhteisen integratiivisen ryhmäidentiteetin kautta. Identiteetti syntyy keskinäisestä suvereniteettien tunnustamisesta ja sen luomasta samanarvoisuudesta. (Bellamy 2005a, 49) Valtiojärjestelmä ja kansainvälinen yhteisö eivät ole toisensa pois-sulkevia, vaan rinnakkain toimivia analyttisiä kokonaisuuksia (Bellamy 2005a, 56). Näiden kansainvälisen yhteisön ulottuvuuksien nähdään olevan olemassa samanai-kaisesti ja toimivan rinnakkain. Kansainvälisen yhteisön nähdään kuvastavan ratio-nalismia. Maailmanyhteisö liitetään revolutionismiin ja valtiojärjestelmä realismiin. Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoituksenmukaista tutkia termien suhdetta ismeihin, mutta terminologian ymmärtäminen on olennaista analyysin syvällisen ymmärtämi-sen mahdollistamiseksi. (Buzan 2004, 7–10)

3.2 Kansainvälinen yhteisö

Kansainvälinen yhteisö on yksi englantilaisen koulukunnan avainkäsitteistä ja tässä luvussa tarkastellaan syvemmin käsitteen sisältöä. Käsite on merkittävässä osassa tut-kimuksen teoreettista pohjaa ja siksi sen sisältöön pureudutaan tarkemmin. Käsitettä tarkastellaan myös pluralismin ja solidarismin näkökulmista. Kansainvälisessä yhteis-össä toimii erilaisia instituutioita, kuten tässä tutkimuksessa tarkasteltu YK. Valtiot ovat sitoutuneet toisiinsa yhteisten sääntöjen ja instituutioiden kautta. (Bull 1977, 13) Nykyisessä muodossa kansainvälisen yhteisön perustana toimii kansainvälisoikeu-dellisesti suvereenien valtioiden järjestelmä. Tässä yhteydessä suvereniteetti viittaa valtioon ylimpänä poliittisena auktoriteettina. (Bellamy 2005a, 230) Bull on määritellyt kansainvälisen yhteisön kolme avainelementtiä, jotka ovat rinnakkaiset sosiaaliselle elolle asetettujen elementtien kanssa. Bullin määrittelemät välttämättömyydet ovat: sotaa koskevat säännöt, sopimuksista kiinni pitäminen ja keskinäinen suvereniteetin tunnustaminen (Bellamy 2005a, 235). Kansainvälinen yhteisö on tarkoituksenmukai-nen yhteisö, joka yhdistää vallitsevat arvot ja jonka kautta valtiot pyrkivät saavutta-maan yhteisiä tavoitteitaan. Yhteisöön kuulumisen kriteerit määrittyvät näiden arvo-jen ja tavoitteiden kautta. (Bellamy 2005a, 270) Sekä pluralististen että solidarististen näkemysten mukaan kansainvälinen yhteisö on nimenomaan valtioiden välinen yh-teisö. Tätä kautta molemmissa ajattelutavoissa on päädytty keskittymään valtioiden väliseen diplomaattiseen ja oikeudelliseen kanssakäymiseen. (Bellamy 2005a, 10) Kan-sainvälinen yhteisö itsessään luo ja oikeuttaa tietynlaista poliittista yhteisöä (Bellamy 2005a, 15).

Englantilaisessa koulukunnassa yhtenäinen kulttuuri on nähty välttämättömänä ominaisuutena, jotta yhteisö toimisi sujuvasti. Nykyisessä olomuodossaan kansainvälinen yhteisö eroaa aikaisemmista yhteisöistä kahdella tavalla. Kansainvälinen yhteisö on globaali, kun aikaisemmin yhteisöt ovat olleet pääosin paikallisia. Toiseksi se on monikulttuurillinen; aikaisemmat yhteisöt muodostuivat pääosin sivilisaatioiden sisäisistä suhteista. Nykyisen kansainvälisen yhteisön juuret ovat eurooppalaisessa yhteisössä, jolla on ollut suhteellisen yhdenmukainen kulttuuri. Kansainvälisen yhteisön levitessä valtiollisesta suvereniteetista on tullut yhtenäisen identiteetin pohja. (Bellamy 2005a, 214) Kansainvälisen yhteisön johtava elementti on suvereniteetti, koska se toimii pohjana yhteisön järjestykselle (Bellamy 2005a, 120). Pluralistisen näkemyksen mukaan kansainvälinen yhteisö tarjoaa toimijoille oikeudellisen ja moraalisen kehyksen. Yhteisö mahdollistaa valtioiden erilaisten päämäärien tavoittelun niin, että ulkopuolinen puuttuminen valtion toimintaan minimoidaan. Pluralistisessa kansainvälisessä yhteisössä poliittiset ja moraaliset periaatteet eivät voi olla universaaleja, koska ne ovat sidoksissa tiettyyn kulttuuriympäristöön. Pluralistien mukaan kansainvälisen yhteisön tavoitteena tulisi olla sääntöjen muodostaminen, joilla valtioiden välisestä kanssakäymisestä tehtäisi mahdollisimman yksinkertaista. (Bellamy 2005a, 10)

Kofi Annan (2002) kuvasi kansainvälisen yhteisön tarkoittavan erilaisia asioita eri ihmisille. Osa näkee kansainvälisen yhteisön vain fiktiivisenä, osalle käsite on liian laaja tarkoittamaan mitään konkreettista. Toisille se on työkalu, jota tarvitaan vain hätätilanteissa tai syntipukkia etsiessä. On argumentteja, joiden mukaan ei edes ole yhteisiä normeja, tavoitteita tai uhkia, joihin yhteisö voisi perustua. Annanin mukaan kansainvälinen yhteisö kuitenkin realisoituu tilanteissa, kuten valtioiden ja kansalaisyhteiskuntien perustaessa yhdessä kansainvälistä rikostuomioistuinta ihmiskunnan suojelemiseksi. Samoin katastrofialueille toimitettava humanitaarinen apu puhuu kansainvälisen yhteisön olemassaolon puolesta. Yhteisen turvallisuuden puolesta tehdyt operaatiot ovat myös osoitus yhteisön olemassaolosta ja toiminnasta. Nämä kuvastavat solidaristisia tapoja ymmärtää kansainvälinen yhteisö, eli periaatteellisesta valtiosuvereniteetista huolimatta tietyissä tilanteissa on velvollisuus sekä auttaa että hallinnoida suvereniteettia kohtuullisessa määrin rikkoen. Annanin mukaan kansainvälinen yhteisö on kehittyvä prosessi, ei saavutettu tila. (Annan 2002) YK on yksi kansainvälistä yhteisöä ilmentävistä instituutioista ja siksi valittu tämän tutkimuksen päätoimijaksi.

3.3 Suvereniteetti

Suvereniteettiin perustuva valtiojärjestys on toisen maailmansodan jälkeen poliittisten instituutioiden kilpailussa dominoivaksi muodoksi noussut valtiojärjestys.

Nykyisessä valtiojärjestyksessä suvereniteetti näyttyy valtion olemassaolon edellytyksenä. Suvereniteetti asettaa säännöt, jotka määrittelevät poliittisen auktoriteetin aseman ja asettaa lähtökohdan valtioiden välisille suhteille. (Sørensen 2004, 103–104) Suvereniteetti on hyvin tulkinnanvarainen käsite, joten tässä tutkimuksessa analyysin tukena käytetään Kalmon & Skinnerin (2010) määritelmää käsitteestä.

Filosofi Jean Bodin (1992, 1) toteaa olevansa ensimmäinen suvereniteetin käsitteen määrittelijä. Hänen käsityksensä mukaan suvereniteetti on yhteen toimijaan kohdistuva ominaisuus, joka on ikuista ja rajoittamatonta. Suvereenia ei rajoita valta, tehtävä tai aika. Hallitsija on ainoastaan silloin suvereeni, kun hänen valtansa on absoluuttista, eikä sitä ole rajoitettu määräraikaan (Lindfors 2013). Valtion vallan tulee Bodinin mukaan olla yhden henkilön tai ryhmän käsissä. (Bodin 1992, 1–3) Bodinin mukaan on olemassa vain kolme suvereniteettia harjoittavaa valtiomallia: monarkiassa suvereniteetti kuuluu ruhtinaalle, demokratiassa kansalle ja aristokraatissa vain tietyille ryhmälle. (Bodin 1992, 89) Suvereeni saa valtansa Jumalalta ja on ainoastaan Jumalan ja luonnonlakien alapuolella (Lindfors 2013). Suvereniteetti liittyy vahvasti valtion olemassaoloon ja sen toiminnan oikeuttamiseen. Bodinin suvereniteetin käsitys haastaa kansainvälisen oikeuden, joka toimii valtiollisten suvereenien yläpuolella. Hänen mukaansa oikea hallitsija ei toimi positiivisten lakien alapuolella, vaan itse säätää ja mitätöi lakeja (Lindfors 2013). Kyseisen määritelmän mukaan suvereniteettia harjoittaa yksi valtion tai kansainvälisen yhteisön toimijoista, mutta ei kaksi toimijaa samanaikaisesti. Suvereniteetin voidaan siis nähdä olevan yhden toimijan ominaisuus, joka asettaa hänet kaiken paitsi Jumalan yläpuolelle.

Instituutiona suvereniteetti tarkoittaa auktoriteettia, joka sijoittuu valtion hallinnon yläpuolelle. Suvereniteetin instituutionaalinen luonne tarkoittaa sen muodostuvan säännöistä, joita valtiot noudattavat. Säännöt ovat sekä virallisia että epävirallisia, ne ohjaavat ja rajoittavat toimijoiden käytöstä ja ennakko-oletuksia. (Sørensen 2004, 103) Jean Bethke Elshtain kuvaa suvereniteetin parhailaan ilmenevän valtion rakenteissa, jotka tarjoavat kansalaisilleen turvan ja vapauden (Elshtain 2008, 92). Suvereniteetti sitoo kansalaiset maantieteelliselle alueelle, jonka kanssa he ovat vastavuoroisessa suhteessa. Kansalaiset ovat vastuussa suvereenille, jonka alueella he toimivat. (Elshtain 2008, 92)

Kalmo ja Skinner esittävät teoksessaan (2010) kolme suvereniteetin kategoriaa. Nämä kolme kategoriaa toimivat tutkimuksessa suvereniteetin määritelmänä. Ensimmäinen suvereniteetin muoto on kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti, joka viittaa kansainväliseen tunnustukseen. Tämä antaa valtiolle oikeuden liittyä sopimuksiin muiden valtioiden kanssa. Se takaa valtioiden oikeudellisen tasa-arvon ja mahdollisen jäsenyyden kansainvälisissä organisaatioissa. Kansainvälisoikeudellisen suvereniteetin valtio saa muiden valtioiden antaessa valtiolle virallisen tunnustuksen (Linklater 2007, 81; Kalmo ym. 2010, 96). Kansainvälisoikeudellinen suvereniteetin ja

puuttumattomuusperiaatteen tuottama turva on pienten valtioiden ainoita keinoja puolustautua isojen valtioiden vaikutukselta. Kansainvälisoikeudelliseen suvereniteettiin kuitenkin liittyy myös normatiivinen dilemma. Tämä suvereniteetin muoto takaa valtioille oikeudellista turvaa, samalla valtion taatessa kansalaistensa turvallisuuden. Toisaalta taas kansalaisten turvallisuuden uhkana voi olla juuri kansainvälisoikeudellisella suvereniteetillä suojattu valtio. (Bellamy 2003a, 4–6)

Toinen suvereniteetin muoto on Westfalenin suvereniteetti, jossa valtioiden yläpuolella ei ole ulkoista auktoriteettia. Valtiot eivät alistu ulkoisille auktoriteeteille, vaikka auktoriteetti olisi valtioiden kansainvälisoikeudellisen suvereniteetin avulla luotu. Tämän suvereniteetin käsityksen mukaan valtioilla on itsemääräämisoikeus. Bullin (1977) mukaan ulkoinen suvereniteetti viittaa irrallisuuteen ulkopuolisista auktoriteeteista, joka tässä tutkimuksessa tunnetaan Westfalenin suvereniteettina. Tutkimuskentällä on näkemyksiä, joiden mukaan ulkoinen suvereniteetti ei tarkoita totaalista toiminnanvapautta suhteessa muihin suvereeniin toimijoihin, vaan sillä pikemminkin tarkoitetaan vain sitä, ettei valtiolla ole ylempää auktoriteettia. Mikäli suvereeni toimija voi laillisesti arvostella toisen suvereenin toiminnan laillisuutta, ei Westfalenin määritelmän mukaista suvereniteettia ole enää olemassa. (Kalmo ym. 2010, 96–105)

Kolmas teoksessa esitetty muoto on sisäinen suvereniteetti. Sisäisen suvereniteetin omaava valtio kykenee kontrolloimaan valtion maantieteellistä aluetta ja rajaliikennettä. Sisäinen suvereniteetti mahdollistaa suvereenin toimijan vallan käyttämisen valtion alueella. Tämä suvereniteetin sektori liittyy läheisesti legitimitettiin. Nämä kolme suvereniteetin käsitettä eivät muodosta aukotonta kokonaisuutta, eivätkä ne aina ilmene samassa paikassa. On toimijoita, joilla on esimerkiksi yksi edellä mainituista suvereniteetin elementeistä, mutta muut elementit puuttuvat. (Kalmo ym. 2010, 96–97)

Kalmo ja Skinner (2010, 103) jakavat valtiot vielä kolmeen kategoriaan sen mukaan, mitä suvereniteetin elementtejä valtiolla on. Etelä-Sudan on luokiteltavissa esimoderniin kategoriaan, johon kuuluvat hajonneet tai puutteellisesti hallitut valtiot. Näiltä valtioilta puuttuu sisäinen suvereniteetti, mutta niillä on kuitenkin kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti ja joissain tapauksissa myös Westfalenin suvereniteetti. Etelä-Sudanin kohdalla Westfalenin suvereniteetti ei ole ainakaan täysimääräinen, sillä useat ulkopuoliset tahot vaikuttavat valtion toimintaan. Esimoderneissa valtioissa hajonnut, puutteellinen, epäpätevä tai kansalaisia hyväksikäyttävä valtion hallinto on vaikuttanut negatiivisesti taloudelliseen kehitykseen, rikkonut ihmisoikeuksia tai horjuttanut kansalaisten fyysistä turvallisuutta. Nämä esimodernin valtion ominaisuudet näkyvät Etelä-Sudanissa.

3.3.1 Legitimiteetti

Legitimiteetin käsite on tutkimuksessa olennainen analysoitaessa Etelä-Sudanin hallituksen asemaa ja maan sisäistä suvereniteettia. Suvereniteettiin liittyvä ja valtion tasapainon kannalta merkittävä tekijä on poliittisen järjestelmän legitimiteetti. Legitimiteettiin liittyy kyky luoda ja ylläpitää uskomusta, että olemassa oleva poliittinen järjestys on kyseisen yhteisön kannalta paras mahdollinen. Legitimiteetti määritellään sen mukaan, kuinka instituutioita itsessään arvostetaan ja pidetään tarkoitukseen sopivina. Hallinto on legitiimi sen ollessa moraaliltaan sopiva yhteisölle. Aikaisemmat määritelmät legitimiteetille liittyvät oikeuteen ja lakiin, joka perustuu ihmisyyden yläpuolelle, esimerkiksi jumaliin. Aikaisemmin mainitut, uudemmat legitimiteetin määritelmät liittyvät aina uskomukseen tai mielipiteeseen. (Connolly 1984, 108) Demokraattisten järjestelmien legitimiteetti perustuu pitkälti siihen, miten kansaa jakaneet kysymykset on kyetty selvittämään. Se, miten legitiimiksi kansanryhmät kokevat hallituksen riippuu siitä, kuinka hyvin hallituksen arvot vastaavat ryhmittymän omia arvoja. Tämän ajatuksen perusteella kansan yksittäiset ryhmittymät voivat vaikuttaa valtion legitimiteettiin. (Connolly 1984, 88–89)

Vincent (1986) laajentaa legitimiteetin käsitettä yhdistämällä ihmisoikeudet valtion legitimiteettiin. Hänen mukaansa ihmisoikeudet ovat kansainvälisessä yhteisössä osa valtioiden legitimiteetin muodostumista. Jäsenvaltion toimet joko oikeutetaan lakien nojalla tai niistä rankaistetaan pakotteilla. Valtion kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti tai kyky itsemääräämiseen ei enää riitä. Valtion täytyy toimia niin, ettei se loukkaa oman alueensa kansalaisten perusoikeuksia. Perusoikeuksien sisällöstä on erimielisyyttä, mutta ainakin oikeus elämään voidaan määritellä yhdeksi näistä oikeuksista (Bellamy 2005a, 38) Yleensä kuitenkin perusoikeudet ymmärretään laajemmin. Perusoikeudet määritellään valtion perustuslaissa ja ne koskevat lähtökohtaisesti kaikkia valtion yksilöitä yhdenvertaisesti. Perusoikeudet ovat luonteeltaan pysyviä ja niihin liittyy oikeudellinen ulottuvuus. Usein perusoikeudet sisältävät ihmisarvoon ja vapauteen liittyviä oikeuksia, esimerkiksi liikkumisvapauden ja vaali- ja osallistumisoikeuden. Ihmisoikeudet ovat läheisesti kytköksissä perusoikeuksiin. (Suomen perustuslaki 731/1999)

Valtiossa vallitsee legitimiteetin puute, mikäli hallinto ei toteuta kansalaisten poliittisia, sosiaalisia ja oikeudellisia oikeuksia ja kansalaiset ovat selvästi tyytymättömiä tilanteeseen. Valtion legitimiteetin ollessa vähäinen etnisten yhteisöjen rooli muuttuu merkittävämmäksi ja etniset identiteetit vahvistuvat. Valtiossa, jossa heimoyhteisöt ovat ensisijaisia, heimot täyttävät kansalaisten tarpeita. Heimojen yhtenäisyys lisäantyy rituaalien ja uskomusten kautta, jotka entisestään vahvistavat etnisiä uskomuksia, mutta samalla heikentävät valtiollista legitimiteettiä. (Sørensen 2004, 101)

4 ANALYYSI

4.1 Syyskuu 2018

4.1.1 Ristiriitojen Abyei

Siviilien suojelun näkökulmasta Etelä-Sudanin hallituksen toimintaan vaikuttavat virallisen hallituksen rinnalla useat toimijat. Käsitellessä solidarismin ja pluralismin ristiriitoja siviilien suojelussa, on otettava huomioon hallituksen taustalla vaikuttavat toimijat. Neljännes YK:n jäsenmaista on Afrikan valtioita, eli kansainvälisestä yhteisöstä ei ole mahdollista puhua kokonaisuutena, jos Afrikan valtioiden vaikutusvaltaa ei oteta huomioon. Yksittäisten Afrikan valtioiden suhteet Etelä-Sudaniin ovat hyvin erilaisia historiallisista ja etnisistä seikoista johtuen. Varmasti lähes jokaisen Afrikan valtion suhdetta Etelä-Sudaniin olisi aiheellista tutkia tässä asiayhteydessä. Maiden yhteisen historian takia Sudanin kytkös Etelä-Sudanin politiikkaan on hyvin voimakas ja ainutlaatuinen. Tämän takia Sudanin edustajan lausunto turvallisuusneuvoston kansallisen kokouksesta on valittu tarkemman analyysin kohteeksi.

Etelä-Sudanin hallituksen rinnalla toimivien valtioiden vaikutusvalta voi olla yllättävän merkittävä maan poliittisissa prosesseissa. Sudanin vaikutusvalta suhteessa Etelä-Sudaniin perustuu paitsi sen maantieteelliseen sijaintiin, myös Sudanin valtionhallintoon kytköksissä oleviin sotilaallisiin ryhmittymiin. Etelä-Sudanin tilanteen eskaloituessa huomattava määrä siirtolaisia lähti etsimään turvaa Sudanista. Vuonna 2016 Sudanissa oli noin 70 000 Etelä-Sudanista peräisin olevaa siirtolaista. (Africa Research Bulletin 2016) Valtion taipumus solidarismiin tai pluralismiin sijoittuu laajempaan kontekstiin, jossa maantieteellisillä toimijoilla on vaikutusvaltaa. Etelä-Sudanin hallituksen muutos kohti vahvempaa solidarististen arvojen painotusta vaikuttaisi luonnollisena jatkumona myös Sudanin poliittisiin painotuksiin. Historiassa ja vielä

tälläkin hetkellä Sudan ja Etelä-Sudan elävät vahvasti rinnakkain ja syvä poliittinen muutos vaadittaisiin molemmilta valtioilta, jotta toinen voisi täysin uudistaa hallinnolliset rakenteensa.

Syyskuussa 2018 turvallisuusneuvoston kokouksessa esille tulleet teemat liittyivät kestävän rauhan näkökulmasta Etelä-Sudanin ja Sudanin suhteisiin. Reilu viikko ennen kokousta Etelä-Sudanin konfliktin osapuolet olivat solmineet elvytys-sopimuksen (Revitalised Agreement on the Resolution of the Conflict in South Sudan (R-ARCSS)) (United Nations Security Council 2018). Turvallisuusneuvoston syyskuun kokouksen painopiste oli kuitenkin nimenomaan Etelä-Sudania ja Sudania yhteisesti koskevissa teemoissa, joten tuore sopimus ei saanut kokouksessa huomiota. Siitä huolimatta, ettei sopimus ollut kokouksen keskiössä, on se todennäköisesti vaikuttanut osallistujien näkemykseen Etelä-Sudanin tilanteesta ja näkyy kokonaisvaltaisesti toiveikkaampana suhtautumisena tilanteeseen. Sudanin ja Etelä-Sudanin jännitteiset ja osin heikot välit olivat yksi UNMISS-operaation painopisteistä, joita pyrittiin kehittämään rauhanprosessissa.

YK on asettanut erityistä painoarvoa Abyein alueelle, joka sijoittuu Sudanin ja Etelä-Sudanin rajalle. Eteläisen osan itsenäistyessä Sudanista, Abyein alueen hallinta jäi avoimeksi ristiriidaksi. Alueella on ollut tunnetusti hyvin paljon heimoperustaisia levottomuuksia, jotka heijastuvat aseellisten joukkojen yhteenottoina. Alue on toiminut kapinallisryhmä National Salvation Frontin (NSF) ja Etelä-Sudanin hallituksen tukeman SPLA:n kohtaamispaikkana alueen epämääräisen hallintosuhteen ja maantieteellisen sijainnin takia. Molemmat valtiot ovat esittäneet syytöksiä vastakkaisen puolen hallituksen tukevan alueella toimivia kapinallisia. Poliittisten jännitteiden lisäksi alue on öljyn tuotannon kannalta merkittävä. Vuonna 2013 Afrikan unioni antoi ehdotuksen Abyein alueen hallinnan kohtalon päättämisestä kansanäänestyksellä, mutta Sudan ei hyväksynyt ehdotusta äänestyksestä, minkä seurauksena ristiriita on yhä avoin. Myös Etelä-Sudanin yhteiskunnallinen epävakaus on haastanut ristiriidan selvittämisen prosessia. (Africa Research Bulletin 2011; Africa Research Bulletin 2013; United Nations Security Council 2018)

Vuonna 2011 YK perusti Abyein alueelle sisäistä turvallisuutta edistävän mission United Nations Interim Security Force Abyei (UNISFA). Nimenomaan Sudanin ja Etelä-Sudanin rajalle sijoittuva UNISFA-missio oli keskiosassa syyskuun 2018 turvallisuusneuvoston kokouksessa. Mission mandaatti on rauhanomaisten muuttoliikkeiden takaaminen Abyein läpi, konfliktin ennaltaehkäisy ja osapuolten väliseen sovitteeluun osallistuminen. Mission olennainen tehtävä on yhtenäisen rajavalvonta- ja tarkkailuohjelman (Joint Border Verification and Monitoring Mechanism (JBVMM)) rakentaminen osapuolten kanssa sekä itse rajavalvonnan ja tarkkailun toteuttaminen demilitarisoidulla alueella. JBVMM-ohjelmalla on tarkoitus jalkauttaa rajavalvonnan ja tarkkailun toteuttaminen paikalliselle tasolle UNISFA-mission resursseja

hyväksikäyttäen. Jalkauttamisen edetessä valvonnan ja monitoroinnin tulisi tapahtua paikallisten toimesta. Valvonnalla ja tarkkailulla pyritään valtioiden suhteen normalisoimiseen ja tätä kautta lopulliseen päätökseen Abyein alueen hallinnasta. Afrikan unioni toimii läheisesti yhteistyössä mission kanssa, mikä sitoo mission vahvemmin paikallistasolle. Vuonna 2012 mission avulla rajattiin demilitarisoitu alue, jossa valvontaa ja tarkkailua toteutetaan. Valtioille asetetut tavoitteet ja vaatimukset mission osalta ovat edenneet vaihtelevasti. Mission joukkojen vapaa liikkuvuus demilitarisoidulla alueella on toteutunut vaatimusten mukaisesti, mutta esimerkiksi rajanylityspaikkojen rakentaminen ei ole edennyt toivotulla tavalla. Mission läsnäolo on edistänyt merkittävästi yhteisöjen välistä vuoropuhelua ja ennen kaikkea ylläpitänyt suhteellisen rauhallista tilannetta Abyein alueella. Rauhallisen tilanteen ansiosta alueesta on tullut eri yhteisöistä lähtöisin olevien pakolaisten turvapaikka. (United Nations Security Council 2018)

Turvallisuusneuvoston syyskuun 2018 kokousta edeltävänä aikana molemmat toimijat Etelä-Sudan ja Sudan ovat olleet mukana UNISFA-operaation agendan toteuttamisessa, mikä on jo itsessään positiivinen kehityskulku. Usean turvallisuusneuvoston edustajan näkemyksen mukaan alueen tilanne on kuitenkin edelleen tulenarka ja mission läsnäolo alueella on välttämätöntä. Turvallisuusneuvoston yleinen kuva tilanteesta elokuun lopussa vuonna 2018 oli seuraava: tilanne raja-alueella on pysynyt rauhallisena, mutta kysymys alueen hallinnasta ei ole edennyt. Hallinnan epäselvyyden takia epävarmuus alueella on jatkuvaa. Vuoden 2018 toukokuussa mission mandaatti uusittiin kestäväksi lokakuuhun 2018 asti. Mission joukkoja vähennettiin 4 500:aan aikaisemmasta 4 791:stä. YK on pohtinut turvallisuusneuvoston syyskuun kokousta edeltävinä kuukausina, jatketaanko UNISFAn tukea JBVMM-ohjelmalle. Huhtikuussa 2018 myös JBVMM-ohjelman tuelle myönnettiin jatkokausi saman vuoden lokakuun 15. päivään asti, jonka uhattiin olevan viimeinen laatuaan, mikäli osapuolet eivät osoita huomattavaa edistystä heille määrättyillä vastuualueillaan rajatoinnissa. YK:n yhteenvedossa UNISFAn kuvataan muodostuneen alueen sisäiseksi turvallisuusjoukoksi, jolla ei ole vetäytymisstrategiaa. (United Nations Security Council 2018) YK:n kokouksissa esille nousseet näkemykset huomioon ottaen missio on riskiriitaisten intressien kohde. Paikallisten valtioiden kannalta missio on elintärkeä, mutta kansainvälisen yhteisön toimijat kokevat turhautumista. Sudan liittyy UNISFAn kautta Etelä-Sudanin rauhanprosessiin ainutlaatuisella tavalla. Sudanin rooli ja UNISFA ovat analyysin kannalta äärimmäisen relevantteja ja ne ovat esimerkillinen osoitus konfliktin välillisistä sidosryhmistä. Näistä syistä Sudanin edustajan puheenvuoro tästä kokouksesta on nostettu solidarismin ja pluralismin välisen analyysin kohteeksi.

We agreed at the time that we are one people in two States. We believe in the moral obligation as well as the legal commitment to respect the Abyei

Agreement, which also addresses the final status of this integral part of the Sudanese territory. I would like to underscore that the stability and security currently prevailing in Abyei and the significant progress being made in terms of coexistence between Misseriya and Ngok Dinka communities, as documented in the report recently presented to the Council, are the direct outcome of efforts deployed by the Government and the communities, as well as the positive role played by UNISFA since its establishment. (United Nations 2018) United Nations Security Council Seventy-third year 8357th meeting Thursday, 20 September 2018, 10 a.m. Sudan, Mohamed

Sudanin puheenvuoro turvallisuusneuvoston kokouksessa heijastaa Sudanin ja Etelä-Sudanin välisiä jännitteitä. Samalla puheenvuorosta välittyä Sudanin läheinen kytös kokouksessa esille nousseisiin aiheisiin. Puheenvuorossa Sudanin edustaja tuo esille positiivisen kehityskulun heimojen rinnakkainelossa ja aihe on suoraan kytköksissä Sudanin omaan hallitukseen, eikä siihen näin ollen ole mahdollista suhtautua etäältä. YK:n pohdinta JBVM:n jatkokausien lopettamisesta vaikuttaa mahdollisesti puheenvuoron positiiviseen näkemykseen ja prosessin edistyneen korostamiseen. Mission läsnäolo on sekä Etelä-Sudanille että Sudanille hyödyllistä, sen rauhoittaessa konfliktierkkää aluetta. Yhdysvallat on useaan kertaan tuonut esille näkemyksen, jonka mukaan osapuolet viivyttävät päätöstä Abyein alueen hallinnosta tarkoituksenmukaisesti ja käyttävät hyväkseen YK:n läsnäoloa ja ylläpitämään rauhaa alueella. Toisin esimerkiksi Etiopian näkemyksen mukaan osapuolet ovat tehneet riittävästi toimenpiteitä JBVM-ohjelman käyttöönottamiseksi, joten tukea olisi tarkoituksenmukaista jatkaa. (United Nations Security Council 2018) Sudanin edustajan turvallisuusneuvoston kokouksessa pitämässä puheenvuorossa tuodaan esille Etelä-Sudanin ja Sudanin edelleen olemassa oleva yhtenäisyys, jota pyritään markkinoimaan ainakin turvallisuusneuvoston muille jäsenille. Sudanin läheinen kytkeytyminen tilanteeseen voi olla yksi syy muita turvallisuusneuvoston kokouksen jäseniä positiivisempaan lähestymiskulmaan humanitaarisesta tilanteesta.

Valtio, jonka hallinnon vallitseva ideologia on pluralistinen, näkee humanitaariset kysymykset eri tavalla kuin vahvasti solidaristiset valtiot. Sudanin hallinto on solidaristisen ja pluralistisen ideologian janalla lähellä Etelä-Sudanin hallintoa, eikä ohjaaminen solidaristisempaan päähän ole todennäköisesti Sudanin poliittisille päämäärille tarkoituksenmukaista. Etelä-Sudanin hallituksen pluralistista toimintalinjaa ohjaavat osaksi sen naapurivaltiot. Maantieteellisen vaikutusvallan säilyttämiseksi Etelä-Sudanin on toimittava alueellisten toimintaperiaatteiden mukaan, muun muassa Sudanin. Pluralistisia intressejä tulkittaessa on kiinnitettävä huomio laajempaan kokonaisuuteen, johon maan hallinto sijoittuu. Hallinto toimii ympäristössä, jossa sisällissota ohjaa toimintaa.

Abyein alue on yksi poliittinen kysymys, joka yhdistää Etelä-Sudania ja Sudania. Sudanin ja Etelä-Sudanin yhtenäisyyden korostamisesta huolimatta puheenvuorossa esiintyy jännitteitä. Abyein alueesta puhutaan, kuin se olisi virallisesti tunnustettu Sudanin hallinnon alaiseksi, vaikka alueen kohtalo on edelleen auki. Puheenvuoro on

mahdollisuus Sudanin edustajalle ajaa pluralistista tavoitetta ja osoittaa näennäistä valtaa kiistellyllä alueella.

Sudanin hallituksen pluralistinen ideologia näkyy puheenvuorossa, jossa myöhemmin tuodaan esille väite Sudanin Abyein aluetta koskevasta suvereniteetista. Kansainvälisoikeudellisen suvereniteetin mukaan Abyein alue on molempien valtioiden eli Etelä-Sudanin sekä Sudanin alueella, koska päätös alueen hallinnasta on edelleen virallisesti tekemättä. Jatkuvat taistelut osoittavat myös, ettei kummallakaan valtiolla ole alueella sisäistä suvereniteettiä. Abyeihin virtaa pakolaisia ja YK toteuttaa alueella rajavalvontaa. Käytännössä alueen rajat eivät ole kummankaan valtion kontrollissa. Valtiollisten toimien ulkoistaminen ei suoranaisesti tarkoita suvereniteetin heikkenemistä ja esimerkiksi ulkoisen yrityksen palkkaaminen keräämään tulleja ei heikennä Westfalenin suvereniteettiä. Vaikutus suvereniteettiin riippuu yhteistyön syvyydestä ja ulkoisen toimijan asemasta suhteessa paikallishallintoon. (Kalmo ym. 2010, 107) Tällä hetkellä YK:n missio toimii alueella ja tätä kautta toimeenpanee korkeinta auktoriteettiä, joka tarkoittaa, ettei myöskään Westfalenin suvereniteetti Abyein alueella toteudu kummankaan hallituksen toimesta.

Tutkimuksessa käytettyjen suvereniteetin määritelmien mukaan Abyein alueeseen liittyen voidaan puhua ainoastaan jaetusta kansainvälisoikeudellisesta suvereniteetista. Abyein jäätyneeseen tilanteeseen sisältyy valtapolitiikkaa ja lopulta kysymys siitä, kummalle valtiolle alue ja erityisesti sen luonnonvarat kuuluvat. (Africa Research Bulletin 2013) Alueen moninaisesta väestörakenteesta ja asukkaiden oikeuksista ei keskustella yleistä tilannekuvaa syvällisemmin. Kansalaisten poissulkeminen kuvastaa kapeaa käsitystä suvereniteetin luonteesta. Puheenvuorosta välittyy Sudanin tavoite tuoda maan oma tilanne esille mahdollisimman positiivisessa valossa turvallisuusneuvoston muiden edustajien edessä. Humanitaariset ongelmat yhteishallintoalueella ja näiden korostaminen puheenvuorossa haastaisi samalla Sudanin hallintoa puuttumaan tilanteeseen. Sudanin puheenvuorossa tuodaan esille paikallishallinnon positiivinen rooli tilanteen kehityksessä.

Sudanin hallituksen toiminta vaikuttaa siihen, miten Etelä-Sudanin siviilien tilanne ja siviilien suojelu alueella etenee. Sidos siviilien suojeluun ei ole ainoastaan välillinen, koska Sudanin ja Etelä-Sudanin hallitukset ovat tukeneet sotilaallisia ryhmiä, jotka ovat toimineet toistensa hallintoalueilla. Molemmat valtiot ovat syyttäneet vastakkaisen puolen johtoa konfliktin osapuolten tukemisesta. Myös valtioiden hallintojen välillä on ollut pitkään jännitteitä. Presidentti Salva Kiir on tuonut esille ongelman Sudanin suorasta puuttumisesta Etelä-Sudanin tilanteeseen esimerkiksi asekaupan muodossa. (Africa Research Bulletin 2017) Sudanin suhtautuminen Etelä-Sudanin hallintoon vaikuttaa Sudanin omaan statukseen kansainvälisessä yhteisössä. Maineen lisäksi Sudan on epäsuoran vaikutuksen alaisena niihin muutoksiin, joita Etelä-Sudanissa tapahtuu. Siirtolaisten liike ja konfliktien vaikutus talouteen Etelä-Sudanissa

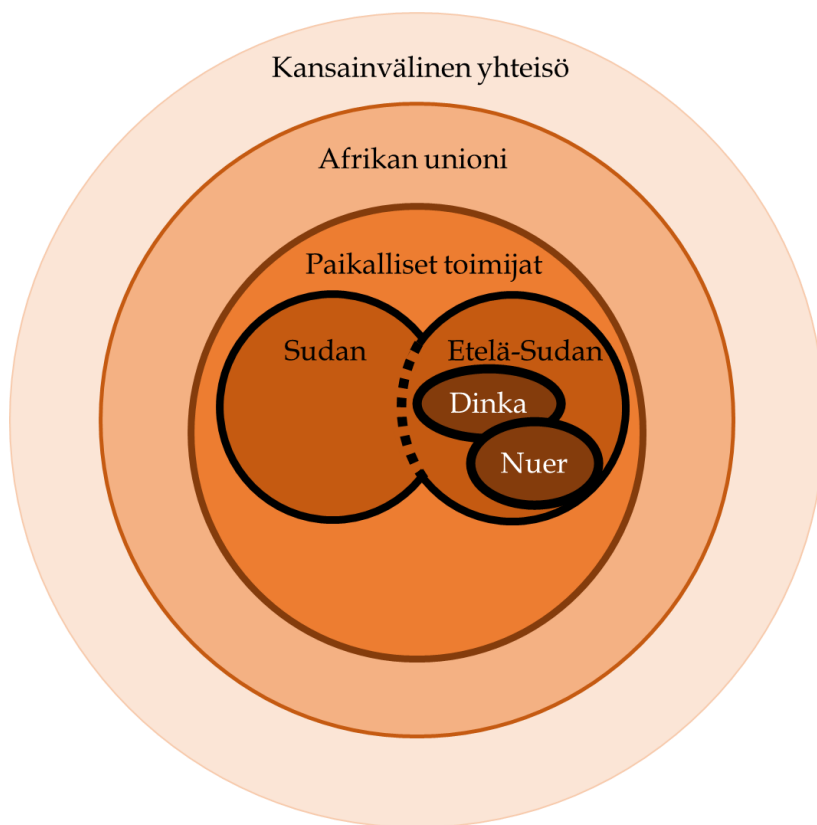
ovat siviilien suojeluun kytkeytyviä esimerkkejä muuttujista, jotka vaikuttavat välittömästi myös Sudaniin.

Kestävän rauhan saavuttaminen vaatii vahvat kansalliset instituutiot, YK:n ajamista solidaristisista arvoista huolimatta (Center at International Cooperation at New York University, 2012). YK tukee hallitusta omilla ehdoillaan, mikä luo haasteen paikallisen hallinnon vahvistamiselle. Paikallisen hallinnon rakenne muotoutuu YK:n ja muiden kansainvälisen yhteisön instituutioiden tuen kohdentamisen perusteella. Hallituksen aseman vahvistaminen ulkoapäin ei automaattisesti tarkoita kansallisen vallan vahvistumista. Kansainvälisen yhteisön instituutioiden voidaan tunnistaa sisältävän edelleen jäänteitä sen alkuperäisistä käsityksistä ja rakenteista. Esimerkkejä jäänteistä ovat kulttuurillinen ja etninen eriarvoisuus, joka ilmenee yhä tänäkin päivänä esimerkiksi rasmin muodossa. Samoin oletus lakien sisältämästä vastavuoroisuudesta, jossa kansalaiset saavat vastuuta ja samalla oikeuksia. (Buzan 2014, 65)

Kansainvälisen yhteisön instituutioiden jäsenyys voi vaatia valtiota toimimaan omia kulttuurillisia perinteitä vastaan (Buzan 2014, 65). Vaikka lähes kaikki itsenäiset valtiot ovat YK:n jäsenmaita, silti YK:n sisällä on yhä jako kehittyneisiin ja kehittyviin valtioihin. YK:n ajamien arvojen perusteella länsimainen demokratia näyttäytyy ihanteellisena valtiotyyppinä ja hallintamallina. Kehityksen aste, joka valtioiden on saavutettava, ennen kuin ne luetaan mukaan kehittyneisiin valtioihin, on luonut paineita tämän standardin alapuolelle jääville valtioille. Kehityksen tason mittaamisen rinnalle nähdään tulleen ihmisoikeudet ja niiden toteuttaminen. Valtion kyky toteuttaa ihmisoikeuksia arvottaa valtioita, samalla periaatteella kuin valtioiden kehityksen ja sivistyksen mittaaminen. Valtion kyky suojella oman alueensa siviilejä on Hultmanin (2013) mukaan jopa edellytys valtion suvereniteetin toteutumiseksi. Ainakin epäonnistuminen siviilien suojelussa voi altistaa ulkoisen auktoriteetin sekaantumiseksi, joka johtaa Westfalenin suvereniteetin heikentymiseen. Kokonaisuudessaan ihmisoikeuksien voidaan edelleen kokea edustavan länsimaita ja olevan ristiriidassa erilaisten kulttuurillisten normien kanssa. (Buzan 2014, 65–66) Paikallisella tasolla esiintyvien yksilöiden oikeuksien nähdään kytkeytyvän valtion rooliin kansainvälisen yhteisön jäsenenä. Kansainväliseen yhteisöön liitetyt vaatimukset painottuvat solidaristisiin tekijöihin. Kyse ei ole siis ainoastaan solidarismin ja pluralismin ristiriitaisuuksista siviilien suojelussa, vaan kansainvälisen yhteisön vaatimuksista laajemmassa kokonaisuudessa. Nämä historialliset seikat vaikuttavat Etelä-Sudanin hallituksen toimintaan YK:n kanssa tehtävässä yhteistyössä. Etelä-Sudanin tapauksessa valtion on mukauduttava ainakin jossain määrin YK:n asettamiin normeihin, jotta valtio voi toimia täysivaltaisena yhteisön jäsenenä. Etelä-Sudanin kansainvälisoikeudellisesta suvereniteetista huolimatta valtiota ohjataan tällä hetkellä ylhäältäpäin uusiin toimintajaj hallintamuotoihin. Tätä kautta Etelä-Sudanin Westfalenin suvereniteettiin vaikutetaan ja ulkoiset auktoriteetit ovat maassa läsnä. Etelä-Sudanin alueellisen

vaikutuspiirin huomioiden pluralismi voisi olla tehokkaampi ja tuottoisampi hallintamalli valtiollisten intressien näkökulmasta. Kansainvälisen yhteisön instituutiot ovat kuitenkin laajempia kokonaisuuksia, joiden vaikutusmahdollisuudet ulottuvat laajalle ja usein mahdollistavat enemmän kuin paikallisyhteisöt. Etelä-Sudanin hallituksen linja siviilien suojelussa heijastaa paikallisten toimijoiden korostaman pluralismin ja YK:n arvojen korostaman solidarismien välistä kuilua. Olisiko Etelä-Sudanin hallituksen toiminta sen maantieteellisessä kontekstissa edes mahdollista vahvasti solidaristisilla arvoilla, jää avoimeksi kysymykseksi.

Inglehartin ja Welzelin (2005) teorian mukaan paikallisyhteisöt korostuvat valtiossa, jossa kansalaiset eivät voi toteuttaa itseilmaisun arvoja. Kirjoittajat käyttävät yksilön itseilmaisun käsitettä yleisenä indikaattorina valtion turvallisuus- ja kehitystasosta, eli siellä missä yksilö voi ilmaista mielipiteitään vapaasti, turvallisuustaso on korkea ja institutionaalinen järjestelmä stabiili. Missä itseilmaisun taso on heikko, yleinen turvallisuustaso on alhainen eivätkä yhteiskunnalliset instituutiot toimi. Tällaisessa yhteiskunnassa hengissä pysymiseen liittyvät arvot korostuvat ja ihmiset etsivät turvaa elämän vakuudeksi tiiviistä yhteisöistä. (Inglehart ym. 2005) Yhteisöjen sitovuus ja roolit kansalaisten elämässä muuttuvat sitä mukaa kuin yhteiskunnan arvot muuttuvat. Yhteisössä syntyy läheisiä ja kokonaisvaltaisia suhteita, jonka myötä solidaarisuus oman yhteisön ulkopuolelle vähenee. (Inglehart ym. 2005, 191) Tämä sama ilmiö näkyy vastaavan valtion sijoittuessa globaaliin kokonaisuuteen. Valtion huolehtiessa ensisijaisesti valtion olemassaolon turvaamisesta, paikallisyhteisöt ovat kiinteitä ja laajempiin ja kauempana oleviin yhteisöihin sitoudutaan löyhemmin. Alapuolella oleva kuva havainnollistaa näitä valtion ympärillä ja sisällä olevia eritasoisia yhteisöjä.

Kuva 1. Eri tasoisten yhteisöjen aseoituminen

Kuvassa näkyy Etelä-Sudanin yhteiskuntaan vaikuttavia toimijoita ja niiden keskinäisiä suhteita. Valtiot kuuluvat useisiin etäisiin yhteisöihin, jota vaalea väri kuvastaa. Yhteisön ollessa etäinen, sen rajat ovat ohuempia, eikä se sido valtiota käytännön tasolla. YK on yksi esimerkki kansainvälisen yhteisön instituutioista, joihin Etelä-Sudan kuuluu. Etäisen yhteisön asettamia normeja vastaan on mahdollista toimia. Esimerkiksi YK:ssa on jäseniä, jotka eivät toteuta kansainvälistä oikeutta, vaikka se sitouttaa näennäisesti kaikkia toimijoita. Yhteisöjen vaikuttavuus vaihtelee valtioittain, eikä se määrity ainoastaan etäisyyden perusteella. Kuitenkin yhteisöjen tullessa lähemmäs paikallistatasoa, ne usein muuttuvat tiiviimmiksi ja sitovat valtiota konkreettisemmin yhteen. Paikalliset toimijat tarkoittavat maantieteellisesti relevanttien toimijoiden luomaa kokonaisuutta. Paikallisiin toimijoihin kuuluu esimerkiksi rajanaapurit, joiden kanssa yhteistyö jossain muodossa on välttämätöntä. Lopulta ytimessä on itsenäinen valtio, jonka eri suvereniteetin muotojen kokonaisuutta paksut ja tummat reunat kuvastavat. Sudanin ja Etelä-Sudanin välinen raja on piirretty katkoviivoilla Abyein alueen avoimen hallintakysymyksen takia. Abyein alue sijoittuu Sudanin ja Etelä-Sudanin välille alueena, johon ei kohdistu samoja suvereniteetin muotoja kuin muihin valtion rajoihin. Valtion sisällä on pienempiä toimijoita, kuten heimoyhteisöjä. Valtion sisäisten yhteisöjen vaikutusvalta vaikuttaa valtion aseoitumiseen laajemmassa

kontekstissa. Suvereniteetin rajaama valtio ei toimi tyhjiössä, vaan tiiviissä yhteisössä, joka sijoittuu aina laajempaan yhteisöön. Ensimmäinen solidarismien ja pluralismin kohtaamisen aiheuttama ristiriita Etelä-Sudanissa liittyy siis eri tasoisiin yhteisöihin. Sisäkkäisillä yhteisöillä on toisistaan poikkeavia intressejä ja intressien hajanaisuus ilmenee ristiriitana eritasoisten toimijoiden yhteistyössä. Valtion ideologiasta riippuen valtio sitoutuu vaihtelevalla vahvuudella eri yhteisöihin.

4.2 Maaliskuu 2019

Maaliskuussa 2019 R-ARCSS -sopimuksen solmimisesta oli kulunut noin puoli vuotta. Maaliskuun turvallisuusneuvoston kokouksen hallitsevana teemana oli se, kuinka osapuolet ovat pysyneet tuoreessa sopimuksessa ja mitkä ovat tämän vaikutukset Etelä-Sudanin yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Sopimuksessa asetettiin tavoitepäivämäärä siirtymäkauden hallituksen muodostamiselle. Samalla osapuolet sitoutuvat lisäämään panostaan sekä osoittamaan poliittista tahtotilaa rauhan rakentamisessa. Sopimuksen allekirjoittivat konfliktin kannalta merkittävät osapuolet: presidentti Salva Kiir, varapresidentti sekä opposition ja SPLM:n ylipäällikkö Riek Machar, entinen SPLM:n upseeri Deng Alor Kuol, oppositioyhtymän edustaja Gabriel Changson Chang sekä muiden poliittisten puolueiden sekä sidosryhmien edustajia. Siirtymäkauden hallituksen muodostamista koskevat päätökset sovittiin tehtäväksi yksimielisillä päätöksillä. Sopimuksen osapuolet sitoutuivat jo muutamaa kuukautta aikaisemmin sovittuun tulitaukosopimukseen ja yhteisiin siirtymäjakson turvallisuustoimenpiteisiin. (Intergovernmental Authority on Development 2018) Tuore elvytyssopimus tarkoittaa vuoden 2015 sopimuksen uudelleen voimaan asettamista, jonka tavoitteet ovat samat vaikkakin sisältöä on muutettu vastaamaan sen hetkisiin tarpeisiin. (Onapa 2019) Aikaisemman rauhansopimuksen epäonnistumisen voidaan olettaa näkyvän kansainvälisen yhteisön jäsenten asenteissa skeptisenä suhtautumisena prosessin etenemiseen. (United Nations Security Council 2019c)

Maaliskuussa 2019 turvallisuusneuvoston käydessä läpi viimeisen 90 päivän tapahtumia, käynnissä oli siirtymäkautta edeltävä ajanjakso Etelä-Sudanin hallinnossa. Edeltävien kuukausien aikana Etelä-Sudanin hallinto ja SPLA olivat pitäneet useita tapaamisia ympäri maata, joista useita UNMISS on edistänyt. Jo puolen vuoden jälkeen sopimuksen olemassaolo näkyi poliittisen väkivallan vähentymisenä. Keski-Ekvatoria eli Juban alue oli kuitenkin poikkeus, jossa väkivaltaisuuDET jatkuivat. Juban alueella sotilaalliset ryhmittymät, South Sudan People's Defence Forces (SSPDF) ja NSF ovat kohdanneet. NSF taistelee Etelä-Sudanin hallituksen joukkoja vastaan ja kieltäytyi aikaisemmin rauhansopimuksen allekirjoittamisesta. (United Nations Security Council 2019c)

4.2.1 Kiina rauhanrakentajana

Suhteet suurvaltoihin ovat osaltaan määrittelemässä Etelä-Sudanin asemaa kansainvälisessä yhteisössä. Kiinan ja Etelä-Sudanin suhdetta kuvataan epätasapainoiseksi; tämä tulee ilmi valtioiden taloudellista suhdetta analysoidessa. Kiinan ja Etelä-Sudanin suhde on rakentunut Sudanin ja Kiinan väliselle suhteelle jo ennen eteläisen osan itsenäistymistä.

Maiden yhteistyö polttoainetuotannossa alkoi 1990-luvun puolivälissä. Kiina oli avainroolissa luomassa Sudanista öljyntuottajavaltiota vuonna 1999 sisällissotien ollessa käynnissä. Tuki, jota Kiina antoi Sudanille öljyn tuotannossa, asetti Kiinan myöhemmin ristiriitaiseen asemaan suhteessa paikallisiin toimijoihin. Eteläisen osan itsenäistymistä ajava SPLM-liike piti Kiinaa vastustajanaan, joka teki yhteistyötä Sudanin hallituksen kanssa. Kiinan öljytuotanto Sudanissa toimi yhtenä porttina Kiinan vaikutusvallan lisäämisessä Afrikan mantereella. Toimintaa ohjasi vahvasti taloudelliset intressit, joiden tukena käytettiin myös diplomatian keinoja. Vuoden 2005 rauhansopimus, joka johti osittain itsehallinnolliseen Etelä-Sudaniin, vaikutti myös suhteeseen Kiinan kanssa. 75 % Sudanin öljyvaroista siirtyi sopimuksen myötä Etelä-Sudanin alueelle, mutta öljyn kuljetukseen tarkoitetut öljyputket kulkivat kuitenkin Sudanin läpi. Kiinan toiminta Sudanin öljymarkkinoilla herätti myös kansainvälistä huomiota, kun Sudanin hallinto vuonna 2006 toteutti brutaaleja vastatoimia kapinallisia kohtaan. (Patey 2017) Vuonna 2007 Kiina painosti Sudania vastaanottamaan YK:n rauhanturvajoukot maahan Darfurin osavaltion levottomuuksien seurauksena. Tähän aikaan Sudan oli Kiinan kolmanneksi suurin kauppakumppani Afrikan mantereella. (Adebajo 2011, 2) Yhteistyö Sudanin hallituksen kanssa ei ollut kansainvälisen yhteisön näkökulmasta hyväksyttävää. SPLM näki mahdollisuuden lisätä vaikutusvaltaansa Kiinan avulla. Eteläistä osaa hallitseva SPLM alkoi luoda suhteita Kiinan kanssa ja syksyllä 2008 Jubassa avattiin Kiinan konsulaatti. Suhteet vahvistuivat Etelä-Sudanin itsenäistymisen lähestyessä. Itsenäistymisen jälkeen Kiina ja Etelä-Sudan julkaisivat virallisen diplomaattisuhteen. Kiina on ollut pitkään kiinnostunut Etelä-Sudanista, eivätkä valtion intressit ulotu ainoastaan nykyiseen YK:n agendaan. (Patey 2017)

Etelä-Sudan on öljyntuotannossa teknisesti ja logistisesti vahvasti riippuvainen Kiinasta (Brosig 2020). Vuosien 1999–2011 aikana Sudan tuotti noin 5,5 % Kiinan tuontiöljyn kokonaismäärästä. Vuonna 2013 Etelä-Sudanista ja Sudanista Kiinaan kuljetettu öljy oli enää 2 % Kiinan vastaanottaman öljyn kokonaismäärästä. Kuitenkin vuonna 2016 98,9 % Sudanin ja Etelä-Sudanin vientiöljystä päätyi Kiinaan. Kiinalle öljyn määrää olennaisempaa oli kansainvälinen kokemus öljyntuotannossa, jota Sudan ja myöhemmin Etelä-Sudan tarjosivat. (Patey 2017) Etelä-Sudanin talous nojaa pitkälti ulkopoliittiseen suhteeseen Kiinan kanssa (Yan 2019). Öljykauppa osoittaa maiden suhteen epätasapainon. Etelä-Sudanin kannalta suhde on kriittinen, toisin

kuin Kiinan. Öljyntuotanto Etelä-Sudanissa on ollut Kiinalle mahdollisuus kehittää polttoainetuotantoon liittyvää kriisinhallintakokemusta ja organisaation hallintaa haastavissa olosuhteissa (Patey 2017). Joidenkin näkemysten mukaan öljytuotanto ei ollut Kiinan läsnäolon varsinainen syy, vaan pikemminkin rauhanneuvottelijan roolin ja Afrikka-strategian testaaminen. (Brosig 2020)

Kiinalla ja Etelä-Sudanilla on vahva diplomaattinen suhde, joka näkyy Kiinan puheenvuoroissa Etelä-Sudanin hallituksen suorana tukena. Maiden välinen vahva taloudellinen side on olennainen analysoidessa Kiinan puheenvuoroja turvallisuusneuvoston kokouksissa. Kiina on yksi turvallisuusneuvoston pysyvistä jäsenistä, näin ollen Kiinalla on mahdollisuus käyttää erityistä toimivaltaansa YK:n kautta Etelä-Sudanin missiossa. Kiinan edustajan puheenvuoro turvallisuusneuvoston kokouksessa on nostettu analysoitavaksi, koska maiden yhteistyö on herättänyt globaalisti huomiota ja se on ulottunut yhteiskunnan useille sektoreille. Kiinan rooli on viime vuosina muuttunut entistä merkittävämmäksi myös koko kansainvälisen yhteisön dynamiikan kannalta.

First, the South Sudanese parties bear the primary responsibility for implementing the peace agreement. The international community should, in the light of the needs of the South Sudanese parties, actively provide the necessary funding and technical support and respect the leadership role of South Sudan. At the same time, in monitoring the implementation of the agreement, efforts should be made to bring into active play the role of ceasefire and transitional security arrangements, the monitoring and verification mechanisms and the Joint Monitoring and Evaluation Commission. (United Nations 2019a) Security Council Seventy-fourth year 8480th meeting Friday, 8 March 2019, 10 a.m.)
Kiina, Wo Haitao

Kiinan edustaja tuo esille paikallishallinnon ensisijaisen vastuun, jota kansainvälisen yhteisön tulisi tukea. Isäntämaavaltion ensisijainen vastuu on yleisesti tunnustettu siviilien suojelun periaate. Wo Haitao painottaa tuen antamista paikallisten ehdoin. Valtiollisten rakenteiden uudelleen rakentamiseen ei oteta kantaa, mutta paikallisten toimijoiden tukemista kannatetaan. Kansallisten rakenteiden ja niiden toimintamallien tukeminen vahvistaa westfalenilaista ja sisäistä suvereniteettia sekä korostaa pluralismia.

Kiinan yleisen ulkopoliittisen linjan huomioon ottaen isäntämaan vastuun korostaminen voidaan tulkita osaksi maan ulkopoliittista jatkumoa, jossa jokainen valtio huolehtii sisäisistä asioistaan. Ainakin retorisesti Kiina on suvereniteetin suojelemisen vahva pluralistinen puolestapuhuja. Kiina puolustaa omaa suvereniteettiaan ja korostaa ulkopoliitiikassaan koskemattomuusperiaatetta liittyen muiden valtioiden sisäisiin asioihin. (Kalmo ym. 2010, 101) Kuitenkin Kiinan tiukat ulkopoliittiset periaatteet ovat osoittaneet Etelä-Sudanissa merkkejä jonkin asteisesta joustavuudesta. Kiina on lähettänyt 700 henkilöä Etelä-Sudanin siviilien suojelun mandaatilla toimivalle missiolle. Kiinan edustajan mukaan voimankäyttö ja jopa interventio voidaan hyväksyä

työkaluiksi, mikäli ne ovat viimeiset vaihtoehdot ja käyttöönotto käsitellään turvallisuusneuvostossa. Kiina on osallistunut enenevässä määrin omien rajojensa ulkopuolella tapahtuviin kansainvälisen turvallisuuden ja rauhan edistämisen operaatioihin. Samalla Kiina on siirtänyt fokustaan Etelä-Sudanissa taloussektorista turvallisuuden ja politiikan pariin. (Brosing 2020)

Kiinan tyyppillisestä ulkopoliittisesta linjasta poiketen maa ajautui öljytuotannon tai muun tietoisien tarkoituksien kautta Etelä-Sudanin konfliktin selvittämiseen. Yhteiskunnallisen rauhan rakentaminen Etelä-Sudanissa olisi Kiinan taloudellisten intressien mukaista. Öljyntuotanto on kärsinyt konfliktien eskaloituessa ja henkilöstöä on jouduttu evakuoimaan. Vuonna 2013 syttyneen konfliktin jälkeen Kiina edisti rauhanneuvotteluita, pysytellen kuitenkin puolueettomana ja irti neuvottelijan tehtävistä. Poikkeuksellisesti Kiina on myös tukenut turvallisuusneuvoston päätöslauselmia Etelä-Sudanin konfliktiin liittyen. Toinen päätöslauselmista (2155) sisälsi erityishuomion öljyntuotannon suojelemisesta, mikä selittää Kiinan kytköksen aiheeseen. (Brosing 2020) Viimeisten vuosikymmenien aikana Kiina on ottanut huomattavasti vahvemman roolin YK:n kriisinhallintaoperaatioissa. Alan tutkimuksessa aktiivisuuden taustalla epäillä olevan Kiinan käytännön tarpeet tai intressit. Aktiivisuus voi olla myös osoitus uskosta multilateralismiin tai imagon luomista. Motiiveista huolimatta siitä ollaan yksimielisiä, että muutos on huomattava. 1970-luvulla Kiina vielä vastusti YK:n kriisinhallintaa. Sen sijaan vuonna 2015 Kiina oli toiseksi merkittävin YK:n kriisinhallinnan rahoittaja (de Coning ym. 2019, 253–263).

Turvallisuusneuvostossa Kiina usein äänestää tyhjää ja näin pidättäytyy ottamasta kantaa. Kokouksen puheenvuoroissa Kiina toi esille tyyppillisen linjaansa, jossa ei käytetä kohdevaltiota rankaisevia työkaluja. Kiinan linjan mukaan ensisijaisena vaihtoehtona tulee olla kehitykseen perustuva rauha ja Kiinan tulee näyttäytyä vastuullisesti toimivana valtiona. Kehitykseen perustuvan rauhan käsityksen ytimessä on ajatus kaikkien konfliktien taustalla olevasta taloudellisesta alikehityksestä. Yleistä linjaa aktiivisemmasta osallistumisesta huolimatta, Kiina tuo esille nämä kolme tyyppillistä piirrettä toiminnassaan myös Etelä-Sudanissa. Etelä-Sudanin rauhanprosessi on osoittanut, että Kiinakin suostuu pakotteisiin, mikäli ne ajavat Kiinan omia intressejä kohdevaltiossa. Pakotteiden hyväksymisestä huolimatta aseidenvientikieltoa kuitenkin pidetään jo liian vahvana vaikutuskeinona. Turvallisuusneuvoston äänestäessä asevientikiellosta, Kiina äänesti tyhjää. Kiellon selvä vastustus tulee uudelleen esille myös puheenvuoroista. Kiina perusteli tyhjää ääntä sillä, että asevientikielto voi olla rauhanneuvotteluiden kannalta negatiivinen päätös. Samalla Kiina on äänestänyt Etelä-Sudaniin kohdistettujen pakotteiden puolesta. Pakotteiden puoltamista perusteltiin niiden käyttämistä keinona, eikä päämääränä.

Kiinan edustaja ei tartu yksittäisiin tapahtumiin tai toimiin, joita oli noussut esille kokousta edeltävien kuukausien aikana. Puolusteleva kanta puheenvuorossa

edustaa vahvemmin pluralismia, jota myös Etelä-Sudanin hallituksen oletetaan tässä tutkimuksessa edustavan. Tutkimuksessa YK on määritelty ensisijaisesti solidarismia edustavaksi toimijaksi. Alueelliset erot tunnustetaan englantilaisen koulukunnan teoriassa luonnolliseksi osaksi kansainvälistä yhteisöä ja täten kansainvälisen yhteisön instituutioita (Buzan 2014, 58). Alueelliset erot kuvaavat sitä, ettei kansainvälisen yhteisön instituutiot todellisuudessa sulje pluralismia ulkopuolelle. Kansainvälisen yhteisön olemassaolo ja luonne näyttävät erilaisina riippuen valtion asemasta yhteisössä. Toisistaan eroavat käsitykset korostuvat keskustelussa siviilien suojelusta, sillä aihe sitoo yhteen yhteiskunnan eri tasoja.

Kiinan lähestymistapa eroaa länsimaisesta rauhanrakentamisen ideologiasta. Läntisessä mallissa pakotteiden käyttäminen on tyypillinen työkalu. Rauha ja sen rakentaminen perustuvat periaatteisiin, jotka ovat syvästi kytköksissä liberaaliin hallintamalliin. Vaikka pluralistisessa ja solidaristisessa rauhanrakennusprosessissa on erilaiset lähtökohdat, molempien aatteiden kannattajilta löytyy joustoa aiheen osuessa tarpeeksi lähelle omia intressejä. Merkittävä Kiinaa ja länsimaita erottava piirre rauhanrakentamisessa on Kiinan halu löytää pragmaattisia ratkaisuja ja länsimainen tavoite arvojen juurruttamiseen. (Brosig 2020)

Kokonaisuudessaan Kiinan puheenvuoro kuvaa Etelä-Sudanin tilannetta positiivisemmin kuin muiden valtioiden puheenvuorot. Puheenvuorossa puhutaan maan presidentin Salva Kiirin ja merkittävimpien oppositiopuolueiden allekirjoittamasta R-ARCSS -sopimuksesta. Sopimuksen sisältämää hallituksen siirtymävaihetta jouduttiin jatkamaan puolella vuodella. Lisäaika oli jo turvallisuusneuvoston kokouksen tiedossa ajankohtana, jolloin Kiinan edustaja esitti edellä olevan puheenvuoron. Sopimuksen sisältämä tulitauko vaikutti positiivisesti aseellisten selkkausten vähenemiseen, mutta tällä ei ollut yhteisöjen sisäiseen- ja seksuaaliväkivaltaan merkittävää vaikutusta. Kiinan nosto Etelä-Sudanin positiivisesta edistymisestä tuo esille turvallisuusneuvoston sisällä olevat erilaiset näkemykset valtion ja kansalaisten suhteesta. Useat turvallisuusneuvoston edustajat puhuvat Etelä-Sudanin kansalaisten heikosta tilanteesta ja siirtymäajan jatkamisen tuottamasta pettymyksestä. Kiinan näkemys korostaa valtion toiminnan ensisijaisuutta, minkä jälkeen tulevat kansalaiset. Humanitaarisia ongelmia Juban alueella tai yhteisöjen sisällä ei tuoda esille, mikä voidaan tulkita hiljaiseksi hyväksymiseksi tai välinpitämättömyydeksi. Kansalaisten tilanteesta puhutaan vain hyvin yleisellä tasolla, eikä sitä korosteta ensisijaisena haasteena.

Kiinan painotukset eroavat YK:n yleisestä linjasta, vaikka ne eivät kuitenkaan ole suoranaisesti ristiriidassa niiden kanssa. Rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeisten haasteiden ja aikaisempien epäonnistuneiden rauhansopimusten takia useat turvallisuusneuvoston kokouksen osallistujista olivat skeptisiä sopimuksen tulevaisuudesta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen edustajat toivat neuvottelussa esille tulitauosta kiinnipitämisen positiivisena kehityskulkuna, mutta piti rauhanprosessia kuitenkin

valitettavan hitaana. Samalla Yhdysvallat nosti esille surkean ihmisoikeustilanteen, joka ei ole edistynyt. Kiina toi allekirjoitetun sopimuksen esille askeleena kohti Etelä-Sudanin rauhaa. Vertaamalla Kiinan ja Yhdysvaltojen näkemystä Etelä-Sudanin ajan-kohtaisesta tilanteesta on löydettävissä kaksi erilaista lähestymistapaa valtionhallinnon asemaan. Yhdysvalloille ja useille länsimaiden edustajille kansalaisten hyvinvointi on merkki vahvistuneesta valtiorakenteesta, kun taas Kiinalle merkkinä toimii hallinnollisten rakenteiden vahvistuminen. Kiinan näkökulmasta siviilien suojelussa esille tulevat ristiriidat turvallisuusneuvoston ja Etelä-Sudanin toiminnassa voivat näyttäytyä hyvin erilaisina, eivätkä suoranaisesti edes ristiriitoina. Molemmat näkökulmat lähestyvät rauhaa, mutta yhteiskunnan eri tasoilta. Näkemyksiä erottaa käsitys siitä, rakennetaanko rauhaa kansalaisista vai hallinnollisista rakenteista käsin.

Kiinan puheenvuoron kohdalla huomiota ei herätä ainoastaan se, mitä edustaja sanoo, vaan myös se, mitä jää sanomatta. Lukuun ottamatta Kiinan puheenvuoroa, lähes jokaisen valtion edustaja tuo esille sananvapauden rajoittamisen Etelä-Sudanissa, mitä pidetään täysin hyväksymättömänä ja YK:n yhteisten periaatteiden vastaisena. Vapaus itseilmaisuuksiin on yksi kansainvälisen oikeuden takaamista oikeuksista. Itseilmaisuuksiin liittyvien arvojen nähdään olevan demokraattiseen hallintamallin kannalta olennaisimpia arvoja. Nämä arvot yhdistetään myös inhimilliseen kehitykseen. Kontekstissa, jossa kansalaisilla on laajat itseilmaisuuksiin liittyvät oikeudet, kansalaiset alkavat vaatia instituutioita, jotka lisäävät heidän toimintansa vapautta ja tämä synnyttää liikettä kohti yhä demokraattisempaa hallintoa. (Inglehart ym. 2005; Bomhoff & Gu 2012) Sinänsä yksittäisillä itseilmaisuuksiin liittyvillä arvoilla ei aina ole merkittävää vaikutusta yhteiskunnassa. Kuitenkin olennaista on se, kuinka laajalle itseilmaisun arvot ovat levinneet. Arvojen levinneisyys määrittelee voiman, jolla kansa vaatii itselleen vapautta. (Inglehart ym. 2005, 281) Lopulta kaikki yhteiskunnallinen kehitys lähtee sosiaalis-taloudellisesta kehityksestä, joka vahvistaa turvallisuutta ja johtaa ajan mittaan itseilmaisun arvojen korostamiseen, joka jälleen vahvistaa osaltaan toimivan demokratian toteutumista. Toimivalla demokratialla tarkoitetaan yhteiskuntaa, jossa liberaaliin demokratiaan yhdistetyt kansalaisten oikeudet toteutuvat käytännössä. (Inglehart ym. 2005, 256) Siitä huolimatta, ettei Kiinan edustaja suoranaisesti ota kantaa ihmisoikeuksiin, taloudellinen kehitys, jota Kiina korostaa, voi mahdollisesti johtaa vuosikymmenien mittaan itseilmaisun arvojen laajempaan esiintymiseen. Itseilmaisun arvoihin liittyy universaalien ihmisoikeuksien suosiminen ja yksilön vapauden ihannoiti. (Inglehart ym. 2005, 195) Tämän päätelmän perusteella sosiaalis-taloudellinen edistyminen johtaisi itseilmaisun arvojen nousuun Etelä-Sudanissa. Itseilmaisuuksiin liittyvät arvot johtaisivat jälleen ihmisoikeuksien parempaan asemaan. Myöhemmin itseilmaisun arvot johtavat demokraattiseen yhteiskuntaan muodostumiseen, mutta se ei ole nopea prosessi.

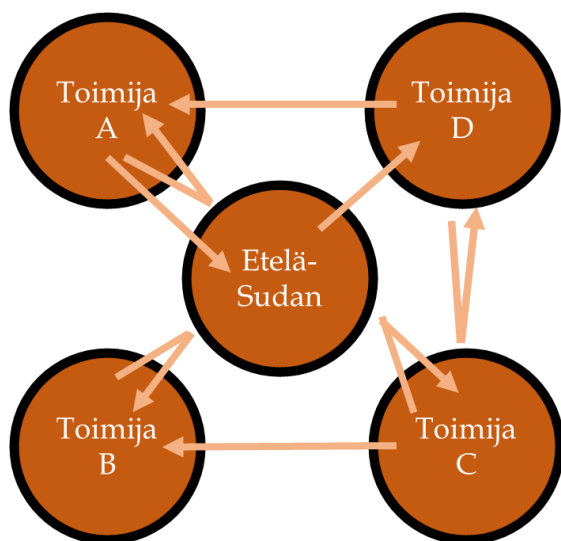
Kiinan puheenvuoroja analysoidessa päädytään universaaliuden useampaan ymmärtämisen muotoon ja käsitteen moninaisuuteen. Vaikka Kiina on kansainvälisen oikeuden kautta sitoutunut näihin arvoihin, ei se aktiivisesti aja universaaleiksi määriteltäviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Kiinan toiminta viestii erilaisesta universalismin käsitteestä. Universaaleiksi määritellyistä arvoista poikkeaminen voidaan tulkita osoitukseksi haluttomuudesta mukautua universaaliksi määritellyyn malliin. Universalismin luonnetta tarkastellaan tarkemmin tutkimuksen luvussa, joka käsittelee kansainvälisten sopimusten roolia.

Konfliktia analysoidessa on olennaista esittää kysymys, kuka hyötyy konfliktista ja yhteiskunnan epäjärjestyksestä? YK:n turvallisuusneuvoston asettama tavoite on maailman rauhan ja turvallisuuden edistäminen, kuitenkin jokaisessa konfliktissa on joko paikallisia tai globaaleja toimijoita, joita konfliktin olemassaolo ja jatkuvuus hyödyttää. Valtio, jonka hallinto ei toimi järjestelmällisesti yhteiskunnan kanssa, mahdollistaa helpommin ulkopuolisten toimijoiden vaikuttamisen maan sisäiseen tilanteeseen. Siitä huolimatta, että konfliktien eskaloituminen on vaikuttanut öljyntuotantoon negatiivisesti, ennalta arvaamattomat olosuhteet mahdollistivat Kiinan menestyksenkään öljyntuotannon. Epävakaiden olosuhteiden takia alueella ei ollut kilpailua öljyntuotannossa länsimaiden kanssa, kuten todennäköisesti olisi ollut yhteiskunnallisesti stabiilissa valtiossa (Brosig 2020). Toisaalta myöskään kaottinen tilanne ei ole ihan teellinen Kiinan kannalta. Läpi Etelä-Sudanin kehityksen Kiina on osallistunut turvallisuustilanteen vakauttamiseen erilaisin keinoin. (Large 2016) UNMISS-operaatioon on lähetetty kiinalaisia toimihenkilöitä ja tätä kautta operaatio antaa mahdollisuuden pitää Kiinan kansalaisia Etelä-Sudanin valtion alueella. Samalla Kiina näyttäytyy kansainvälisen yhteisön näkökulmasta toimijana, joka toimii yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. (United Nations Peacekeeping 2020)

Kansainvälinen yhteisö, jossa on yksi ydin, perustuu valtioiden eriarvoisuuden korostamiseen (Buzan 2014, 60). Eriarvoisuutta voidaan korostaa esimerkiksi tuomalla esille puutteita kansainvälisen oikeuden noudattamisessa. Etelä-Sudanille Kiina voi näyttäytyä tasa-arvoisesti suhtautuvana kumppanina, joka ei aja aktiivisesti YK:n agenda ja arvoja, kuten sananvapautta. Se, millaista asemaa Etelä-Sudan kansainvälisessä yhteisössä tavoittelee, on ainoastaan arvioiden varassa. On mahdollista, että Etelä-Sudanin hallinto ihailee Kiinan kaltaista pluralistista toimijaa, jossa maan hallinnolla on vahva asema suhteessa kansalaisiin. Kiinan ihailun taustalla on muun muassa maan erittäin nopea kehityskaari yhdeksi maailman kohtuullisen vauraista valtioista, vaikka osa Kiinan maaseutua vielä köyhää onkin. Useiden Afrikan maiden kunnioitus Kiinaa kohtaa juontaa juurensa jaetuista kokemuksista, vastavuoroisesta tuesta ja Kiinan kunnioittavaksi koetusta Afrikka-strategiasta (Li & Farah 2013, 14).

YK olettaa Etelä-Sudanin muovautuvan solidaristiseen muottiin, jota pyritään siviilien suojelun toteuttamisellakin edistämään. Tiettyyn pisteeseen asti YK tukee

Etelä-Sudanin hallinnon pluralistista luonnetta, mutta ei kansainvälisen oikeuden kustannuksella. Kiina ei korosta YK:n ja Etelä-Sudanin hallituksen ristiriitaa siviilien suojelussa, mutta se puolestaan tuo esille YK:n sisäistä ristiriitaa siviilien suojelemissa ja sen priorisoimisessa. Kiinan puheenvuoron ja sen ulkopoliittisen linjan perusteella valtiot ovat selvärajaisia suvereenia toimijoita. Valtiot tekevät yhteistyötä, mutta ne määrittelevät itse yhteistyön rajat. Tätä pluralistista käsitystä valtioiden välisestä yhteistyöstä avataan kuvan avulla.

Kuvio 2. Suvereenien valtioiden yhteistyö pluralistisesta näkökulmasta

Yläpuolella olevan mallinnuksen nuolet kuvastavat eri toimijoiden vaikutusyrityksiä. Osa nuolista päätyvät valtion vaikutuspiiriin ja osa kimpoaa suvereniteetin eri muotojen muodostamasta kuoresta takaisin. Suvereniteetin muodostaman kuoren rakenne riippuu siitä, toteutuvatko valtioiden alueilla kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti, Westfalenin suvereniteetti ja sisäinen suvereniteetti. Pluralistisen ideologian mukaan valtion tulisi suvereniteetin nojalla kyetä päättämään, otetaanko ulkopuolelta tuleva vaikutus vastaan. Hahmotelmassa nuolet toimijoiden välille on aseteltu sattumanvaraisesti, mutta ne illustroivat yhteistyön kokonaisvaltaista ja samalla rajallista luonnetta.

4.2.2 Pakotteet siviilien suojelun välillisenä keinona

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjä on luonut suhteita Afrikan maihin uudesta näkökulmasta. Venäjän tavoitteet vaikutusvallan laajentamisesta kohdistuvat myös Afrikan mantereelle. (Fidan & Aras 2010, 48) Kiinan tavoin Venäjä de facto suhtautuu valtion hallintoon auktoriteettina, joka toimii kansalaisten yläpuolella, eikä ole lähtöisin kansalaista, paitsi aivan muodollisen legaalisesti. Venäjän geopolitiittisena tavoitteena on saada takaisin Neuvostoliiton aikainen geopolitiittinen valta-asemansa,

ainakin osa siitä. Tavoite näkyy Venäjän läsnäolona alueilla, joissa vaikutusvallan laajentaminen on mahdollista ja joilla käydään suurvaltojen välistä valtakamppailua. Kiina ja Yhdysvallat toimivat aktiivisesti Afrikassa ja näin ollen manner on myös Venäjän intresseissä. Venäjällä hallinnon asema on hyvin vahva ja ensisijaisena tavoitteena on ajaa valtiollista etua. Kansainvälisen yhteisön jäsenet eivät ole kaikki samassa suhteessa vahvoja solidarismien edustajia, kuten useat länsimaat. Kansainvälisen yhteisön siviilien suojelun toteuttamiseen ovat vaikuttamassa valtiot, jotka asemoituvat eri kohtiin suhteessa solidarismiin ja pluralismiin. Kansainvälisessä yhteisössä valtiot suhtautuvat omiin kansalaisiinsa hyvin erilaisista lähtökohdista. Mitä kansalaisten etujen turvaamiseksi ollaan valmiita tekemään, vaihtelee valtioittain kansainvälisessä yhteisössä. Turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen Venäjä kohtelee oman valtion kansalaisia hyvin erilaisia periaatteita noudattaen kuin esimerkiksi Euroopan unionin valtiot. Venäjän näkökulmasta ei ole olemassa kaikkialla toimivaa universaalia, eli kansainvälisen yhteisön linjaa.

YK:n turvallisuusneuvostossa äänestettiin maaliskuussa UNMISS-operaatiolle vuoden jatkosta. 14 osallistujaa äänesti päätöksen puolesta, kuitenkin Venäjä äänesti tyhjää ja ääniä vastaan ei ollut yhtään. Venäjä ilmoitti äänestyksen jälkeen pidättäytyvänsä äänestyksestä siitä huolimatta, että tukee YK:n joukkojen läsnäoloa Etelä-Sudanissa. Venäjän edustajan mukaan konfliktin osapuolet ovat osoittaneet valmiutta tehdä kompromisseja ja huomattavaa edistystä on nähtävissä. Samalla edustaja sanoi, että äänestyksen yhteydessä laaditussa mandaatissa on annettu liikaa painoarvoa sukupuolten tasa-arvoon ja humanitaarisiin kysymyksiin liittyville aiheille. Maaliskuun kokouksessa Venäjä ilmoitti kuitenkin tukevansa mandaatin jatkamista ja toi esille halun osallistua luonnoksen muokkaamiseen. Äänestyksen yhteydessä annetut Venäjän kommentit avaavat, miksi valtio äänesti tyhjää, eikä vastaan. Vastaan äänestäminen pysäyttäisi koko prosessin, eikä se olisi Venäjälle tarkoituksenmukaista tässä tilanteessa. Tyhjää äänestäminen on keino osoittaa erimielisyyttä ilman raskaampia toimenpiteitä. (United Nations 2019a)

Pakotteet ovat yksi YK:n keinoista vaikuttaa konfliktin luonteeseen, maailman rauhan ja turvallisuuden edistämiseen. Kriteerit pakotteiden asettamisesta vaihtelevat, Etelä-Sudanin tapauksessa perusteita pakotteiden asettamiselle on ollut esimerkiksi seksuaali- ja sukupuoliväkivalta (United Nations 2020). Pakotteet ovat välillinen keino vaikuttaa siviilien suojeluun. Myös pakotteiden asettamiselle on kriteerejä, pakotteiden ei tulisi aiheuttaa vakavaa haittaa siviiliväestölle. (Moiseienko & Hufnagel 2015) YK asetti Etelä-Sudanille pakotteita ensimmäisen kerran vuonna 2015, tällöin taustalla olivat maan turvallisuustilanne ja humanitaariset olot. YK asettaa pakotteita, kun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden katsotaan olevan uhattuna kyseisen valtion harjoittaman politiikan seurauksena. Tätä periaatetta analysoiden Westfalenin suvereniteetin uhkaaminen nähdään pienempänä pahana kuin Etelä-Sudanin siviilien

jättäminen ilman kansainvälisen yhteisön huomiota. Westfalenin suvereniteetti on uhattuna, kun valtion yläpuolella toimii auktoriteetti. Pakotteita analysoidessa on kuitenkin syvennyttävä niiden asettamisprosessia pidemmälle. Turvallisuusneuvoston äänestäessä pakotteiden asettamisesta, tarvitaan vähintään yhdeksän ääntä viidestätoista, jotta pakotteet voidaan asettaa voimaan. Yhdenkin pysyvän jäsenmaan äänestys päätöstä vastaan pysäyttää prosessin. Pysyvien jäsenmaiden äänestäessä päätöstä vastaan, valtio käyttää veto-oikeutta ja näin päätöslauselman hyväksyminen ei enää ole mahdollista. Muun muassa Kiina, Venäjä ja Etelä-Afrikka äänestivät tyhjää Etelä-Sudaniin kohdistettujen pakotteiden uusimisen ollessa käsittelyssä. Kolme tyhjää ääntä kuitenkin mahdollisti Etelä-Sudaniin kohdistettujen pakotteiden voimaan asettamisen. Tyhjän äänestäminen viestii siitä, ettei päätöstä kannatettu, mutta myöskään sen pysäyttämistä ei nähty välttämättömänä. Tyhjä ääni ei edistä päätöstä ja voi keskeyttää prosessin etenemisen, mikäli kyllä-ääniä ei tule tarpeeksi. Pakotteiden voimassaolo ei kuitenkaan tarkoita koko turvallisuusneuvoston kannattavan solidaarista ratkaisua, joka heikentää paikallisen hallinnon vaikutusvaltaa. (United Nations 2020) Aikaisemmin vuonna 2016 Kiinan äänestäessä tyhjää Etelä-Sudaniin kohdistettavista pakotteista, äänestystä perusteltiin näkemyksellä positiivisemmän lähestymistavan tarpeesta, millä rohkaistaisiin konfliktin osapuolia rauhan rakentamiseen (Beijing 2016).

Vuonna 2018 YK asetti Etelä-Sudanille asevientikiellon rauhansopimuksen rikkomisen ja jatkuvien väkivaltaisuuksien seurauksena. Asevientikielto sisälsi yksittäisiä pakotteita, jotka koskivat sotavarusteita ja niiden toimittamista maahan. Asevientikiellon tavoitteena oli kontrolloida maassa taistelevien osapuolten sotavarusteiden saatavuutta ja sitä kautta suojella siviilejä. Aseidenvientikiellolla sitoutettiin YK:n jäsenmaat pakotteiden toteuttamiseen. Etelä-Sudanin tapauksessa sotavarusteiden toimittaminen, myyminen ja kuljettaminen kiellettiin jäsenmailta. Samalla kiellettiin kaiken sotilaalliseen toimintaan liittyvän tuen antaminen, kuten koulutus, taloudellinen tuki ja palkkasotilaiden lähettäminen maahan. Turvallisuusneuvosto asetti kiellon voimaan äänin 9-0, kuuden äänestäessä tyhjää. Aseidenvientikiellossa tyhjää äänestäneet valtiot uskoivat kiellon vaikuttavan negatiivisesti rauhanprosessiin. Suurvalloista Kiina ja Venäjä äänestivät tyhjää neljän muun pienemmän valtion kanssa. Asevientikiellon rinnalla pakotteita ja matkustuskieltoja kohdistettiin yksittäisiin toimijoihin, joita oli syytetty väkivaltaisuuksien toteuttamisesta. (United Nations News 2018) Toukokuussa 2019 Etelä-Sudaniin kohdistetut pakotteet ja asevientikielto uusittiin kestävän kevääseen 2021 asti (United Nations 2020). Pakotteet ja näkemykset niiden tehokkuudesta tulivat esille turvallisuusneuvoston kokouksessa maaliskuussa 2019, joten oletettavasti osallistujat tiesivät jo pakotteiden uudistamissuunnitelmista. (United Nations 2019e) Vuonna 2019 Venäjän puheenvuorossa vastustettiin useamman kerran sanktioiden asettamista Etelä-Sudanille. Sanktioita ei nähtyä hyödyllisinä

Etelä-Sudanin rauhan edistymisen kannalta. Kiina ja Venäjä seisoivat asiassa samalla puolella YK:n neuvotteluissa.

The Council should not take credit for the success of the regional mediators, who, by the way, were against the imposition of additional sanctions on the parties in South Sudan. We urge everyone to face up to the truth, which is that it is actually the arms embargo that has prevented regional organizations from providing a flexible response with the help of their own initiatives in the area of security. (United Nations 2019a) Security Council Seventy-fourth year 8480th meeting Friday, 8 March 2019, 10 a.m.) Venäjä, Polyanskiy

In the context of advancing a settlement in South Sudan, we urge against going overboard on pressuring the country with sanctions, and especially unilateral restrictions. (United Nations 2019d) Security Council Seventy-fourth year 8689th meeting Tuesday, 17 December 2019, 3 p.m.) Venäjä, Polyanskiy

Lainaukset ovat kokouksista yhdeksän kuukauden päästä toisistaan. Kokouksien välisenä aikana tilanne Etelä-Sudanissa on muuttunut. Asevientikielto ja pakotteet ovat uusittu turvallisuusneuvoston toimesta. Prosessin aikana Venäjä on tuonut esille tyytymättömyytensä. Neuvotteluiden välillä Venäjän kanta Etelä-Sudaniin kohdistuvasta valtion ulkopuolelta tulevasta vaikuttamisesta on pysynyt samana. Maa-liskuussa 2019 pidetyssä kokouksessa R-ARCSS -sopimus oli edelleen voimassa ja siirtymäajan tilaa valmisteltiin. Väli aikaishallintoon siirtymisen aikaa pidennettiin jo toista kertaa, mikä oletettavasti lisää YK:n tarvetta asettaa painetta konfliktin osapuolille. Reilut 33 päivää toisesta siirtymäajan hallintoon siirtymiselle asetetusta lisäajasta on kulunut. Joulukuussa 2019 R-ARCSS -sopimuksen ansiosta siviilien kärsimys on vähentynyt huomattavasti. Seksuaalinen väkivalta on edelleen merkittävä ongelma, mutta uhrien määrä näissäkin tapauksissa on vähentynyt. Vuonna 2018 ilmoitettuja seksuaalirikoksia oli 1 300, kun vuonna 2019 määrä oli enää 295. (United Nations Security Council 2019c)

Toiminnan toteuttamista haastaa kansainvälisen yhteisön instituutioiden sisällä vallitsevat erilaiset käsitykset jäsenvaltioiden asioihin puuttumisesta. Tätä haastetta on tutkittu paljon nimenomaan humanitaarisen intervention yhteydessä, mutta haaste näkyy myös vähemmän poliittisesti jännittyneissä vaikutuskeinoissa. (Cotter 2008) Venäjän edustajan lausunnossa ilmenee vastustus YK:n yleistä linjaa ja tehtyjä toimenpiteitä vastaan. Venäjän pakotteita koskevassa puheenvuorossa organisaatioiden ja hallituksen tarpeet nähdään ensisijaisina suhteessa siviileihin. Lainauksessa viitataan myös paikallisten toimijoiden haasteeseen vastata tilanteeseen joustavasti asevientikiellon seurauksena. Joustava vastaus tilanteeseen voidaan ymmärtää tarkoittavan lähes kaikkia keinoja, joilla saavutetaan paikallishallinnon toivoma päämäärä. Venäjä ei puheenvuorossaan ainoastaan vastusta asevientikieltoa, vaan esittää sen olleen syy sille, ettei paikallista ratkaisua konfliktille ole vielä saavutettu. Useissa neuvottelutallenteissa Venäjä tuo esille pakotteet epäkohtana, jota ei tulisi kohdistaa Etelä-Sudaniin. Venäjä vastustaa pakotteiden ja asevientikiellon asettamista siitä huolimatta,

että kokouksen ajankohtana siirtymäajan hallituksen muodostamiseen on otettu lisäaikaa käyttöön jo kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran siirtymäaikaa lisättiin alkuvuodesta 2019 ja toisen kerran saman vuoden kesällä. Rauhan ylläpitäminen näin aikaisessa vaiheessa prosessia perustuu hyvin vahvasti tulitauon toteutumiseen. Puheenvuorossa Venäjä viittaa ulkoapäin tulevaan vaikuttamiseen, tässä kontekstissa kyse on taloudellisesta vaikuttamisesta.

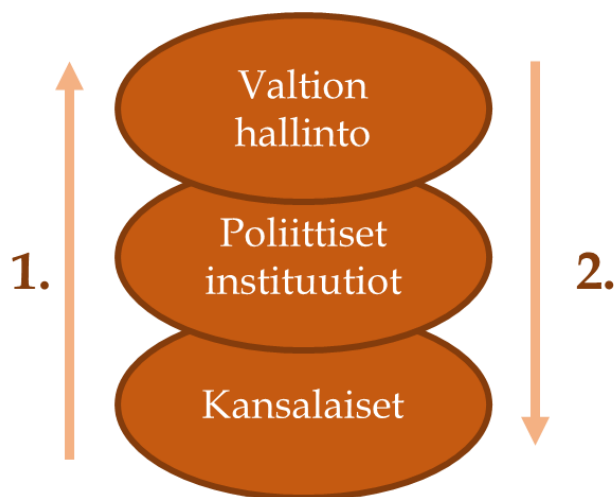
Hurrell jakaa solidarismin kahteen alakategoriaan. Ensimmäisessä yhteisössä kaikki jäsenet ovat yhtä mieltä jaetuista arvoista, koska jäsenet ovat tietoisia poliittisista ja moraalisisista säännöistä. Esimerkkinä ensimmäisestä kategoriasta toimivat Geneven sopimukset. Sopimusten pääelementit pohjautuivat laajemmin jaettuun moraalisiin. Toisessa solidarismin alakategoriassa korostuvat arvot ja säännöt, jotka kohdistuvat muihin toimijoihin, kuten voimankäyttö ja taloudelliset vaikutuskeinot tai pakotteet. (Bellamy 2005a, 291) Pakotteet ovat nähtävissä keinona vaikuttaa paikallishallinnon toimintaan yli valtiollisten rajojen. Aivan kuten tuen antamisella, pakotteilla painostetaan valtion hallintoa muokkaamaan toimintaansa toivottuun suuntaan. Kansainvälisen yhteisön jäsenvaltioille, jotka sijoittuvat vahvemmin pluralismin viitekehukseen, pakotteiden kautta siviilien suojeluun vaikuttaminen voi näyttäytyä liialta sekaantumiselta paikallisvaltion toimintaan. Todennäköisesti pakotteet myös koetaan tällaisena vaikutuskeinona kohdevaltio Etelä-Sudanissa, jonka hallituksen ideologia on vahvasti pluralistinen. Myös pakotekysymyksessä päädytään lopulta suvereniteetin eri muotoihin ja niiden painotuksiin. Pakotteet vaikuttavat valtion sisäiseen suvereniteettiin. Pakotteiden myötä rajaliikenne ei ole enää ainoastaan paikallisvaltion käsissä. Rajan yli kulkevaa tavaraa voidaan valvoa ja yksittäisten kansalaisten liikettä voidaan rajoittaa. Samalla Westfalenin suvereniteetti asetetaan kyseenalaiseksi. Pakotteiden asettajat ja valvojat toimivat paikallishallinnon yläpuolisena auktoriteettina.

Pluralistinen ja solidaristinen painotus ei vaikuta ainoastaan kansainvälisen yhteisön jäsenten käsitykseen ihmisoikeuksista tai muista arvoista. Pluralismin mukaan kansainvälinen yhteisö perustuu jäsenten vastavuoroiseen tunnustamiseen. Tunnustaminen johtaa yhteisön instituutioihin, joissa on jaettu oikeudellinen ja moraalinen kehys. Pluralistien mukaan valtiot kuitenkin pystyvät toimimaan kehyksen puitteissa vapaasti ilman ulkopuolista puuttumista. Myös käsitys kansainvälisen yhteisön instituutioista ja niiden toimintamahdollisuuksista eroaa pluralistisessa ja solidaristisessa näkemyksessä. Kaksi kantavaa pluralistisen näkemyksen periaatetta kansainvälisestä yhteisöstä ovat suvereniteetti ja oikeus koskemattomuuteen (Bellamy 2003b, 323; Boke 2019). Jos koskemattomuus ymmärretään laajemman merkityksen mukaan, voidaan se ymmärtää esimerkiksi valtiollisten pakotteiden asettamisen kieltämisenä. Venäjän puheenvuoroissa taloudelliset pakkokeinot nähdään diplomatian alapuolella olevina keinoina, joita tulisi välttää. Useissa eri tallenteissa Venäjän edustaja tuo esille taloudellisen vaikuttamisen hyvin negatiivisessa valossa. Pakotteiden asettamisella on

selvä yhteys siviilien suojelemiseen. Pluralistinen ideologia voi olla useamman siviilien suojelua haastavan näkemyksen takana. Pluralistien haastaminen ei koske ainoastaan humanitaarista interventiota ja toiseen valtion toimintaan sekaantumista fyysisin keinoin.

Venäjän puheenvuoroista käy ilmi, ettei Etelä-Sudanin rauha ole Venäjälle yhdentekevä asia. Riippumatta siitä, ovatko intressit solidaariset tai kansalliset, puheenvuoroissa tulee esille sitoutuneisuus Etelä-Sudanin tilanteeseen. YK:n mission läsnäolo Etelä-Sudanissa on Venäjän puheenvuorojen perusteella tarpeellinen ja paikallisen valtion tilannetta vakauttava tekijä. Vuosina 2018 ja 2019 turvallisuusneuvoston Etelä-Sudania käsittelevissä kokouksissa Venäjän eri edustajat tuovat esille ongelmia paikallisten turvattomasta elinympäristöstä. Yleisesti Etelä-Sudania koskevissa turvallisuusneuvoston tapaamisissa Venäjän edustaja tuo esille samoja ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyviä haasteita kuin muiden valtioiden edustajat. Venäjälle ihmisoikeuksien toteutuminen ei ole välttämätön lähtökohta, vaan pikemminkin sivutuote. Edustajan mukaan rauhansopimuksen toimeenpanon tukemisen pitäisi olla mission ensisijainen mandaatti. Solidaristisesta näkökulmasta rauhan rakentamisen lähtökohdaksi nähdään tasa-arvon ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Venäjän, samoin kuin Kiinan kohdalla, rauhan rakentaminen on instituutioiden johtamaa ja kansalaiset sopeutuvat institutionaalisiin muutoksiin. Molempien prosessien päämäärä on sama, mutta erona on se, nähdäänkö rauhan rakentuvan yhteiskunnassa ylhäältä alas vai alhaalta ylös. Tutkimusten mukaan prosessin suunnalla nähdään olevan merkittävä rooli. Inglehart ja Walzer argumentoivat, ettei demokraattisilla instituutioilla ole varsinaista merkitystä, jos kansalaiset eivät nauti itseilmaisun oikeuksista, eli eivät uskalla itseään vapaasti ilmaista. Teorian perusteella nimenomaan kansalaisten oikeuksista kohti valtion hallinnon rakenteita lähtevä muutos on ainoa kestävä muutos; demokraattiset instituutiot ilman yhteiskunnallista pohjaa jäävät pelkiksi kuoriksi, jotka itsessään eivät saa aikaan kehitystä kohti parempaa. (Inglehart ym. 2005) Inglehartin ja Walzerin ajattelun taustalla ovat voimakkaasti negatiiviset kokemukset Afganistanin ja Irakin demokratian rakentamisesta ylhäältä päin Yhdysvaltain miehityshallinnon johdolla.

Kyseiseen pluralismin ja solidarismien eroon liittyy kysymys kestävästä rauhasta. Ilman kansalaisten sitouttamista prosessiin on kyseenalaista, muodostuuko rauhasta kestävä. Rauhan rakentamisen kaksi erilaista näkemystä vaikuttaa välittömästi siviilien suojelun toteuttamiseen ja siviilien suojelun mandaatin priorisointiin. Venäjän puheenvuorossa esille tullut näkemys mandaattien prioriteeteista onkin yksi merkittävimmistä solidarismien ja pluralismin välisten ristiriitojen konkreettisia ilmentymiä, mikä näkyy Etelä-Sudanin siviilien suojelussa. Alapuolella olevan kuvan avulla esitetään yhteiskunnallisen muutosprosessin kaksi vaihtoehtoista kehityssuuntaa.

Kuvio 3. Yhteiskunnallisen muutosprosessin vaihtoehtoiset kehityssuunnat

Kansainvälisessä yhteisössä on kaksi tapaa käsittää valtion sisäinen yhteiskunnan muutosprosessi. Yllä olevan mallinnuksen nuolet kuvastavat näiden kahden tavon ristiriitaa. Havainnollistuksessa on hyödynnetty myös Buzanin (1983) ajatusta eri tasoisista yhteisöistä ja niiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Muutoksen nähdään lähtevän liikkeelle joko 1. nuolen tavoin kansalaisiin ja heidän olosuhteisiinsa vaikuttamalla tai 2. nuolen tavoin tekemällä muutoksia valtion hallintarakenteeseen. Esimerkkinä 2. nuolen muutosprosessista on vaalien järjestäminen ilman, että kansa voi harjoittaa varsinaisia demokratiaan liittyviä arvoja.

4.3 Kesäkuu 2019

4.3.1 Siviilien humanitaarinen tilanne Etelä-Sudanissa

Viimeisin elvytyssojimus on ollut voimassa jo lähes vuoden puheenvuoron ajankohdaksi, joten muutosta Etelä-Sudanin humanitaariseen tilanteeseen oletettavasti on odotettu ja myös vaadittu. Tulitaukoprosessi oli käynnistynyt maassa pois lukien Etelä-Sudanin eteläiseen osaan sijoittuvan Keski-Ekvatorian osavaltion alueen, johon pääkaupunki Juba sijoittuu. Pääkaupunki Juba on ollut hallituksen ja opposition välisten jännitteiden konkretisoitumisen alue sisällissodan syttymisestä alkaen. Sopimuksessa pitäytyminen edisti humanitaarista tilannetta, poliittinen väkivalta väheni ja siirtolaisien oli mahdollista palata takaisin kotiseuduilleen Etelä-Sudaniin. (Vhumbunu 2018)

Rauhan kehittymisestä on havaittu merkkejä erityisesti ruohonjuuritasolla. Toukokuussa 2019 sopimuksen osapuolet olivat yksimielisesti päättäneet siirtymäajan jatkamisesta. Jatkon seurauksena siirtymäkauden hallituksen kokoaminen siirtyi marraskuun puoliväliin. Turvallisuusneuvoston edustajien mukaan siirtymäajan

jatkaminen ylläpitää humanitaarista kriisiä. Useista kokouksen puheenvuoroista välittyy turhautuminen, jota pidennetty siirtymäaika ja hitaasti etenevä prosessi aiheuttavat. Lähes poikkeuksetta vahvemmin pluralistiset valtiot hyväksyvät siirtymäajan ja näkevät tämänkin olevan paikallisten toimijoiden parhaaksi katsoma päätös. Vahvemmin solidarismiin nojaaville valtioille on tyypillistä tuoda esille turhautuneisuutta prosessin hitaasta edistymisestä ja ilmaista pettymystä paikallisten osallistumattomuuteen. (United Nations Security Council 2019b)

Lähes kolmannes Etelä-Sudanin väestöstä on joutunut väkivaltaisuuksien takia muuttamaan joko maan sisäisesti tai valtion rajojen ulkopuolelle. Ulkomaille pakolaisia Etelä-Sudanista on lähtenyt noin 2,3 miljoonaa ja maansisäisiä pakolaisia on ollut arviolta 1,9 miljoonaa. Syykuussa 2018 allekirjoitetun sopimuksen jälkeen arviolta 135 000 pakolaista on päässyt palaamaan kotiseudulleen. Myös maansisäiset pakolaiset ovat osoittaneet tahtotilaa kotiseuduilleen palaamiselle. Puheenvuoroa edeltävän kolmen kuukauden aikana YK:n siviilien suojelun leireillä asuvien eteläsudanilaisten määrä on laskenut 205 000:sta 193 000:een. Turvallisuusneuvoston kokouksen aikana Etelä-Sudanissa on ollut meneillään kuiva kausi, joka vaikuttaa osaltaan pakolaisvirtoihin. Palatessaan kuivan kauden aikana on mahdollisuus ehtiä takaisin kotiseudulle viljelemään tulevaa satokautta varten. Positiivisten kehityskulkujen ansiosta YK:n tavoitteena on samansuuntaisen kehityksen tukeminen ja alkaneen rauhanprosessin ylläpitäminen. Rauhanprosessin hitaus koetaan turvallisuusneuvoston kokouksessa haasteeksi, R-ARCSS:n asettamista aikatauluista ollaan myöhässä, eikä prosessi ole edennyt toivottuun tahtiin. Rauhan kannalta välttämättömät vaiheet eivät ole vielä toteutuneet, kuten yhtenäisen turvallisuusjoukon muodostaminen ja sen käyttöön ottaminen maan suurimmissa kaupungeissa. Myös epäselvyys maan sisäisten hallintalueiden rajoihin liittyen on selvittämättä. Luvut siviilien tilanteesta konkretisoivat maan todellista tilaa. Vuonna 2014 sisällissodassa kuolleiden määrää rinnastettiin kansanmurhaan. Suoranaisen väkivallan rinnalla siviileillä on ollut muitakin uhkia, kuten pakkomuutto ja useiden perustarpeiden puute. (OxResearch Daily Brief Service 2016) Puheenvuorossaan Belgian edustaja tuo esille konkreettisia faktoja ja lukuja, joilla sen hetkistä tilannetta hahmotetaan. Belgian lähestymistapa eroaa valtaosasta puheenvuoroja, joissa humanitaarisesta tilanteesta puhutaan hyvin yleisellä tasolla; tämän takia puheenvuoro antaa analyysille lisäarvoa. (Africa Research Bulletin 2014; United Nations Security Council 2019b)

The conflict has claimed the lives of nearly 400,000 people. One in three people have been forced to leave their homes. One in two face acute food insecurity, or worse. It is expected that about 860,000 children under the age of 5 will suffer from severe malnutrition in 2019. (United Nations 2019b) Security Council Seventy-fourth year 8560th meeting Tuesday, 25 June 2019, 10.40 a.m. Belgium, Van Vlierberge

Humanitaarista tilannetta kuvaamalla Belgian edustaja todennäköisesti pyrkii tuomaan esille tilanteen vakavuuden, joka jatkaa olemassaoloaan, vaikka poliittinen väkivalta on vähentynyt ja osapuolet ovat pitäytyneet sopimuksessa. Belgian puheenvuoro näyttää muistutuksena tilanteen vakavuudesta, vaikka viimeisen vuoden aikana Etelä-Sudanin tilanne oli parantunut suhteessa aikaisempiin vuosiin. Van Vlierberge tuo esille, ettei parantunut tilanne kuitenkaan ole tarpeeksi hyvä, eikä vastaa YK:n arvoja. Puheenvuoro painottaa humanitaarista tilannetta ja tätä kautta luo painetta konfliktin osapuolille rauhansopimuksen suhteen. Painostava puheenvuoro on myös osoitus siitä, ettei turvallisuusneuvosto Belgian näkökulmasta hyväksy tuon hetkistä tilannetta tapahtuneesta edistyksestä huolimatta. Bellamy (2003a, 15) kirjoittaa ihmisoikeuksien suojelemisen olevan solidaristinen tavoite. Solidaristit argumentoivat, että kansainvälisissä normeissa ihmisoikeuksien suojeleminen on tasavertainen tavoite valtion suvereniteetin suojelemisen kanssa. Näkemyksen mukaan YK:n peruskirja tunnustaa perustavanlaatuisen ihmisoikeuksien suojelun olevan yhtä tärkeä periaate kuin valtiollisen suvereniteetin suojeleminen. (Bellamy 2003a, 15)

Belgia tuo puheenvuorossaan esille tarkkoja lukuja, joilla se kuvaa Etelä-Sudanin humanitaarista tilannetta. Puheenvuoro kuvaa edustajan fokuksen olevan humanitaarisissa haasteissa. Luvut tarkoittavat eri asioita kansainvälisen yhteisön jäsenille. Solidaristisesta näkökulmasta Etelä-Sudanin tilanne voitaisiin nähdä humanitaarisena hätätilana ottaen huomioon Belgian puheenvuorossa esitetyn nuorten lasten tilan. Belgian edustajan puheenvuoro viittaa siihen, ettei kansainvälisessä yhteisössä ole selvää, mihin toimenpiteisiin siviilien heikentyneen tilanteen tulisi johtaa. Turvallisuusneuvoston kokoustallenteessa lukuja käytetään referenssinä, mutta luvuilla ei voida oikeuttaa uusia käyttöön otettavia toimenpiteitä. Valtioiden käsitys siitä, milloin humanitaariseen tilanteeseen puututaan, on vaihteleva ja toisistaan eroava (Bellamy 2003b, 322). Tietty määrä sisällissodassa menehtyneitä siviilejä ei siis automaattisesti johda ennalta määrättyihin toimenpiteisiin. Kansainvälisen yhteisön puuttumista tai puuttumattomuutta humanitaarisesti haastaviin tilanteisiin on tutkittu selektiivisyytenä. Selektiivisyyden takana kuvataan olevan valtaintressit, eikä humanitaariset vastuut tai huolet. (Binder 2009). Tämän teorian pohjalta kohdevaltion asema kansainvälisessä yhteisössä vaikuttaa siihen, puututaanko maassa tapahtuvaan siviilien oikeuksien laiminlyömiseen, eikä varsinaisesti se, mitä kohdevaltiossa tapahtuu. (Bellamy 2005b, 33–37)

Tilanne on ollut pitkään siviilien kannalta kriittinen, mutta YK ei ole nähnyt humanitaarista interventiota tarkoituksenmukaiseksi. YK:n suojeluvastuun periaatteen (Responsibility to Protect) oikeuttaman intervention tarkoitus on ihmisoikeusloukkauksien lopettaminen. Jatkuvat ihmisoikeusloukkaukset Etelä-Sudanissa nostavat esille kansainvälisen yhteisön pluralistisen puolen. Solidarismien näkökulmasta jatkuva kärsimys olisi pitänyt lopettaa Westfalenin suvereniteettia uhaten. YK:n

olemassaolo ei kuitenkaan perustu niin suoraviivaisesti solidarismiin, että toiminta määrittyisi yksin siviilien suojelun perusteella. Etelä-Sudaniin ei ole tehty interventiota, vaikka interventio voitaisiin perustella humanitaarisilla olosuhteilla. Etelä-Sudanissa interventio olisi voinut olla perusteltu kuolleiden ja pakotettujen siirtolaisten määrän perusteella. Brown (2003) kirjoittaa, kuinka humanitaarisia interventioita on tehty vain pieni määrä suhteessa siihen, kuinka paljon on ollut tilanteita, joissa sen tekeminen olisi ollut suotavaa. Tämä tuo esille haasteen siviilien suojelussa käytettyjen keinojen selektiivisyydestä ja epäjohdonmukaisuudesta (Szende 2012). Interventioihin liittyvän päätöksenteon epäjohdonmukaisuus on liitettävissä kansainvälisen yhteisön tasapainotteluun pluralistisen ja solidaristisen vaikutusvallan välillä. YK ei ole kyllin vahva toteuttaakseen solidaristisesta näkökulmasta tarpeellista interventiota. Toisaalta myöskään kansalliset hallintarakenteet eivät ole tarpeeksi vahvoja tai yhdenmukaisia pitääkseen tilanteen kontrollissa. Vahvat valtiolliset rakenteet ja pluralistinen ideologia olisi myös keino suojella kansalaisten henkiä, mikäli se olisi vaikutusvaltaisen hallituksen intressien mukaista.

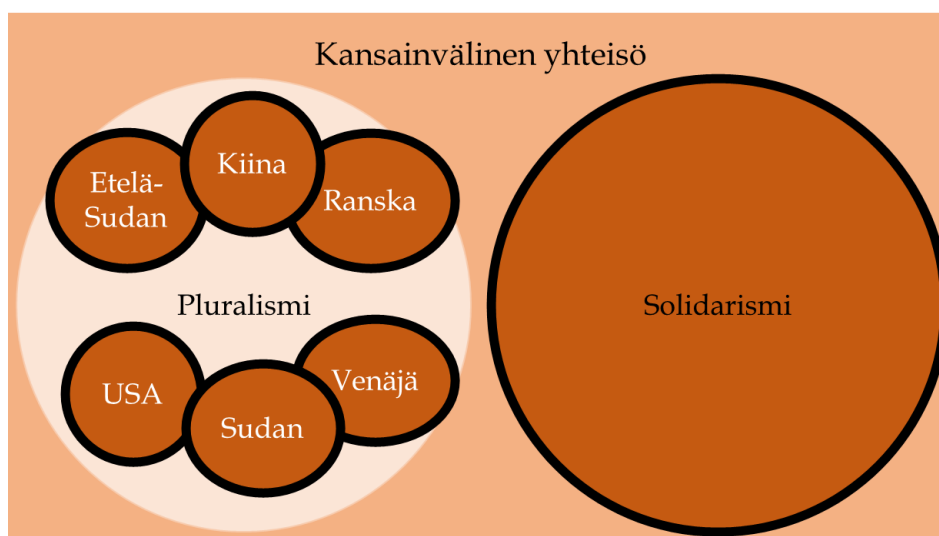
Kansainvälisen yhteisön puuttumattomuus Etelä-Sudanin tilanteeseen selittyy osin myös länsimaiden sotilaallisten interventioiden historiallisella taustalla. Afrikan valtioihin on tehty kylmän sodan jälkeen useita interventioita, joiden menestys on ollut vaihtelevaa. Riski intervention epäonnistumisesta voi olla osasyynä siihen, ettei selviä kriteerejä interventiolle ole edes luotu. Epäonnistunut interventio on mainehaitta YK:lle ja samalla se hankaloittaa tulevaisuuden operaatioiden toteuttamista entisestään. Turvallisuusneuvoston jäsenten eri näkemykset Etelä-Sudanin tilanteesta ja käytössä olevista työkaluista selittävät osaltaan, miksei interventiota ole käsitelty vaihtoehtona. Somalian humanitaarinen interventio toimii edelleen muistutuksena siitä, että suojelutarkoitukset voivat lopulta päätyä tuhoamaan ristituleen joutuvia siviilejä. Näkökulma interventiosta suurvaltapolitiikan pelinä liittyy myös siihen, miksei Etelä-Sudaniin ole tehty interventiota. Interventioissa ei ole kyse ainoastaan humanitaarisista tekijöistä. Interventiot ovat suurvaltojen keino osoittaa strategista intressiä tiettyä aluetta kohtaan ja niiden kriteerit liittyvät laajempaan poliittiseen tilanteeseen. Kalmo ym. (2010, 105) kirjoittaa, että päätökset humanitaarisiin kriiseihin puuttumisesta ovat teollistuneiden valtioiden hallinnoille epämiellyttäviä. Interventioita ei kuitenkaan toteuteta, mikäli ne uhkaavat tulla kalliiksi toimijalle. Lopulta hallitus, joka toteuttaa intervention on aina vähemmän mieluinen kuin hallinto, joka ei sitä toteuta. Poliittiset johtajat, joilla olisi mahdollisuuksia toimia, eivät ole valmiita riskeeraamaan omaa asemaansa lähettämällä joukkojaan riskialttiiseen tehtävään. (Kalmo ym. 2010, 105) Hallinnoilla on interventiopäätöksissä panoksenaan myös oma asemansa. Tästä syystä periaatteessa solidaristisia arvoja kannattavien valtioiden käytännön politiikka voi usein olla pluralistisia arvoja ilmentävää.

Konfliktissa menehtyneiden määrä oli vuonna 2019 lähes 400 000. Luku kertoo siitä, ettei kansainvälisen yhteisön käsitys humanitaarisesta kriisistä ja sen vaatimista toimenpiteistä ole yhtenäinen. Tähän menneessä siviilien suojelulla ei ole tavoitettu tarkoituksenmukaisia päämääriä. Solidarismien ja pluralismin ristiriita nousee esille siviilien suojelun voimattomuutena. Pluralistisen näkemyksen mukaan merkittävää humanitaarista kriisiä ei ole määritelty yhteisesti. Sen, mikä on merkittävä humanitaarinen kriisi tai liiallinen ihmisoikeuksien rikkominen, riippuu valtiosta, joka tähän vastaa. Tähän näkemykseen heijastuu käsitys ihmisoikeuksista kontekstisidonnaisina arvoina ja pluralistinen käsitys siitä, etteivät ihmisoikeudet ole universaaleja. (Bellamy 2003b, 324) Ihmisoikeudet on määritelty universaaleiksi kaikkia ihmisiä koskeviksi oikeuksiksi. Esimerkiksi Kiinan ihmisoikeusrikkomukset voidaan kuitenkin tulkita länsimaisesta käsityksestä eroavana suhtautumisena ihmisoikeuksien universaaliin luonteeseen. Solidarismien mukaan kansainvälisessä yhteisössä on jo olemassa oleva määritelmä siitä, mikä on merkittävä humanitaarinen kriisi (Bellamy 2003b, 324). Turvallisuusneuvoston jäsenillä on erilaisia näkemyksiä siitä, miten humanitaariseen hätään on sopivaa vastata. Näkemyserot kaventavat turvallisuusneuvoston käytössä olevia työkaluja, koska kaikki jäsenet eivät ole valmiita uhkaamaan kohdevaltion suvereniteettia. Pluralismin edustaja Robert Jackson (2000, 291) kuvaa, kuinka kansainvälisen yhteisön vakaus ja suurvaltojen yhtenäisyys on paljon tärkeämpää kuin yksittäiset oikeudet ja humanitaariset kysymykset, jos nämä kaksi ovat vastakkain (Bellamy 2003b, 324). Tämän ajatusmallin takia pluralististen valtioiden reagointi humanitaarisiin ongelmiin vaihtelee sen mukaan, miten valtion oma etu suhteutuu humanitaariseen tilanteeseen ja siihen puuttumiseen (Bellamy 2003a; ks. Boke 2019). Tämä tarkoittaa, että myös valtioiden kahdenvälisillä suhteilla on merkitystä.

Usein valtioiden toimintatasoa on haastavampi analysoida ja ennakoida kuin taso, jossa kansalaiset toimivat. Yksilöiden käytöstä, hyvinvointia ja selviytymistä on mahdollista analysoida kohtalaisen tarkasti. Valtiot ovat vähemmän yhtenäisiä toimijoita ja tämän takia niiden analysoiminen on haastavampaa. Usein valtio on kuitenkin vaikutusvaltaisin toimija, valtion poliittisen sitoutuneisuuden ja auktoriteetin takia. Valtion hallinnalla on usein käytössään voimankäytön välineet ja väkivallan monopoliasema. Yksilöt ja valtiot, molemmat kuitenkin toimivat ympäristössä kaltaistensa toimijoiden kanssa ja rinnakkaiselon seurauksena kohtaavat samankaltaisia haasteita. (Buzan 1983, 37–38) Valtiot erotetaan muista sosiaalisista yksiköistä kansainvälisioikeudellisen suvereniteetin perusteella. Westfalenin suvereniteetin ollessa voimassa valtion yläpuolella ei ole korkeampaa poliittista auktoriteettia tai päätöksentekoa koskien tiettyä maantieteellistä aluetta tai kansakuntaa. Mikäli suvereniteetin ymmärretään tarkoittavan ylimpänä auktoriteettina toimimista, ovat kansainvälisen yhteisön instituutiot toissijaisia, eivätkä ne voi velvoittaa Westfalenin suvereniteettia harjoittavaa valtiota toimimaan vastoin kansallisia intressejään. Suvereeni valtio hallitsee

korkeinta tasoa kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Nimenomaan suvereniteetin kolme muotoa erottaa valtion muista sosiaalisista yksiköistä ja asettaa sen muiden yhteisöjen yläpuolelle poliittisessa tarkastelussa. (Buzan 1983, 41–42)

Solidaristisen käsityksen mukaan kansainvälisen yhteisön normit sitouttavat yhteisön toimimaan kokonaisuutena ja instituutioiden muodossa yhtenäisenä toimijana. Englantilainen koulukunta kannattaa laajempaa globaalia ja universaalia vastuuta perustavanlaatuisen ihmisoikeuksien toteutumisesta. (Linklater 2007, 39) Pluralistisessa näkemyksessä kansainvälisen yhteisön rajat ovat häilyvämmät ja yksittäisten valtioiden rajat vastavuoroisesti vahvemmat, kuten alla oleva kuva havainnollistaa.

Kuvio 4. Pluralismin ja solidarismin ero kansainvälisen yhteisön sisällä

Yläpuolella olevassa mallissa kuvataan solidarismin ja pluralismin eroa kansainvälisessä yhteisössä. Kansainvälinen yhteisö on laaja kokonaisuus, jossa valtiot ovat toimijoita. Yhteisön sisällä pluralismi ja solidarismi ovat kaksi toisistaan eroavaa ideologiaa. Yksilöiden oikeudet ovat ensisijaisia oikeanpuoleisessa pallossa, kun taas vasemmanpuoleisessa kuvassa valtioiden asema on ensisijainen riippumatta siitä, mitä valtion sisällä tapahtuu. Vasemmassa pallossa kokonaisuuden tasapaino perustuu valtioiden toimintaan ja oikealla keskitytään yksilöiden oikeuksien toteutumiseen. Solidaristisessa ideologiassa argumentoidaan universaalien arvojen puolesta, mikä nostaa yksilön oikeudet korkealle. Solidarismin pallossa valtion intressit jäävät toissijaisiksi suhteessa yksilöiden arvoihin, minkä takia kokonaisuus kuvataan ilman pienempien yksikköjen rajoja. Reaalimaailmassa kansainvälisen yhteisön luonne on kahden yllä olevan mallinnuksen eli solidarismin ja pluralismin välitila. Nämä kaksi eri mallia korostavat suvereniteetin eri ominaisuuksia. Pluralistisesta näkökulmasta valtiot toimivat vasemman puolisen mallinnuksen mukaisessa ympäristössä, jossa Etelä-

Sudanin valtio on ensisijainen toimija, eikä kansainvälisen yhteisön instituutio toimi valtion yläpuolella.

4.4 Syyskuu 2019

4.4.1 Sopimukset kansainvälisessä yhteisössä

Syksyllä 2019 turvallisuusneuvoston kokouksen ajankohtana elvytys sopimus on ollut voimassa noin vuoden ajan. UNMISS-operaation tavoitteena on edelleen tässä vaiheessa Etelä-Sudanin rauhanprosessia turvallisuusjoukkojen yhtenäistäminen. Toinen tavoite on yhteisymmärryksen löytäminen liittyen Etelä-Sudanin aluehallintojakkoon. Yleisellä tasolla humanitaariset olosuhteet ovat parantuneet kuluneen vuoden aikana, R-ARCSS -sopimuksen sitoessa konfliktin osapuolia. Ravitsemuksen epävarmuus ja rajallinen terveydenhuollon saavutettavuus koskee edelleen 54 prosenttia Etelä-Sudanin väestöstä. UNMISS-henkilöstön toimenkuva on muuttunut siviilien suojelun tukikohdista enemmän alueille, joihin kansalaiset ovat alkaneet hiljalleen palaamaan. Oikeusjärjestelmän rakentaminen ja vahvistaminen on edennyt, myös valtiollisten instituutioiden kehitys on positiivista. (United Nations Security Council 2019c)

Siitä huolimatta, että sopimukseen on pääsääntöisesti sitouduttu, rikkomukset tuottavat ristiriitoja sopimuksen osapuolien ja kansainvälisten toimijoiden välille. Etelä-Sudanin hallituksen sopimusrikkeet heijastavat laajempia yhteiskunnallisia rakenteita. Kansainvälisessä yhteisössä ainoastaan sopimusten sisältö ei ole merkityksellistä. Tutkimuksessa analysoidaan sopimuksen tuottamia ristiriitoja turvallisuusneuvoston ja Etelä-Sudanin hallituksen välille, koska rauhanrakentamisprosessi perustuu kokonaisuudessaan kahden tai useamman toimijan välisiin sopimuksiin. Analysoitavaksi lainaukseksi on valittu UNMISS-operaation johtajan puheenvuoro, jotta puhetta voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti rinnastaa kansainvälisen yhteisön laajempaan näkemykseen. (United Nations Security Council 2019d)

However, administrative impediments are still too frequent. UNMISS has been blocked by the Government from accessing areas where civilians and convoys require protection, with 124 violations of the status-of-forces agreement lodged just this year. (United Nations 2019c). Security Council Seventy-fourth year 8621st meeting Wednesday, 18 September 2019. UNMISS-operaation johtaja Shearer.

Kokouksen alustavassa puheenvuorossa nostettiin esille haasteita, joita oli ilmennyt käytännön tasolla yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Kokouksen alussa pidettävässä alustuspuheenvuorossa taustoitetaan Etelä-Sudanin tilanteen ilmiöitä edeltävän kolmen kuukauden ajalta. Edellä oleva lainaus on kokouksen alussa pidetystä taustoituksesta. Kansainvälisen yhteisön perustana on sopimuksista kiinni

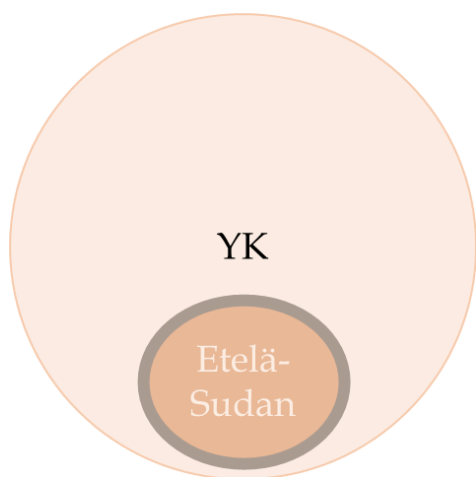
pitäminen. Sopimusten osapuolina ovat valtiot, jotka päättävät näiden toteutumisesta käytännössä. Yksilön intressit jäävät huomioimatta tilanteessa, jossa valtio päättää sopimuksen toteuttamisesta valtiollisten intressien näkökulmasta. Laajempaan ilmiöön sopimusten rikkominen myös haurastuttaa yhteisöä. (Bull 1977, 67–76)

Valtion syy sitoutua sopimukseen voi olla pääseminen osaksi kansainvälisen yhteisön instituutioita ja sopimuksia. Useiden kansainvälisen yhteisön instituutioiden jäsenyys vaatii jossain määrin demokratian ja markkinatalouden hyväksymisen, vaikakaan ei sen suoranaista toteuttamista. Etelä-Sudanin kohdalla tämä voi olla ainakin osa valtion intressiä. Valtion halutessa sisälle kansainvälisen yhteisön instituutioihin, se pyrkii kytkeytymään yhteisöön joustamalla omista periaatteistaan. (Buzan, Waever & Wilde 1998, 153) Mikäli valtio ei halua sitoutua kansainväliseen yhteisöön, on riskinä, että sen asema valtiona heikkenee muiden valtioiden näkökulmasta. Tämä asettaa ulkopuolelle jääneen valtion asemaan, jossa se on altis suvereniteetin muotojen heikentymiselle yleisellä tasolla. (Buzan ym. 1998, 154) Valtiot, jotka eivät ole valmiita suoranaiseen siviilien suojeluun, usein kuitenkin hyväksyvät YK:n toteuttamaan siviilien suojelua valtionsa alueelle, jotta kyseiset valtiot välttyvät kansainvälisen normin torjumiselta. Usein valtiot hyväksyvät YK:n toiminnan, jotta asema kansainvälisessä yhteisössä ei ainakaan heikkene. Tästä esimerkkinä toimivat aikaisemmin analysoidut pakotteet ja niihin liittyvät äänestykset turvallisuusneuvostossa. (Marten 2004; Hultman 2013, 64)

Tilanteissa, joissa mission isäntämaa ei käytännön kautta tue mission tavoitteita, YK ajautuu ristiriidan keskelle. Etelä-Sudanissa yksimielisyys mission läsnäolosta on kyseenalaistettu käytännön kautta, mutta toisaalta mission lopettaminen jättäisi siviiliväestön ilman suojelua (Sebastian & Gorur 2018, 11). Siviilien suojelun mandaattiin liittyy paikallisvaltion päävastuu, jossa valtion oletetaan noudattavan Geneven sopimusta. Etelä-Sudanin hallinto ei käytännön kautta ilmennä sitoutumistaan kyseiseen sopimukseen. (de Coning ym. 2019, 141) Humanitaaristen tavoitteiden esille tuomisen suhteen YK:lla on merkittävä rooli. YK edistää turvallisuutta tuomalla toimintansa kautta esille kansainvälisen yhteisön peruseriaatteita ja kansainvälistä oikeutta. YK luo käsityksen olemassa olevasta kansainvälisestä järjestyksestä ja toimii alustana käytäntöjen ja normien ylläpitämiselle. Sen tulee ottaa kantaa tai toimia, mikäli arvot uhkaavat heikentyä. YK:n intressinä on ennalta määriteltyjen arvojen puolustaminen. (Buzan ym. 1998, 148–149)

Aikaisemmin tutkimuksessa tuotiin esille universalismin monimuotoinen luonne. Siviilien suojelun mandaatti perustuu universaaleiksi määriteltäviin ihmisoikeuksiin ja kansainväliseen oikeuteen. Siviilien suojelun tavoitteena on universaaleiksi määriteltävien ihmisoikeuksien toteutuminen konfliktialueilla. Universaaliuden käsitteelle on kuitenkin useita määritelmiä ja siihen liitettyjä ominaisuuksia. Butlerin, Laclauin ja Žižekin (2000) mukaan universaaliuden käsite muuttuu ajan kuluessa

ja sitä myötä, miten universaaliuden käsitteen alla toimitaan. (Butler ym. 2000, 163). Ernesto Laclau'n määritelmän mukaan universalismia johtavat vallassa olevat toimijat, joiden linjaan muut yksittäiset kokonaisuudet asetetaan. Humanitaariset intressit perustuvat universalismin käsitteeseen, johon myös valtion intressejä koitetaan mukauttaa. Universalismin sisällöstä on erilaisia käsityksiä kansainvälisen yhteisön sisällä, esimerkkinä kysymys humanitaarisen intervention hyväksyttävyydestä universaalina toimintatapana. (Butler ym. 2000, 164) Kansainvälisen yhteisön toimijat voivat suhtautua vaihtelevasti universaaleiksi määriteltyihin toimiin. Universalismia kuvataan pakottavana voimana ja vallan heijastumana. Osallistaminen ja tasa-arvo ovat universalismin lupaamia arvoja. Osallistava universalismi parhaimmillaan tukee yhteiskuntien eri ryhmittymiä. Universalismi voidaan kuitenkin tulkita myös poliittisia yhteisöjä homogenisoivaksi voimaksi, joka sortaa tiettyjä arvoja ja perinteitä. Käsitettä universalismista haastetaan myös sisältäpäin, koska useissa tapauksissa viittamalla "kaikkiin" todellisuudessa viitataan vain hallitsevaan tai erityisessä asemassa olevaan ryhmään. Tämän avulla tietty näkemys esitetään universaalina mallina. (Feldman 2018) Etelä-Sudanin hallituksen estäessä YK:n joukkojen kulkureitit siviilien suojelemiseksi, hallinto irtautuu universaaliksi määritellystä vastuustaan. Vastuusta irtautuminen viestii erilaisesta universaaliuden käsitteestä ja löyhästä sitoutumisesta YK:n yhteisöön. Alla oleva kuva konkretisoi Etelä-Sudanin ja YK:n suhteen monimutkaisuutta.

Kuvio 5. Universaaliuden monimuotoisuus

Kuvio ilmentää sitä, että Etelä-Sudan antaa päältäpäin vaikutelman sitoutumisesta YK:n arvoihin. Tarkemmin tarkasteltuna valtion toimintaa kuitenkin määrittävät valtion omat intressit ja suvereniteetin eri muotojen luomat vahvat valtion rajat. Näennäisesti universaalit arvot hyväksytään, mutta alla olevat tavoitteet ovat vahvemmat kuin päällä läpikuultava YK:n muodostama kerros. Kuitenkin Buzanin mukaan yksikkö, joka ei omaa suvereniteettia tai ei kykene sen harjoittamiseen, alistuu

automaattisesti yhteisölle, joka kykenee harjoittamaan suvereniteettia (Buzan 1983, 42). Tämän ajatuksen nojalla Etelä-Sudanin hallinto on osittain alisteinen toiselle suvereenille toimijalle, kuten kansainvälisen yhteisön instituutioille tai paikallisyhteisölle. Kolmesta suvereniteetin muodosta Etelä-Sudanilla on kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti. Etelä-Sudanin hallinto ei kuitenkaan pysty harjoittamaan Westfalenin suvereniteettia, eikä sisäistä suvereniteettia. YK harjoittaa Etelä-Sudanissa rajallisessa määrin sisäistä suvereniteettia esimerkiksi rajavalvonnan muodossa. Periaatteet, joilla rajavalvonta toteutetaan, ovat lähtöisin YK:sta, eivätkä Etelä-Sudanin hallinnosta. Westfalenin suvereniteettiin liittyy riippumattomuus ulkoisista auktoriteetista ja vaikuttamisesta; Etelä-Sudanissa Westfalenin suvereniteetti on vähintäänkin kyseenalaistettu ulkoisten toimijoiden vaikuttaessa maassa jatkuvasti.

4.5 Joulukuu 2019

4.5.1 Valtion sisäiset jännitteet

Joulukuun 2019 turvallisuusneuvoston kokouksessa kerrataan, kuinka R-ARCSS -sopimuksen sisältämää tulitaukoa on haastettu, eikä sopimuksen käyttöönotto ole ollut muutenkaan aukotonta (Onapa 2019). Rauhanprosessin hidas edistymisen on vaikuttanut epävarmuuteen yleisessä ilmapiirissä. R-ARCSS -sopimuksen osapuolet päättivät jatkaa väliaikaishallintoa edeltävää ajanjaksoa sadalla päivällä, eli kahdeksan kuukauden ajanjakson oli tarkoitus päättyä toukokuussa 2019. Tämä oli jo toinen päätös väliaikaishallintoa edeltävän ajan venyttämistä. Myös pakotteiden ja aseidenvienti kiellon toteutumisessa on ollut ongelmia. (United Nations Security Council 2019a)

Valtion etnisen historian analysoiminen liittyy sisällissodan perustavanlaatuisiin kysymyksiin ja juurisyihin. Etelä-Sudanin sisällissotien juuret ovat etnisissä jännitteissä. (Dermawan & Shalihah 2019, 141) Salva Kiir on siirtynyt Etelä-Sudanin presidentiksi ilman erillisiä vaaleja palvellessaan ensin Sudanissa varapresidentin asemassa. Ennen Etelä-Sudanin itsenäistymistä hän toimi myös puoliautonomisen etelän presidenttinä. Salva Kiir on etniseltä taustaltaan dinka-heimolainen. Itsenäistymisen jälkeen alkanut sisällissota perustui etnisiin jännitteisiin Etelä-Sudanin suurimpien etnisten ryhmittymien: dinkan ja nuerin välillä. Heimojen väliset kiistat liittyivät karjatalouden riitoihin ja loputtomalta vaikuttavaan kostokierteeseen. Nuer-heimoon kuuluva Riek Machar toimi itsenäistymisen jälkeen Etelä-Sudanin varapresidenttinä. Sisällissodan alku kulminoitui näitä kahta vallanpitäjää edustavien joukkojen välillä vuonna 2013. Molempia osapuolia syytettiin ihmisoikeusrikkomuksista. Joukkojen välinen konflikti levisi pian myös siviiliväestön keskuuteen. Vuonna 2015 Kiir ja Machar solmivat sopimuksen rauhasta, joka sisälsi sopimuksen väliaikaishallituksen

toimeenpanosta. Molemmat osapuolet kuitenkin rikkoivat sopimuksen ehtoja, eikä sopimus toiminut rauhan perustana. Rauhan toivossa Machar nimitettiin jälleen varapresidentiksi keväällä 2020. Etelä-Sudanin heimojännitteet ovat yhä merkittävimpiä haasteita valtion yhteiskuntarakenteessa. (Blanchard 2018, 448–450; United Nations Security Council 2019a)

Buzanin (1998, 146) rakenteellisesti heikon valtion määritelmä sopii Etelä-Sudaniin. Rakenteellisesti heikoksi määrittelyssä valtiossa hallinnon asemaa haastetaan jatkuvasti. Etelä-Sudanin hallinnon historia kertoo, että haastaja voi nousta myös hallintorakenteiden sisältä. Instituutioita ja ideologiaa kyseenalaistetaan ja poliittinen vallan väärinkäyttö on laaja ilmiö. Tämän seurauksena hallinnon nimissä tehtyjä lausuntoja haastetaan systemaattisesti ja hallinnon nähdään usein ajavan omia intressejään. Rauhanprosessiin osallistuminen tuo mahdollisesti hallinnon toiminnalle uskottavuutta, ainakin tiettyjen kansanryhmien silmissä. Sisällissodan ytimessä on usein etninen tai ideologinen mosaiikki, jonka koossa pitäminen on epäonnistunut.

We are concerned about the persistence of ethnic and intercommunal violence and sporadic clashes between the Government and opposition forces in the Equatorias region. (United Nations 2019d) Security Council Seventy-fourth year 8689th meeting Tuesday, 17 December 2019, 3 p.m. Peru, Ugarelli

Valtiolliset ja yhteisölliset rajat ovat harvoin samoja. Yhteisön yhtenäisyys voi olla maantieteellistä valtiota laajempi tai suppeampi ja se voi nousta maantieteellisen määritelmän yläpuolelle. Kansainvälisen turvallisuuden kannalta olennaista yhteisöissä ovat käsitykset ja toimintamallit, jotka yhdistävät yksilöitä kyseiseen yhteisöön. Yhteisöidentiteetti ei ole suoranaisesti liitännäinen poliittiseen yhteisöön, joka liittyy valtioon, mutta usein ne ovat kietoutuneet toisiinsa. Yhteisön olemassaolo nojaa jaettuun identiteettiin. Yhteisölle uhan muodostaa kehityskulku tai ilmiö, joka uhkaa identiteettiä ja yhteisön olemassaoloa. Edellä mainittu ei viittaa yhteisöllä yksinomaan kansakuntaan, vaan vahvaan ryhmittymään yleisellä tasolla. Kuitenkin Euroopassa nämä ryhmät tunnustetaan usein kansakunniksi, mutta useilla muilla alueilla uskonto ja etnisyys ovat voimakkaampia yhteisön määrittäjiä. (Buzan ym. 1998, 119) Afrikan valtioissa sisältäpäin tuleva uhka, kuten kilpaileva etnisyys tai heimo, luokitellaan usein vaarallisemmaksi kuin valtion ulkopuolelta tuleva uhka. (Buzan ym. 1998, 127) Sisällissodan kourissa olevassa valtiossa ensisijainen uhka tulee luonnollisesti sisältäpäin. Hallintoon kohdistuvan uhan ollessa sisäinen, sotilaallista voimaa käytetään alueellisen yhtenäisyyden ylläpitämiseksi. Valtio haluaa varmistaa väkivaltamonopolin asemansa. (Buzan ym. 1998, 50)

Hallitusta vastustavien toimijoiden lisäksi on toimijoita, jotka eivät pyri hallituksen alas ajamiseen. Ryhmittymät toimivat hallituksen ulkopuolella ja tarjoavat sotilaallista turvaa omille kannattajilleen. Kuitenkin, mikäli hallitus kaatuisi, tavoittelisivat nämä puoliosotilaalliset ryhmittymät valtatyhjiötä. Osa ryhmistä toimii vielä

nimellisesti hallituksen alaisuudessa ja osa on irtaantunut julkisesti. (Buzan ym. 1998, 54) Vastaavien toimijoiden takia Etelä-Sudanissa hallituksen toiminnan määritteleminen on haastavaa. Ei voida täysin tietää, miten vastuussa oleva toimija on kytkeytynyt valtion rakenteisiin. SPLA on Etelä-Sudanin presidentin Salva Kiir Mayarditin johtama ja nykyisin Etelä-Sudanin valtiolliseksi asevoimaksi määritelty ryhmittymä. Kansalliset ryhmittymät muodostuvat usein etnisin perustein, jolloin myös väkivallan kohderyhmä määräytyy tällä perusteella. Etnisin perustein toimiva turvallisuusjärjestelmä ei kohtaa humanitaarisia tavoitteita. Riippumatta siitä, toimivatko ryhmittymät hallituksen nimen alla, SPLA lähettää viestin omista prioriteeteistaan tekemällä yhteistyötä etnisesti fokuoituneiden toimijoiden kanssa. Sosiaalinen hajaannus on yksi tekijä, joka on haastanut konfliktin selvittämistä ja siviilien suojelun toteutumista. (de Coning & Peter 2019, 280)

Etelä-Sudanin hallinto on rakentunut etnisesti jännitteiselle perustalle ja muotoutunut etnisten suhteiden dynamiikan pohjalle. Hallituksen tavoitteet muodostuvat tälle samalle perustalle, mikä on radikaalein ero Etelä-Sudanin valtiollisten ja kansainvälisen yhteisön instituutioiden tavoitteiden välillä. Etelä-Sudanin hallituksen arvojärjestelmässä yhteisö nousee huomattavasti korkeammalle kuin individualistisiin arvoihin perustuvassa kansainvälisen yhteisön instituutiassa.

4.5.2 Institutionaaliset periaatteet

Valtion ideologisen perustan ollessa vahvasti jakautunut, ulkoinen vaikuttaminen poliittisella ja ideologisella sektorilla on erityinen uhka. Kansainvälinen poliittinen järjestelmä ja kansainvälisen yhteisön instituutiot voivat olla uhkia, mikäli niiden edistämät arvot eivät käy yksi yhteen voimassa olevan poliittisen järjestelmän kanssa. Myös ihmisoikeuksien ja demokratian edistämishankkeet voivat tätä kautta näyttäytyä poliittisina uhkina. Etelä-Sudanin kohdalla kyseessä ei ole ihmisoikeuksien vastustaminen yleisellä tasolla, mutta niiden jatkuva rikkominen reflektoi jonkinlaisesta vastarinnasta. Siitä huolimatta, että hallinto on sitoutunut useisiin ihmisoikeuksia edistäviin sopimuksiin. Myös kysymys sukupuolten tasa-arvosta on humanitaarinen tavoite, jota YK ajaa konkreettisesti toiminnalla Etelä-Sudanissa.

Despite provisions to ensure the full participation of women in the formation of a transitional Government, the parties continue to prevent women from effectively and meaningfully participating in the peace process, and the ability of humanitarian actors to reach those in need is increasingly limited. (United Nations 2019d) Security Council Seventy-fourth year 8689th meeting Tuesday, 17 December 2019, 3 p.m. Yhdysvallat, Craft, turvallisuusneuvoston puheenjohtaja.

Demokratia liittyy läheisesti individualistisiin arvoihin, jotka jälleen liittyvät yksilöä korostavaan solidaristiseen ideologiaan. Periaatteet ja ideat, joiden päälle poliittiset instituutiot ovat rakennettu, ovat valtion hallinnon kannalta elintärkeitä. Siitä

huolimatta, että naisten osallistaminen rauhanprosessiin on tutkitusti ainoa keino saavuttaa kestävä rauha, voidaan se kokea uhkana Etelä-Sudanin tämänhetkisessä hallinnossa (Krause J., Krause W., & Bränfors 2018). Hallituksen periaatteiden tai ideologioiden kyseenalaistaminen voi haurastuttaa hallituksen asemaa, erityisesti silloin, kun hallitusta ei ole koottu kansanäänestyksellä. Poliittisten instituutioiden aseman ylläpitäminen voi olla ristiriidassa humanitaaristen tavoitteiden kanssa. Etelä-Sudanin hallinto pyrkii ylläpitämään asemaansa kansan silmissä, samalla kun kansainvälisen yhteisön instituutioiden kautta valtion peruseriaatteisiin yritetään tehdä muutoksia.

YK:n siviilien suojelun tavoitteisiin kuuluu turvallisen elinympäristön takaaminen. Molempien sukupuolten mukauttaminen hallinnollisiin rakenteisiin edistää vakaan hallinnon toteutumista. YK:n joukkoja vastaanottaessa paikalliset päättäjät todennäköisesti punnitsevat kansallisten poliittisten intressien ja humanitaaristen intressien välillä. Siviilien suojelun kautta on nähtävissä arvomuutos, joka vaikuttaa kansalliseen käsitykseen yksilön ja valtion suhteesta, eli solidarismien ja pluralismin dynamiikasta. YK:n siviilien suojelu korostaa solidaristisia arvoja, kuten yksilöiden keskinäistä tasa-arvoa. Valtion voidaan nähdä rakentuvan luvun lopussa olevan mallin mukaisesti. Rakenteen alimpaan kerrostumaan vaikuttaessa ylempien kerrosten asema on uhattuna.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta on tullut olennainen demokratian piirre. Demokratia perustuu aatteeseen yksilöiden keskinäisestä tasa-arvosta. Kaikenlainen yksilön ominaisuuksiin perustuva syrjintä uhkaa demokratiaa. Sukupuolten välinen tasa-arvo toimii mittarina sille, kuinka pitkällä inhimillinen kehitys yhteiskunnassa on. Tämä voi näyttäytyä myös länsimaisten arvojen ajamisena, koska tällä hetkellä kyseisiä arvoja toteutetaan erityisesti länsimaissa. Inglehartin mukaan kyse ei kuitenkaan ole länsimaisista, vaan globaaleista arvoista. Kulttuurilliset muutokset muokkaavat käsitystä demokratiasta, jonka olennaiseksi ominaisuudeksi sukupuolten tasa-arvo on muodostumassa. (Inglehart ym. 2005, 359–370)

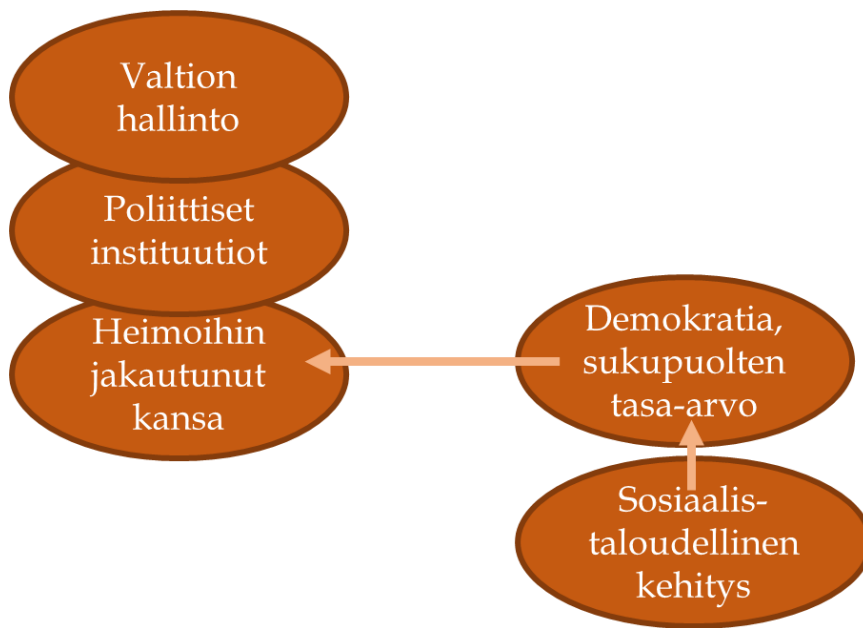
Valtioille ei ole universaalisti määriteltyä uhkaa, kuten yksilölle. (Buzan ym. 1998, 21) Samaan aikaan valtion sisäisen konfliktin kanssa, valtiota uhkaavaksi tekijäksi voidaan nimetä esimerkiksi ulkoapäin tuleva vaikuttaminen. Poliittisen sektorin uhkakuviksi usein määritellään suvereniteetin muotoihin liittyvät uhat. Suvereniteetin kolme muotoa ovat valtion olemassaolon perusta ja näiden ylläpitäminen on korkealle priorisoitu intressi. Valtion hallinto määrittelee valtiota uhkaavat tekijät. Uhka voidaan määritellä valtioon kohdistuvaksi, vaikka se todellisuudessa uhkaisi ainoastaan valtiomuotoa ja hallinnon asemaa. Kuitenkin hallinnon asemaa uhkaava tekijä usein uhkaa myös ainakin yhtä suvereniteetin kolmesta muodosta ja samalla valtion olemassaoloa.

Suvereniteettiin kuuluu oikeus päättää maan poliittisesta järjestelmästä ilman ulkoista vaikutusta. Westfalenin suvereniteetin voidaan väittää olevan uhattuna tilanteessa, jossa valtion hallintomuoto päätetään ulkopuolisen toimesta tai päätökseen vaikutetaan ulkopuolelta voimakkaasti. Westfalenin suvereniteettia uhkaa myös toimija, joka kyseenalaistaa hallinnon tunnustamisen tai aseman kansan silmissä. (Buzan ym. 1998, 22) Hallinnon aseman heikentäminen kansan silmissä uhkaa suvereniteettia, vaikkei se olisi vaikuttavan toimija varsinainen tavoite. Valtion suvereniteetin toteutuminen on kytköksissä valtion poliittiseen järjestelmään. Tätä kautta myös valtion ideologian kyseenalaistus on välillinen uhka sen suvereniteetin muodoille. Etelä-Sudanissa YK pyrkii vahvistamaan valtion suvereniteettia tukemalla uutta arvo- ja instituutioperustaa. Tästä syntyvä suvereniteetin mahdollinen uhka nykyiselle valtion hallinnolle kuitenkin hidastaa siviilien suojelun toimeenpanemista paikallisvaltion osalta. (Buzan ym. 1998, 141–150) Hallinnon periaatteisiin kohdistuva poliittinen uhka korostuu heikoksi määriteltyjen valtioiden kohdalla. Tietoa ja näkemyksiä tukahdutetaan pääsemästä julkisuuteen, mikä luo ulkopuolelta tulevista periaatteista ja ajatuksista uhan. Etelä-Sudanin kohdalla sukupuolten välinen tasa-arvo on esimerkki ulkopuolelta tulevasta periaatteesta, joka voi uhata hallinnon ideologista perustaa. Joissain tapauksissa valtion reaktio uhkaan hidastaa YK:n siviilien suojelun toteuttamista. (Buzan ym. 1998, 141–144) Suvereniteetin loukkaaminen yhdistetään usein intervention, mutta edellä esitettyjen argumenttien nojalla sen voidaan tulkita tapahtuvan muilla vähemmän radikaaleilla valtion ulkopuolelta tulevilla vaikuttamisen keinoilla. (Buzan ym. 1998, 150–152)

Kansainvälisen yhteisön toimijoiden keskuudessa on ristiriitainen käsitys siitä, milloin suvereniteettiin vaikutetaan. Ristiriidan ydin on siinä, kohdistuuko suvereniteettiin vaikuttaminen valtion rakenteen ylimpiin kerroksiin vai onko alimpien kerrosten arvojen tai taloudellisen kehityksen ajaminen myös suvereniteettiin vaikuttamista. Sudanilainen diplomaatti Francois Deng oli mukana kehittämässä käsitettä ”vastuuna suvereniteetti” vuonna 1996. Käsitteen tarkoitus oli konkretisoida kylmän sodan jälkeen muuttanutta turvallisuuskäsitystä, jossa valtion tulisi suojella kansalaisiaan. Dengin mukaan aseistetuissa konflikteissa valtiot ovat jakautuneita perustavanlaatuisissa kysymyksissä koskien suvereniteettia ja legitimitettiin. Näissä tilanteissa kansan tulisi arvioida suvereniteetin luonne, eikä suvereniteetin arvion tulisi jäädä vain hallinnon varaan. (Adebajo 2011) Tutkimuskentällä on selvästi olennaista korostaa suvereniteetin eri muotojen olemassaoloa. Dengin tutkimuksen perusteella suvereniteetin ymmärtämiseksi neljäs suvereniteetin muoto voisi olla hyödyllinen, niin sanottu kansalaisten kokemuspohjainen suvereniteetti. Sen mittaaminen, mitkä asiat vaikuttavat kansalaisten tunteeseen valtion suvereniteetista, toisi uuden ulottuvuuden suvereniteetin luonteen ymmärtämiseen.

Solidarismin ja pluralismin arvostiriidat ovat vaikuttaneet Etelä-Sudanin siviilien suojeluun. Ideologioiden ristiriita ei luonnollisesti kuitenkaan ole Etelä-Sudanin konfliktin ratkaisemattomuuden ydin. Ronald Inglehart argumentoi taloudellisen kehityksen ja yhteiskunnallisen stabilisoitumisen olevan ehdoton ensiaskel konfliktien ratkaisun löytämiselle. Taloudellisen kehityksen on käynnistytävä ensimmäisenä yhteiskunnallisessa muutosprosessissa ja demokraattisten arvojen juurruttaminen voidaan aloittaa vasta tämän jälkeen. Yhteiskunnallisen kehityksen seurauksena itseilmaisun arvot lisääntyvät, mikä johtaa demokratian ilmentymiseen. Liberaali demokratia on haastava juurruttaa tai saada toimimaan yhteiskunnassa, jossa hallitsevat eloonjäämisen arvot. Eloonjäämisen arvot jättävät toissijaisiksi yksilön vapauden ja etusijalle nousevat sosiaalinen yhdenmukaisuus ja valtion auktoriteetit. Itseilmaisun arvoilla on todettu olevan huomattavasti vahvempi vaikutus demokratian menestymiseen kuin demokraattisilla instituutioilla. Ihmisen vapauduttua selviytymistilasta ihminen tulee taloudellisesti, kognitiivisesti ja sosiaalisesti riippumattommaksi. Tämä lisää ihmisten autonomian tunnetta, jonka myötä ihmiset kiinnittävät entistä enemmän huomiota valinnanvapauteen. (Inglehart ym. 2005)

Yhteiskunnallinen muutos kohti demokratisoitumista tapahtuu tehokkaimmin arvomuutoksella, joka myöhemmin vaikuttaa instituutioihin eli alhaalta ylöspäin. Tämä vahvistaa argumenttia siitä, että suvereniteetin osa-alueisiin vaikutetaan useilla keinoilla. Kansalaisten arvojen muutos vaikuttaa välillisesti kaikkiin kolmeen suvereniteetin muotoon. Pluralismin ja solidarismin ristiriidoista huolimatta molempien ideologioiden kannalta yhteiskunnallistaloudellinen kehitys olisi Etelä-Sudanissa välttämätön askel kriisin ratkaisemiseksi. Kuitenkin solidarismin näkökulmasta ensisijainen huomio kiinnitetään yksilöihin. Muutos yksilöiden mahdollisuuksissa johtaa demokraattiseen institutionaaliseen muutokseen, eikä toisinpäin. Siviilien suojelun näkökulmasta mahdollisuus itseilmaisuuksiin on tavoitteellinen tila, johon turvallisen ympäristön luomisella pyritään. (Inglehart ym. 2005) Seuraavan kuvan on tarkoitus havainnollistaa kansalaisten kautta tapahtuvaa vaikuttamista valtion suvereniteettiin.

Kuvio 6. Suvereniteettiin vaikuttaminen

Yläpuolella olevan mallinnuksen taustalla on käytetty Inglehartin (2005) kuvausta poliittisten instituutioiden ja kansan arvojen muutoksen yhteydestä. Mallinnuksessa valtion hallinto viittaa johtoon, joka voi julistaa itsensä demokraattiseksi ja näin toteuttaa näennäistä demokratiaa. Todellisen demokratian osoittaa se, mahdollistaako poliittiset instituutiot yksilöiden oikeuksien toteutumisen. Kuvassa demokratia ja tasa-arvo ovat sosiaalis-taloudellisen kehityksen mahdollistamia arvoja. Kansalaiset alkavat ensimmäisenä toteuttamaan näitä arvoja. Kansalaisten arvojen muuttuessa koko yhteiskunnan rakenne muuttuu. Vaikutus valtion sosiaalis-taloudelliseen tilanteeseen on keino vaikuttaa lopulta valtion suvereniteettiin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni lähtiessä liikkeelle maisteriopintojen alussa minua kiinnosti kysymys, miksi siviilien suojeleminen on maailmassa niin vaikeaa erityisesti siellä, missä sitä eniten tarvittaisiin. Tämä formuloitui tutkimuskirjallisuuden avulla muotoon: ”miten pluralististen ja solidaaristen intressien ristiriitaisuus näkyy Etelä-Sudanissa YK:n siviilien suojelemissa”. Tarkentavia kysymyksiä tulkintaani olivat, miten valtioiden erilaiset käsitteet suvereniteetista näkyvät siviilien suojelemissa ja mistä siviilien suojeleksen tehottomuus Etelä-Sudanissa johtuu. Etelä-Sudanin siviilien suojeleksen toteutumiseen on vaikuttanut kansainvälisen yhteisön rakenne, sen jäsenten asemoituminen yhteisössä sekä yksittäisten valtioiden kahdenväliset suhteet Etelä-Sudaniin.

Tutkimuksen alussa YK määriteltiin pääosin solidaristisen ideologian pohjalta toimivaksi instituutioksi. Etelä-Sudanin hallinto oli tutkimusasetelmassa vahvemmin pluralismin ideologiaa painottava toimija. Tutkimuksen edetessä osoittautui, että Etelä-Sudanin hallinto ei ollut suinkaan ainoa pluralismia edustava toimija, niin kuin tutkimuksen lähtöasetelmassa oletin. Analyysin perusteella YK:n kautta siviilien suojelemaan toteuttavien valtioiden joukossa oli runsaasti vahvasti pluralistisia toimijoita. Tämän takia turvallisuusneuvoston ja Etelä-Sudanin hallituksen vastakkainasettelu alkoi näyttää kohtuullisen pieneltä tutkimuksen edetessä. Samalla aloin ymmärtää, että pluralismin ja solidarismien vastakkainasettelu ei käytännön kansainvälisessä politiikassa ole ollenkaan niin syvää kuin miltä se julkisessa keskustelussa näyttää. Hyvää pitäisi tehdä, mutta hyvän edistäminen ulkoa päin on kallista ja vaarallista, eikä ehkä edes välttämättä johda tarkoitettuun lopputulokseen.

Tutkimusaineistosta löytyi runsaasti pluralistista ideologiaa ja solidarismi oli huomattavasti vähäisempää. Siitä huolimatta, että aineistosta löytyi yksittäisiä solidaristisia aatteita, aineisto ei tarjonnut ollenkaan suoria solidaristisia sitaatteja. Solidaristisen tyyppisessä diplomaattiargumentaatiossa ei esitetty vahvoja toimenpiteitä siviilien suojelemiseksi. Solidarismi ilmeni lähinnä arvoina kannanottojen taustalla.

Arvoissa korostettiin yksilön asemaa ja ihmisoikeuksiin liittyvää vastuuta. Argumentaatiosta ei löytynyt suoraa solidarismia, mikä tarkoittaa, etteivät solidarismien ja pluralismien ristiriita ole ainakaan Etelä-Sudanin siviilien suojelemaan suurin este. Solidaristisissa sitaateissa pääosin harmiteltiin sitä, ettei solidaristisen ideologian ihanteet ole toteutuneet Etelä-Sudanissa. Solidarististen ratkaisujen puute nousi selvästi esille. Tilanne saattaa ilmentää myös sitä, että Etelä-Sudanin konflikti on asemoitu suurvaltapolitiikan periferiaan, missä kovin voimakkaita toimenpiteitä ei edes yritetä suorittaa, vaan pyritään kohtuullisen halpaan yleistilanteen lievittämiseen.

Tutkimusasetelmassa on suhtauduttava kriittisesti Etelä-Sudanin hallitukseen erillisenä toimijana. On ymmärrettävä hallituksen ja koko hallinnon kytkökset muihin toimijoihin, sillä maassa on useita yhteisöjä, joilla on vaikutusvaltaa. Legitimiteettiä uupuvan hallinnon jättämässä valtatyhjiössä toimivat esimerkiksi uskonnolliset ryhmittymät (de Coning & Peter 2019, 289). Yhteisöjen edustajia, eli heimojohtajia on otettu osaksi hallinnon järjestelmiä ja tätä kautta kyseiset toimijat edustavat tutkimusasetelmassa valtion virallista kantaa. (Ibreck & Pendle 2017) On huomioitava, ettei toimijoiden intressien ja toiminnan suhde ei ole täysin suoraviivainen, mikä haastaa tutkimuskysymykseen vastaamista ja jättää tilaa avoimelle päättelylle. Varsinaiset tavoitteet eivät aina kohtaa toiminnan kanssa esimerkiksi turvallisuusneuvoston puutteellisten yksimielisyyden takia. (de Coning & Peter 2019, 141) Kokonaisuudessaan tutkimusasetelman solidarismien ja pluralismien vastakkainasettelu on kategorinen, eikä se todellisuudessa näyttäyty näin toisensa poissulkevana.

Tutkimustuloksiin perustuen solidarismien ja pluralismien ristiriita tulee esille suhtautumisessa eri yhteisöihin. Pluralismissa korostuu valtio toimijana ja siihen liittyvät yhteisöt. Solidarismissa yksilön oikeudet ovat ensisijaisia ja tätä kautta globaalit yksilöön keskittyvät yhteisöt nousevat etusijalle. Sosiaalis-taloudellisen kehityksen myötä yhteisöjen asemat ja roolit muuttuvat. Valtion ulkopuolelta tulevaan vaikuttamiseen suhtaudutaan solidaristisessa ja pluralistisessa näkökulmassa eri lailla. Vaikuttamiseen suhtaudutaan riippuen siitä, mitä suvereniteetin ominaisuutta korostetaan. Pluralismien mukaan valtion sisäisiin asioihin ei ole sopivaa kajota, kun taas solidarismissa yksilön oikeuksien takaamiseksi näin voidaan tehdä. Pluralismissa valtion tulisi itse kyetä päättämään vaikutuksesta, jota valtioon kohdistetaan.

Yhteiskunnallinen muutosprosessi tapahtuu solidarismien ja pluralismien perusteella eri tavoin. Se, mikä vaikuttaa valtion suvereniteettiin ja mihin valtion ulkopuolelta on sopivaa vaikuttaa, liittyy siihen, miten muutoksen nähdään yhteiskunnassa tapahtuvan. Pluralistien ja solidaristien välillä käsitys kansainvälisten instituutioiden käytössä olevista vaikutusmahdollisuuksista on erilainen. Pluralistit näkevät yhteiskunnallisen muutosprosessin tapahtuvan valtion korkeimmista rakenteista alaspäin, kun taas solidaristeille muutos tapahtuu vaikuttamalla kansalaisiin, mistä muutos liikkuu kohti valtion rakenteita. Vahvemmin pluralistiseen ideologiaan sijoittuvat

valtion hallinnot näkevät rauhan rakentamisen instituutiolähtöisenä. Solidaristisesta näkökulmasta rauha rakentuu kansalaisten tasa-arvosta ja ihmisoikeuksien toteutumisesta, eli kansalaisten olosuhteista ylöspäin. YK operoi sekalaisesti näiden kahden näkökulman välillä. Etelä-Sudanin siviilien suojelua haastaa kansainvälisen yhteisön jäsenten erilaiset näkemykset kestävän rauhan rakentumisesta.

Pluralisteille valtio oikeudet ovat ensisijaisia, kun solidaristeille ensisijaisia ovat yksilöiden oikeudet. Toimijoiden ensisijaisuus näkyy siinä, painotetaanko valtion vai yksilön oikeuksien tärkeyttä. Sitoutuneisuus kansainvälisen yhteisön eri instituutioihin on yksi pluralismin ja solidarismin konkreettisista eroavaisuuksista. Toimijoilla on erilaisia käsityksiä siitä, miten sitovia yhteisöt ovat ja miten universalismi käytännössä käsitetään. Kansainvälisen yhteisön instituutioihin sitoudutaan vaihtelevilla motiiveilla, riippuen valtion johtavasta ideologiasta. Pluralismissa ja solidarismissa korostetaan suvereniteetin eri ominaisuuksia. Käsitys siitä, mikä on vaikuttamista suvereniteettiin, vaihtelee valtioiden välillä. Yhteiskunnan eri tasoihin vaikuttaminen on keino kohdistaa toimintaa suvereniteetin eri osa-alueisiin. Ideologiset ristiriitaisuudet siviilien suojelussa ilmenevät perustavanlaatuisissa intressi- ja arvokysymyksissä, mutta eivät vaikuta käytännön tasolla. Ristiriitoja oli lähinnä toimijoiden ihanteissa ja toiminnan lähtökohdissa. Turvallisuusneuvoston toimijoilla ei ole tarjota konkreettisia solidaristisia toimintamalleja.

Etelä-Sudanin siviilien suojelun tehottomuuden taustalla on kuitenkin myös merkittävämpiä tekijöitä kuin ideologiset ristiriidat. Tutkitusti sosiaalis-taloudellinen kehitys on ensimmäinen askel kulttuurillisissa muutoksissa, jotka johtavat kohti luovuutta, itseilmaisua ja yksilön autonomian korostumista. Lopulta taloudellinen kehitys ja sen aiheuttama arvojen muutos johtaa demokratisoitumiseen tai uudelleen muovaavaa reaalisemmaksi näennäistä demokratiaa – näin siis tilastollisen tendenssinomaisesti, eivät toki kausaalisen deterministisesti. (Inglehart ym. 2005) Inglehartin ja Welzelin teorian perusteella Etelä-Sudanin konfliktin selvittämisen ensimmäinen välttämätön askel olisi sosiaalis-taloudellinen yhteiskunnallinen kehitys. Yhteiskunnan taloudellinen tila vaikuttaa kansalaisten arkipäiväiseen elämään enemmän kuin esimerkiksi vapaat demokraattiset vaalit yksittäisenä instituutiona. Taloudellinen kehitys tekee tiedon ja tiedostamisen osalta kansalaisista riippumattomampia. Samalla taloudellinen kehitys lisää sosiaalista moninaisuutta monipuolistamalla ihmisten sosiaalista kanssakäymistä. Ihmiset kohtaavat kaupankäynnin yhteydessä ja luovat uusia suhteita. Sosiaalisen kanssakäymisen laajentuminen antaa yksilöille mahdollisuuden määritellä oman sosiaalisen roolinsa uudelleen. Kehityksen kautta siirrytään eloon jäämisen kannalta välttämättömistä yhteisöistä valinnaisiin yhteisöihin, joissa tunnetaan yhteenkuuluvuutta. Monimuotoinen sosiaalinen kanssakäyminen vähentää kansalaisten valinnanvapauteen liittyviä rajoitteita. Kehityksen myötä kansalaisista tulee aineellisesti, älyllisesti ja sosiaalisesti riippumattomampia. Valtion sosioekonominen

kehitys tarjoaa ihmisille turvallisuudentunnetta, joka on inhimillisen kehityksen välttämätön ensiaskele. Inhimillistä kehitystä kuvaa se, miten voimakkaasti individualistiset arvot eli itseilmaisun arvot päihittävät yhteisölliset arvot eli hengissä selviämiseen liittyvät arvot. (Inglehart ym. 2005, 199) Lopulta kriisinhallinta on kuitenkin aina suurvaltopolitiikan työkalu, jossa jokainen toimija pelaa omien intressiensä mukaan. Ristiriitojen ja yhteiskunnallisten kehitysteorioiden rinnalla konfliktin ja siviilien suojelun etenemiseen vaikuttaa suurvaltopolitiikan historia, sen tämänhetkinen dynamiikka ja kohdevaltion asema globaalilla vaikutuskentällä.

Tutkimusprosessi eteni toivotulla tavalla, mutta tutkimusongelman vastauksen löytämistä haastoi konkreettisiin toimiin ohjaavan solidarismien puute tutkimusaineistossa. Olemassa olevalle tutkimuskentälle solidarismien ja pluralismien debatista tutkimustulokset tuovat aikaisempaa laajemman näkökulman suvereniteetin luonteen ymmärtämiseen. Suvereniteetin ominaisuuksien määrittelemisen ja niihin vaikuttaminen erottaa kansainvälisen yhteisön jäseniä merkittävämmän kuin yleensä alan tutkimuksissa tuodaan esille. Useiden ideologisten ristiriitojen taustalla oli lopulta suvereniteetin eri ominaisuuksien painottaminen. Mielestäni suvereniteetin luonteen monimuotoisuuden esille tuominen on eteenpäin menevän tutkimuksen kannalta oleellisen tärkeää. Tulevaisuudessa voisi tutkia, miten YK:n toteuttamaa siviilien suojelua käytetään hyväksi erilaisten valtopoliittisten intressien ajamisessa ja miten siviilien suojeluun liittyvät päätökset heijastavat sen hetkistä suurvaltopolitiikan kenttää. Itseilmaisun arvojen muutos siviilien suojelun työkaluna olisi myös relevantti kysymys jatkotutkimuksen kannalta. Alapuolella olevassa taulukossa kootaan yhteen tutkimuksessa löytyneet ideologiset ristiriidat ja niistä johdetut päätelmät.

Taulukko 1. Kootut johtopäätökset

Siviilien suojelussa esille noussut risti-riita	Johtopäätös
Valtiota sitouttavien yhteisöjen tavoitteiden välillä on eroja. Ensisijaisesti valtiot toimivat pienempien yhteisöjen sisällä, kuten rajanaapureiden muodostamassa yhteisössä. Tämä yhteisö vaikuttaa valtioiden toimintaan kansainvälisessä yhteisössä.	Etelä-Sudanin muutos suhteessa maailmanyhteisöön vaatisi muutosta koko Etelä-Sudanin paikallisyhteisössä. Sosiaalis-taloudellinen kehitys edistäisi sitoutumista globaaleihin yhteisöihin. Yhteisöjen rooli ja luonne muuttuvat sosiaalis-taloudellisen kehityksen edetessä.
Pluralistien näkökulmasta valtiot ovat selvärajaisia yksittäisiä toimijoita, jotka toimivat yhteistyössä ja itse määrittelevät vastaanottamansa vaikutuksen.	Riippumatta siitä, miten valtio kansalaisiaan kohtelee, osa kansainvälisen yhteisön toimijoista näkee sen kohdevaltion omana asiana. Tästä näkökulmasta pakotoimet eivät ole tarkoituksen mukainen siviilien suojelun keino.
Yhteiskunnallisen muutoksen nähdään tapahtuvan joko kansalaisista ylöspäin tai valtion hallinnosta alaspäin.	Toimijan fokus on siinä toimijassa, josta muutoksen uskotaan lähtevän. Kansainvälisen yhteisön yhteinen fokus uupuu. Kestävä yhteiskunnallinen muutos lähtee liikkeelle sosiaalis-taloudellisen kehityksen mahdollistamista itseilmaisun arvoista.
Ensisijaisen vaikuttamisen kohteen nähdään vaihtelevasti olevan joko yksilö tai valtio.	Puolustettavat arvot vaihtelevat kansainvälisen yhteisön toimijoilla sen mukaan, kumpi on prioriteetti. Kohdistus ei ole yksimielinen.
Kansainvälisen yhteisön jäsenet tulkitsevat universaaliuden ja sen sitovuuden eri tavoilla.	Toiminnan yhtenäisyys vaarantuu, kun toimijat sitoutuvat vaihtelevasti arvoihin, jotka ovat nimetty universaaleiksi. Universalismi ei näyttäydy yksipuolisesti ymmärrettynä.
Erilaiset korostukset suvereniteetin ominaisuuksista. Kansainvälisoikeudellinen suvereniteetti on usein ylikorostettu ja ainoastaan sen toteutumista vaalitaan.	Kansainvälisessä yhteisössä ei ole yhtä yhtenäistä käsitystä suvereniteetista tai siitä, mihin valtion kerrostumaan vaikuttaminen on vaikuttamista suvereniteettiin.

Edellä olevassa taulukossa on koottu yhteen analyysissä esille nousseet ristiriidat. Ristiriidoista on johdettu johtopäätökset, joissa ristiriidat avataan syvemmin. Johtopäätökset osoittavat, että aineistosta löydetyt pluralismin ja solidarismin ristiriidat liittyvät toimijoiden arvioihin ja käsitteiden ymmärtämiseen. Johtopäätösten perusteella Etelä-Sudanin tilanteen kehittyminen vaatisi sosiaalis-taloudellisen kehityksen, jonka pohjalle laajempi yhteiskunnallinen muutos voisi rakentua. YK:n toimesta vahvat Etelä-Sudaniin kohdistetut solidaristiset toimet ovat hyvin epätodennäköisiä tulevaisuudessakaan. Kansainvälisen yhteisön toimijoiden eriävät käsitykset perustavanlaatuisen käsitteiden luonteesta laskevat myös todennäköisyyttä, että yhtenäisiä toimia kohdistettaisiin Etelä-Sudaniin. Todennäköisimmin YK jatkaa moraalisten ja oikeudellisten velvoitteiden nojalla läsnäoloaan Etelä-Sudanissa ilman konkreettisia ratkaisuja. Yksittäiset valtiot jatkavat myös vaikuttamistaan omien intressiensä perusteella niin kuin on tähänkin asti tehty.

6 LÄHTEET

6.1 Tutkimusaineisto

United Nations (2009): SC/9787 Secretary-General, in Security Council Debate on Protection of Civilians in Armed Conflict, Cites 'Fundamental Failure' By Parties to Respect Obligations. United Nations, Meetings Coverage and Press Releases. Saatavilla <https://www.un.org/press/en/2009/sgsm12600.doc.htm> Luettu 12.3.2021.

United Nations (2018): Security Council Seventy-third year 8357th meeting Thursday, 20 September 2018, 10 a.m. Saatavilla http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8357.pdf Luettu 6.6.2020.

United Nations (2019a): Security Council Seventy-fourth year 8480th meeting Friday, 8 March 2019, 10 a.m. Saatavilla https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8480.pdf Luettu 3.1.2020.

United Nations (2019b): Security Council Seventy-fourth year 8560th meeting Tuesday, 25 June 2019, 10.40 a.m. Saatavilla https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8560.pdf Luettu 3.1.2020.

United Nations (2019c) Security Council Seventy-fourth year 8621st meeting Wednesday, 18 September 2019, 10 a.m. Saatavilla https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8621.pdf Luettu 3.1.2020.

United Nations (2019d): Security Council Seventy-fourth year 8689th meeting Tuesday, 17 December 2019, 3 p.m. Saatavilla https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_pv_8689.pdf Luettu 3.1.2020.

- United Nations (2019e): Security Council Renews Sanctions against South Sudan, Adopting Resolution 2471 (2019) by 10 Votes in Favour, with 5 Abstentions. Saatavilla <https://www.un.org/press/en/2019/sc13827.doc.htm> Luettu 10.9.2020.
- United Nations (2020): SC/14199 Security Council Renews Mandate of Expert Panel Overseeing South Sudan Arms Embargo by 12 Votes in Favour, None Against, 3 Abstentions. United Nations, Meetings Coverage and Press Releases. Saatavilla <https://www.un.org/press/en/2020/sc14199.doc.htm> Luettu 13.9.2020.
- United Nations News (2018): Security Council imposes arms embargo on South Sudan. Saatavilla <https://news.un.org/en/story/2018/07/1014622> Luettu 3.6.2020.
- United Nations Peacekeeping (2020): Troop and Police Contributors. Saatavilla <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors> Luettu 16.10.2020 Luettu 13.9.2020.
- United Nations Security Council (2018): September 2018 Monthly Forecast. Security Council Report. Saatavilla https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2018-09/sudansouth_sudan_13.php Luettu 3.6.2020.
- United Nations Security Council (2019a): December 2019 Monthly Forecast. Security Council Report. Saatavilla <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-12/south-sudan-6.php> Luettu 3.6.2020.
- United Nations Security Council (2019b): June 2019 Monthly Forecast. Security Council Report. Saatavilla <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-06/south-sudan-4.php> Luettu 3.6.2020.
- United Nations Security Council (2019c): March 2019 Monthly Forecast. Security Council Report. Saatavilla <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-03/south-sudan-2.php> Luettu 3.6.2020.
- United Nations Security Council (2019d): September 2019 Monthly Forecast. Security Council Report. Saatavilla <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-09/south-sudan-5.php> Luettu 3.6.2020.
- UNMISS (2017): UN police and community watch groups unite in the fight against crime in Bentiu PoC site. May 18 2017 Saatavilla <https://unmiss.unmissions.org/un-police-andcommunity-watch-groups-unite-fight-against-crime-bentiu-poc-site> Luettu 19.3.2020.

6.2 Tutkimuskirjallisuus

- Adebajo, A. (2011): UN peacekeeping in Africa: From the Suez crisis to the Sudan conflicts. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Africa Research Bulletin (2011): Sudan: Draft Abyei Agreement. Political, Social and Cultural Series. 48(6), doi:10.1111/j.1467-825X.2011.03933.x
- Africa Research Bulletin (2013): South Sudan: Abyei Referendum. Political, Social and Cultural Series. 50(11), doi:10.1111/j.1467-825X.2013.05412.x

- Africa Research Bulletin (2014): South Sudan: Humanitarian Intervention. Economic, Financial and Technical Series, 51(5), doi:10.1111/j.1467-6346.2014.05822.x
- Africa Research Bulletin: (2016). South Sudan – Sudan. Political, Social and Cultural Series. 53.5: 20991C-20992C.
- Africa Research Bulletin (2017): South Sudan – Sudan: New Start in Relations? Political, Social and Cultural Series. 54(11), doi:10.1111/j.1467-825X.2017.07965.x
- Annan, K. (2002): Problems without passports. *Foreign Policy*, 132, 30-31.
- Beijing, F. o. C. C. (2016). Statement By Ambassador Wu Haitao At the Security Council After Voting On the Draft Resolution On South Sudan. AllAfrica.com.
- Bellamy, A. J. (2003a): Humanitarian Intervention and the Three Traditions. *Global Society*, 17(1), 3–20.
- Bellamy, A. J. (2003b): Humanitarian Responsibilities and Interventionist Claims in International Society. *Review of International Studies*, 29(3), 321–340.
- Bellamy, A. J. (2005a): *International society and its critics*. Oxford: Oxford University Press.
- Bellamy, A. J. (2005b): Responsibility to Protect or Trojan Horse? The Crisis in Darfur and Humanitarian Intervention after Iraq. *Ethics & International Affairs*, 19(2), 31-54. doi:10.1111/j.1747-7093.2005.tb00499.x
- Bellamy, A. J. (2009): Realizing the responsibility to protect. *International Studies Perspective* 10(2): 111–128.
- Bellamy, A. J. & Hunt, C. T. (2015): Twenty-first century UN peace operations: Protection, force and the changing security environment. *International Affairs*, 91(6), 1277-1298. doi:10.1111/1468-2346.12456
- Binder, M. (2009): Humanitarian Crises and the International Politics of Selectivity. *Human Rights Review*, 10(3), 327-348. doi:10.1007/s12142-009-0121-7
- Blanchard, L. (2018): SOUTH SUDAN. *Current Politics and Economics of Africa*, 11(4), 447-453.
- Bodin, J. (1992): *On sovereignty: Four chapters from The six books of the commonwealth*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bomhoff, E. J. & Gu, M. M. (2012): East Asia Remains Different: A Comment on the Index of “Self-Expression Values,” by Inglehart and Welzel. *Journal of cross-cultural psychology*, 43(3), 373-383. doi:10.1177/0022022111435096
- Breakey, H. (2012): Protection Norms and Human Rights: A Rights-Based Analysis of the Responsibility to Protect and the Protection of Civilians in Armed Conflict. *Global Responsibility to Protect*, 4(3), 309-333. doi:10.1163/1875984X-00403003
- Brosig, M. (2020): A Role Model for Africa or Exceptional Engagement? Assessing China's South Sudan Experience. *The Journal of contemporary China*, 29(126), 871-886. doi:10.1080/10670564.2020.1744385
- Brown, C. (2003): Selective humanitarianism: In defense of inconsistency. In *Ethics and foreign intervention*, ed. D. Chatterjee and D.E. Scheid, 31–50. Cambridge: Cambridge University Press.

- Brüne, S. (2017): No Peace in Sight. Elite Competition and Failed Policies in South Sudan. *Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik*, 10(1), 29-38.
doi:10.1007/s12399-017-0613-5
- Bull, H. (1977): *The anarchical society: A study of order in world politics*. New York: The Macmillan Press.
- Butler, J., Laclau, E. & Žižek, S. (2000): *Contingency, hegemony, universality: Contemporary dialogues on the left*. London: Verso.
- Buzan, B. (1983): *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton: Wheatsheaf books.
- Buzan, B. (2004): *From international to world society?: English school theory and the social structure of globalisation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B. (2014): *An introduction to the English school of international relations: The societal approach*. Cambridge: Polity Press.
- Buzan, B., Waever, O. & Wilde, J. d. (1998): *Security: A new framework for analysis*. Boulder. London: Lynne Rienner Publishers.
- Center at International Cooperation at New York University. (2012): *Annual Review of Global Peace Operations, 2012*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- de Coning, C and Peter, M. (2019): *United Nations Peace Operations in a Changing Global Order*. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs (NUPI).
- Connolly, W. (1984): *Legitimacy and the state*. Oxford: Basil Blackwell.
- Cottey, A. (2008): Beyond humanitarian intervention: The new politics of peacekeeping and intervention. *Contemporary Politics*, 14(4), 429-446.
doi:10.1080/13569770802519342
- Day, A. Hunt, C. Yin, H & Kumalo, L. (2019): *Assessing the Effectiveness of the United Nations Mission in South Sudan (UNMISS). Assessing the Effectiveness of Peace Operations*. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs (NUPI).
- Dermawan, W. & Shalihah, F. (2019): Conflict in South Sudan. *Central European Journal of International & Security Studies*, 13(4).
- Elshtain, J. B. (2008): *Sovereignty: God, state, and self*. Basic Books: London.
- Feldman, L. (2018): Troubling Universalism. *Polity*, 50(4), 517-518.
doi:10.1086/699835
- Fidan, H. & Aras, B. (2010): The Return of Russia-Africa Relations. *Bilig*, 52, 47-68.
- Gruss, D. & Diehl, K. (2010): A New Constitution for South Sudan. *Yearbook of Islamic and Middle Eastern Law Online*, 16(1), 69-90. doi:10.1163/22112987-91000240
- Healy, S. (2011): Seeking peace and security in the Horn of Africa: The contribution of the Inter-Governmental Authority on Development. *International Affairs*, 87(1), 105-120. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2011.00962.x>
- von Hippel, K. (2000): *Democracy by force: U.S. military intervention in the post-Cold War world*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Howard, L. (2007): *UN Peacekeeping in Civil Wars*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511840593
- Hultman, L. (2013): UN peace operations and protection of civilians: Cheap talk or norm implementation? *Journal of peace research*, 50(1), 59-73.
doi:10.1177/0022343312461662

- Ibreck, R. & Pendle, N. (2017): Community Security and Justice under United Nations Governance: Lessons from Chiefs' Courts in South Sudan's Protection of Civilians Sites. *Stability* (Norfolk, VA), 6(1), . doi:10.5334/sta.568
- Inglehart, R. & Welzel, C. (2005): *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press doi: 10.1017/CBO9780511790881.
- Jackson, R. (2000): *The global covenant: Human conduct in a world of states*. Oxford: Oxford University Press.
- Kalmo, H. & Skinner, Q. (2010): *Sovereignty in fragments: The past, present and future of a contested concept*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kinsella, H. (2011): *The image before the weapon: A critical history of the distinction between combatant and civilian*. Ithaca: Cornell University Press.
- Krause, J., Krause, W. & Bränfors, P. (2018): Women's Participation in Peace Negotiations and the Durability of Peace. *International interactions*, 44(6), 985-1016. doi:10.1080/03050629.2018.1492386
- Large, D. (2016): China and South Sudan's civil war, 2013-2015. (Report). *African Studies Quarterly*, 16(3-4), 35.
- Li, X. & Farah, A. O. (2013): *China-Africa relations in an era of great transformations*. Farnham: Ashgate.
- Lindfors, T. (2013): Kuinka ohjata alus pois myrskystä - Jean Bodinin kuusi kirjaa valtiosta. *Tieteessä tapahtuu*, 31(3), 34-41.
- Linklater, A. (2007): *Critical theory and world politics: Citizenship, sovereignty and humanity*. Abingdon-on-Thames: Routledge.
- MacQueen, N. (2014): *United Nations peacekeeping in Africa since 1960*. Abingdon-on-Thames: Routledge.
- Marten, K. (2004): *Enforcing the Peace: Learning from the Imperial Past*. New York: Columbia University Press.
- Moiseienko, A. & Hufnagel, S. (2015): Targeted Sanctions, Crimes and State Sovereignty. *New Journal of European Criminal Law*, 6(3), 351-371. doi:10.1177/203228441500600307
- Onapa, S. A. (2019): South Sudan power-sharing agreement R-ARCSS: The same thing expecting different results. *African security review*, 28(2), 75-94. doi:10.1080/10246029.2019.1680402
- O'Neill, J. T. & Rees, N. (2005): *United Nations peacekeeping in the post-Cold War era*. Abingdon-on-Thames: Routledge.
- OxResearch Daily Brief Service. (2016): South Sudan: Humanitarian crisis will deepen.
- Patey, L. (2017): Learning in Africa: China's Overseas Oil Investments in Sudan and South Sudan. *The Journal of contemporary China*, 26(107), 756-768. doi:10.1080/10670564.2017.1305489
- Ralph, J. (2014): The liberal state in international society: Interpreting recent British foreign policy. *International relations*, 28(1), 3-24. doi:10.1177/0047117813486822
- Rolandsen, Ø. H. (2019): Trade, peace-building and hybrid governance in the Sudan-South Sudan borderlands. *Conflict, Security & Development: Bringing Business*

- and Peace up to the Mainstream - and Down to the Local, 19(1), 79-97.
doi:10.1080/14678802.2019.1561628
- Schlichte, K. (2016): The dynamics of states: The formation and crises of state domination. Abingdon-on-Thames: Routledge.
- Seidel, K. (2016): State Formation through Constitution Making in Emerging South Sudan: Unveiling the Technicity of the Rule of Law. *Recht in Afrika*, 18(1), 3-16.
doi:10.5771/2363-6270-2015-1-3
- Strategic Comments. (2017): Conflict and impasse in South Sudan. 23(4), i-ii.
<https://doi.org/10.1080/13567888.2017.1331650>
- Szende, J. (2012): Selective humanitarian intervention: Moral reason and collective agents. *Journal of Global Ethics*, 8(1), 63-76. doi:10.1080/17449626.2011.635679
- Sørensen, G. (2004): The transformation of the State: Beyond the Myth of Retreat. London: Palgrave Macmillan.
- Vincent, R. J. (1986): Human rights and international relations. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, P. (2010): Enhancing Civilian Protection in Peace Operations: Insights from Africa. *Africa Center for Strategic Studies Research Papers*, 1, 1-53,55-68.
- Yan, J. (2019): Managing Asymmetry: Reexamining China–South Sudan Relations. *China* (National University of Singapore. East Asian Institute), 17(3), 149-168.

6.3 Medialähteet

- Boke, C. (2019): Third-party Intervention to Civil Wars: Realist, Liberalist and English School Theoretical Perspectives. *Beyond The Horizon*. Saatavilla <https://behorizon.org/third-party-intervention-to-civil-wars-realist-liberalist-and-english-school-theoretical-perspectives/> Luettu 11.9.2020
- von Einsiedel. (2017): Civil War Trends and the Changing Nature of Armed Conflict. United Nations University Centre for Policy Research. Saatavilla https://i.unu.edu/media/cpr.unu.edu/attachment/1558/OC_01-MajorRecentTrendsInViolentConflict.pdf Luettu 13.8.2020
- Intergovernmental Authority on Development. (2018): Revitalised Agreement on the Resolution of the Conflict in the Republic of South Sudan (R-ARCSS). Saatavilla <https://www.peaceagreements.org/viewmasterdocument/2112> Luettu 4.11.2020
- Murray, R. (2016): E-International Relations. Saatavilla <https://www.e-ir.info/2016/01/05/an-introduction-to-the-english-school-of-international-relations/> Luettu 12.3.2020
- Puoskari, V. (2011): Konfliktit vähenevät maailmassa. *Tieto & trendi*, Tilastokeskus (8/2011). Saatavilla https://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-21_004.html Luettu 2.11.2020
- Ramuhala, M. G. (2011): Post-Cold War military intervention in Africa. <https://doi.org/10.5787/39-1-101>

- Sebastian & Gorur (2018): U.N. Peacekeeping and Host-State Consent. Stimson Center. Saatavilla <https://www.stimson.org/wp-content/files/file-attachments/UNPeacekeepingAndHostStateConsent.pdf> Luettu 7.3.2020
- Stamnes. (2015): The United Nations Mission in the Republic of South Sudan (UNMISS): Protecting Civilians in a Volatile Environment. Norwegian Institute of Foreign Affairs. Saatavilla <https://www.files.ethz.ch/isn/193787/NUPI-Policy-Brief-24-15-Stamnes-3.pdf> Luettu 17.11.2020
- Stivachtis, Y. (2018): Introducing the English School in International Relations Theory. E-International Relations. Saatavilla <https://www.e-ir.info/2018/02/23/introducing-the-english-school-in-international-relations-theory/> Luettu 2.11.2020
- Suomen perustuslaki 731/1999. Finlex. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2> Luettu 31.3.2021
- Vhumbunu, C. (2018): Reviving peace in South Sudan through the Revitalised Peace Agreement. ACCORD. Saatavilla <https://www.accord.org.za/conflict-trends/reviving-peace-in-south-sudan-through-the-revitalised-peace-agreement/> Luettu 3.11.2020
- Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja 1/1956. Finlex. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1956/19560001#idp446601936> Luettu 26.2.2021

